לציונות—לסוציאליזם—לאחוות עמים

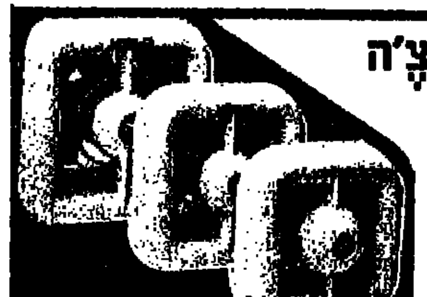
VORTICE וורטיצ'ה
שואבי אויר
לסילוק עשן, אדים וריחות
קלארק סוכנויות בע"מ CLARK AGENCIES LTD.
רח' היוגב 2, איזור התעשיה חולון. טל. 806336, 800048, ת.ד 2811

יום ג', ו"ג בכסלו תשמ"ו, 26 בנובמבר 1985 / שנה מ"ג מס' 12895 / המחיר –.630 שקל כולל מע"מ

חסן השני ושמעון פרס מצהירים: מוכנים להיפגש ולדון בהסדרי שלום

מלך מרוקו אמר הלילה כי הוא מוכן להיפגש עם רה"מ לשיחות ישירות בתנאי שיבוא עם „הצעות רציניות" ● גילה כי פרס ביקש ממנו להזמינו לשיחות בתוקף תפקידו כנשיא הליגה הערבית ● לשכת רה"מ: היו חילופי איגרות עם מלך מרוקו ופרס ישמח לפגישה ● אחד מראשי העבודה: אם תהיה פגישה גלוייה בין השניים — תהיה זו התקדמות חשובה

מאת כתבי רשת אי.פי. ברבאט ובירושלים

רבאט. — חסן השני מלך מרוקו אמר הלילה, כי הוא מוכן להיפגש עם ראש־הממשלה, שמעון פרס, לשיחות ישירות על מציאת הסדר שלום במזרח־התיכון, בתנאי שראש־הממשלה יבוא עם „הצעות רציניות". בתגובה אמר פרס, כי הוא מוכן להיפגש עם מלך מרוקו, כדי לשוחח על הסדר שלום.

פרס צוטט על־ידי עוזרו, ברוך אסקרוב, באומרו: „היו חילופי אגרות בין המלך חסן וביני ואני אשמח להיפגש איתו".
(סוף בעמוד 16)

סיכום ממדי האסון: 60 נוסעים ניספו במטוס המצרי

אירגונו של אבו־נידאל ביצע כנראה החטיפה

אבו־נידאל העתיק לאחרונה מושבו ללוב ופועל בחסות קדאפי ● הוא העומד גם מאחורי האירגון הקרוי „מהפכני מצרים" הפועל לביטול הסכמי קמפ־דיוויד ● מצרים תשלם פיצויים למשפחות

מאת עוזי מחניימי, כתבנו לענייני המזה"ת וסוכנויות הידיעות

אבו־נידאל, רב הטרוריסטים הפלשתיני, הוא ככל הנראה העומד מאחורי חטיפת המטוס המצרי בו מצאו מותם 600 נוסעים והוא האחראי להתנהגותם הרצחנית של החוטפים במטוס. אבו־נידאל, המכונה „צברי אל בנא", שאנשיו התנקשו בשגריר ישראל בלונדון שלמה ארגוב, העתיק לאחרונה את מקום מושבו ללוב וקיבל על עצמו את חסותו של קדאפי.
(סוף בעמוד 16)

מדריך טיולים נדקר בעיר העתיקה ● עמוד 20
מכבי ת"א תחבוש כיפה ● עמוד 20
הצעת חוק של מפ"ם: סיוע ממשלתי לקופ"ח ● עמוד 3
פרס מגיב: איני יודע מה זה סקטוריאלי ● עמוד 2
ארה"ב תובעת מישראל לזרז החקירה ● עמוד 2

ואלטה (מאלטה). אחד מ־60 הנספים, שמצאו מותם, במטוס המצרי הבוער, מורד על גבי אלונקה ע"י צוות ההצלה (צילום רדיו של אי.פי.)

מצבה של ניצן מנדלסון אנוש

פרופ' מרדכי שליט, שהוטס לביה"ח בוואלטה אמר אמש כי ניצן סובלת מפגיעה מוחית חמורה, היא חסרת הכרה ומצבה מידרדר ● מצבה של הפצועה השנייה, תמי ארצי, מניח את הדעת ● הוריהן של שתי הישראליות נמצאים לידן בבית־החולים

מצבה של ניצן מנדלסון, אחת הפצועות הישראליות, שנורו ע"י חוטפי המטוס המצרי, אנוש, ואפסו הסיכויים להצילה.

פרופ' מרדכי שליט מסר אמש לקשר הטלוויזיה הישראלית, כי ניצן מנדלסון סובלת מפגיעה מוחית קשה, והיא חסרת הכרה ומצבה מידרדר. בני משפחתה נמצאים לצידה.

מצבה של תמר ארצי, הפצועה השנייה, מניח את הדעת. היא נפגעה משני קליעים, והיא פצועה באוזנה ובבטנה.

הושלכו אל המסלול

כן מסר פרופ' שליט, כי הטיפול הרפואי במאלטה הוא ברמה טובה, וכי שתי הפצועות נותחו בידי הרופאים המקומיים.

שתי הצעירות הישראליות נורו בידי המחבלים זמן רב לפני הפריצה של הכח המצרי למטוס. הן הושלכו מהמטוס, ושכבו על המסלול כ־3 שעות, בלי שאפשר היה לגשת אליהן כדי להושיט עזרה.

ההורים הגיעו למלטה

הוריהן של שתי הצעירות הישראליות שנמצאו בעת חטיפת המטוס המצרי, תמר ארצי מקיבוץ רביבים וניצן מנדלסון מקיבוץ חולתה, המריאו אתמול בבוקר במטוס אל־על כדי להיות לצד בנותיהם בבית החולים סנט לוקאס בואלטה בירת מלטה.

ההורים המודאגים לא היו מעוניינים לדבר עם העיתונאים [illegible] שצילמו אותם. אביה של ניצן אמר: „לא די שניצן נפגעה? יש לה סבתא זקנה שלא יודעת דבר והפרסום התמונתי בעיתון יגמור אותה".

„אנחנו לא יודעים דבר, רק מה שכתוב בעיתון ומה שאמרו ברדיו", אמרו ההורים המודאגים, שהמתינו במתח ובעצבנות למועד ההמראה.

נציג ממשלת ישראל ביקר בשעות הלילה אצל הפצועות הישראליות, המאושפזות בבית החולים „סיינט לוקס" בעיר ואלטה. (עתים)

לרפואת הבריאות

את מצבה של מערכת הבריאות הציבורית בארץ אפשר להגדיר כהחלקה במדרון משופע; עדיין ניתן לעצור את הנפילה הסופית. אך כל רגע החולף בלי עצירה מגביר את התאוצה, ומקרב את ההתרסקות. הסיבות למצב טראגי זה אינן תקציביות בלבד; הן משקפות סולם ערכים מעוות ששלט בעבר, ואולי עדיין שולט אצל חלקים ממקבלי ההחלטות התקציביות. זהו סולם המציב בראשו את הדאגה לחיי הצריכה הפרטית, לחיים הטובים והמשופעים, ורק מתחת לו – הרבה מתחת – את הנכונות לתרום לקיומן ותיפקודן של מערכות המספקות את טובת הכלל כמו הבריאות, החינוך והביטחון הסוציאלי. אפשר: כי עיוות זה מקורו בהעלמת אמת מן הציבור עצמו. כלומר בכך שהממשלה ששלטה בארץ בשבע השנים האחרונות לא העמידה בפני האזרחים את הברירה האמיתית: יותר מכשירי וידאו (שבמיספרם לנפש אנו ככל הנראה במקום הראשון בעולם), או יותר מיטות וציוד רפואי בבתי־החולים (שבהם חלה אצלנו נסיגה עמוקה). יותר נסיעות פרטיות לחוץ לארץ, או יותר כיתות וספרי לימוד. הברירות שהועמדו להכרעת הציבור, בדיונים הפתוחים, כללו בסל אחד את כל ההוצאה על צורותיה הפרטית והציבוריות כאחת. ללא הבחנת תסטורות וכך קרה שהשירותים הציבוריים העיקריים נשחקו, ולבסוף הגיעו אל סף ההרס. בלי שדעת הקהל תהיה מודעת לכך – עד שהיה כבר מאוחר מדי לבצע תפנית מהירה.

אך בצד ההסבר האידיאולוגי ישנה, גם התנהגות מתפירה של אותו חלק מן הצמרת הכלכלית הממשלתית היודע את האמת, אך מעדיף לטמון ראש בחול. שר־האוצר עצמו נותן את הדוגמה הרעה. כאשר במינוי התחבולות. העומדות לרשותו כמחזיק בקופה הממשלתית. מונע הסדר כספי סופי עם קופות־החולים, עם בתי־החולים ועם מערכת הבריאות כולה, הלא אין מדובר כאן בעניינים שהם מעבר לתפיסתם ויכולתם החשיבתית של הפקידים הבכירים במוסדות אלו, במשרד הבריאות ובאוצר. להיפך – אפשר תוך ימים ספורים בלבד, למפות את כל צרכיה של הרפואה הציבורית לשנת תקציב זו (ובהאת לאחרית), אפשר להסכים על צורת מימון צרכים אלו, ולהפעיל את ההסדר. מה שמונע זאת היא העקשנות האישית הבלתי־מובנת של שר־האוצר, הרצה להימנע מהסכמים בכלל, ומהסדרים מוסכמים עם קופות־החולים ומשרד־הבריאות בפרט. השר פשוט מעדיף את מלחמת העצבים היומיומית על פני פתרון, מסיבות מפלגתיות ברורות. הסובלים אינם רק החולים, ולא רק העובדים במערכות הרפואה, אלא סובל העם כולו; על־ידי חשיפה גדלה והולכת למחלות, לפגיעות, להעדר טיפול נאות, ולכל תופעות הלוואי המאפיינות תחלואה לאומית מעמיקה. לא רחוק היום, ונתחיל לגלות את מצבה האומלל של בריאותנו הלאומית גם בסטטיסטיקות: בתמותה עולה, בתוחלת חיים מתקצרת, בשכיחות מחלות גוברת, עד שנהיה כולנו לקבוצת סיכון רפואית מובהקת.

על מנת למנוע זאת, צריך להכין את הציבור לוויתורים בתחומי הצריכה הפרטית לטובת הצריכה הציבורית; צריך לתבוע מעובדי השירותים הרפואיים לחדול מתביעות אישיות בלתי־סבירות וצריך, נותר מכל, להפקיע את הטיפול בתקציביה של מערכת הבריאות הציבורית מידי שר־האוצר המפלגתי.

יש כיסוי לפיצויים — בישר שחל ל־400 מפגיני „אתא" הזועמים

הממשלה החליטה להקצות 6.4 מיליון דולר לתשלום פנסיה ופיצויים לעובדים, או לחילופין לסייע בכסף זה לתעשיין ז'אק נאסר לרכוש את המפעל ולהפעילו מחדש ● שר־האוצר נעדר מהישיבה

מאת בצלאל עמיקם, כתב „על המשמר"

„באתי לומר לכם שיש כיסוי לפיצויים" – בישר אתמול שר־האנרגיה, שהופיע כ„נציג חיפה בממשלה", ל־400 פועלים זועמים של „אתא", שהפגינו מול לשכת ראש הממשלה בירושלים.

השר שחל הודיע למפגינים, כי הממשלה החליטה בישיבתה אתמול להקצות 6.4 מיליון דולר לתשלום פנסיה ופיצויים לעובדי „אתא", או לחילופין לסייע בכסף זה לתעשיין ז'אק נאסר לרכוש את המפעל ולפתוח את שעריו מחדש.

דורשים התחייבות בכתב

„אני שמח על ההחלטה, למרות שהיא עלתה לנו בבריאות. יש סיכוי שנביא לפתיחת המפעל מחדש", בירך יו"ר ועד העובדים, גרשון פלד, שבעמל רב הצליח לשלוט באנשיו במהלך ההפגנה. אולם העובדים המובטלים התקשו לעכל את הידיעה ורבים התפזרו כשספקות מנסרים בליבם.

„תן לי התחייבות בכתב" – דרש אחד העובדים במפגיע מהשר שחל. שחל סירב. „אינני חייב לך דבר" – השיב.

עובדי „אתא" עלו אתמול לירושלים כשהחלטתם נחושה: לא נזוז עד שתתקבל החלטת ממשלה חיובית בענייננו. הם התקבצו בגבעת ההפגנות כשהם מצויידים בכרזות בנוסח דומה: „פרס, תפוס מנהיגות, הצל את „אתא"".

נהדפו ע"י השוטרים

משטרת מרחב ירושלים נערכה בכוחות מתוגברים שכללו פרשים ואנשי משמר הגבול מצויידים באלות. רק פעם אחת נאלצו כוחות המשטרה להיכנס לפעולה, שעה שהמפגינים גלשו לכביש ואיימו לחסום את התנועה. הם נהדפו לא בלי חילופי מחאות הדדיות כשהמפגינים רואגים להזכיר לשוטרים: „אתם בכיתם ושלחתם את הנשים שלכם לכאן, עכשיו אתם רוצים לעצור אותנו"

רבים מהמפגינים חיפשו אוזן קשבת לתנות את מרירותם. הם קבלו על יחס קשה בלשכת העבודה וסיפרו כי הם מתקשים להשיג עבודה חילופית.

„אני מתבייש לחיות בארץ" – התפרץ פועל בשנות ה־60 לחייו, שטרם נמצא זכאי לגימלאות – „יש לי ילדים בצבא ואחרי השירות אשלח אותם מהמדינה".

אכזבה מרה נכונה להם כשהתברר ששר־האוצר, יצחק מודעי, נעדר מישיבת הממשלה. „מה יהיה" – שאלו גם לאור שהובטח להם כי ישולמו פיצויי פיטורין בלמעלה משישה מליון דולר – „אם הוא יחזור ויקלקל את הכל?"

מפגיני „אתא" מנסים לפרוץ המחסומים ליד משרד ראש הממשלה. (צילום: רחמים ישראלי)

עין המפרץ: „מילואות" אינו מוסמך לפטר חבר קיבוץ

יחזיר להנהלה מכתב הפיטורין שנשלח לחבר הקיבוץ ויבקש התערבות הקבה"א בסיכסוך

מאת עודד ליפשיץ, כתב „על המשמר"

שיחת הקיבוץ בעין המפרץ שהתכנסה בשבת האחרונה החליטה להחזיר להנהלת „מילואות" את מכתב הפיטורין שהגיע למזכירות הקיבוץ.

מכתב זה הודיע למזכירות על הפסקת עבודתו של חבר הקיבוץ מיכה מילשטיין, פעיל ב„מילואות" ומנהל „פריטל", חברת בת לענייני יבוא ויצוא.

המכתב שנמסר לידי הקיבוץ ב־15.10 הודיע על הפסקת עבודתו של מיכה בו ביום. מכתב זה הוא שלב נוסף בהסלמת המאבק סביב החלפתו של מנהל „מילואות" זה 25 שנים, אושי פרידמן מגעתון.

מאבק למען רוטאציה

מיכה הוא מראשי הקבוצה שנאבקה למען הרוטאציה בראשות המפעלים. לאחרונה הודיע מיכה מילשטיין מספר פעמים שיתפטר מתפקידו לאור כשלון המאבק על החלפתו המיידית של אושי. ואז חזר בו לאחר שראשי הקיבוץ הארצי וגורמים באיזור שכנעו אותו שצעד כזה רק יביא לתוצאות הפוכות מאלו שהוא רוצה בהן.

מיד עם קבלת מכתב הפיטורים הודיע מזכיר הקיבוץ, רן בן־נפתלי, שהוא מחזיר אותו לשולחיו. יומיים לאחר מכן, ב־17.11, החליט פורום מוסמך של הקיבוץ שהוא דוחה כל דרישה לפיטורים מיידיים, אך יסכים להחלפתו של מיכה בתפקידו אחרי הליך מסודר של בחירת מחליף ותקופת חפיפה סבירה.

מכתב מקביל ברוח זו נשלח על ידי מיכה מילשטיין להנהלת „מילואות". עמדת המזכירות הובאה לאישור השיחה בשבת האחרונה.

לאחר דיון סוער החליט הקיבוץ לדחות את הצעת המזכירות ואישר הצעה לפיה יחוייב מיכה להישאר בתפקידו עד סוף הקדנציה שנקבעה לו בעת מינויו. במקביל החליט קיבוץ עין המפרץ להודיע ל„מילואות" שהנהלת המפעלים אינה רשאית לפטר חבר שנבחר לתפקיד על־ידי קיבוצו.

שיחת הקיבוץ הטילה על המזכירות לפנות לקיבוץ הארצי ולדרוש ממנו להתערב בעימות ולמנוע את פיטוריו של מיכה מילשטיין.

עימות חסר תקדים

לעימות בין עין המפרץ להנהלת „מילואות" אין תקדים בתולדות המפעלים האיזוריים בגליל המערבי. איזור שאושי פרידמן שלט בו ללא מצרים וקיבוצים לא העזו להמרות את פיו. בעבר הצליח אושי להעביר החלטות על פיטורי פעילים שלא סרו למרותו.

הנהלת „מילואות" התכנסה אמש והחליטה למנות את יאיר יצחקי מחניתה כמחליף למיכה מילשטיין. החלטה הסותרת את דרישת עין המפרץ להשאיר את מיכה בתפקידו.

הפנייה להתערבות הקיבוץ הארצי בעימות נובעת מתחושתם של חברים, שתמכו בהחלפתו של אושי, שהתנועה אמנם נתנה גיבוי עקרוני למהלך כזה, אך לא עשתה דבר למימושו.

שירות בתי־הסוהר מכחיש רקע לאומני לאירועים בב"ש

מאת שלי יחימוביץ', כתבת „על המשמר"

דובר שירות בתי־הסוהר, שמעון מלכה, הכחיש אתמול כי הרקע לאירועים האלימים שהתרחשו בסוף השבוע בכלא באר־שבע הוא לאומני.

כזכור, נרצח בכלא באר שבע בליל שבת האסיר אלברט (בבר) בן חיים, בן 30, שעמד לסיים בתוך שבועיים וחצי ריצוי עונש מאסר של חמש שנים וחצי. בצהרי יום שבת נדקר אסיר אחר, אחמד סלאח אל קמילאת, העומד להשתחרר ממאסר בעוד חמישה חודשים.

אתמול הניחו אנשי המודיעין והבטחון של הכלא את המימצאים הראשונים על שולחנו של מנהל כלא באר שבע, גונדר משנה מיכאל בן־שחר. ממימצאים אלה עולה, כי לראשונה בתולדות הכלא, חברו יחד אסירים יהודים וערבים והחליטו להעניש את אל קמילאת, משום שהגיעו למסקנה כי הוא סיפק לאסיר עבדאללה מוחמר סבאח ממזרח ירושלים את הרוקרן המאולתר, בו חיסל את אלברט בן חיים.

לכתבתנו נודע, כי למרות הודעות שירות בתי־הסוהר שוררת מתיחות רבה בין יהודים לערבים בכלא באר־שבע ושיאה היה ביום ו', כאשר אסיר ערבי, תושב מזרח ירושלים, דקר למוות את האסיר בבר בן־חיים.

נסיון הרצח בא כתגובה על רצח בן־חיים. האסירים היהודיים חשדו כי קמילאת הוא שהעביר את הרוקרן לרוצח, ואסיר יהודי דקר את קמילאת בעכוזו וברגלו.

בעת מנסים האסירים היהודים להגיע אל התא בו כלוא בבידוד החשוד ברצח בבר בן־חיים. השלכת קופסת החומר הדליק אתמול נעשתה כדי שהמשליכים יועברו לבידוד, ויימצאו בקרבת החשוד ברצח ואז נקמו בו.

מזג־האוויר

טמפרטורות המינימום והמקסימום החזויות: ירושלים 13 עד 23, רמת הגולן 13 עד 24, נהריה 13 עד 28, צפת 12 עד 22, חיפה 17 עד 28, טבריה 15 עד 28, נצרת 15 עד 26, עפולה 12 עד 30, תל־אביב 17 עד 28, נמל התעופה בן־גוריון 16 עד 29, עזה 17 עד 28, באר־שבע 13 עד 30, אילת 18 עד 29. (עתים)

תבורי במשטרה: סבלנותי פקעה נוכח התגרות פעיל „כך"

מכוניתו של בעל מסעדה ערבי בפ"ת חובלה ע"י אנשי כהנא

מאת ניצה רימון, כתבת „על המשמר"

ראש עיריית פ"ת, דב תבורי, נחקר אתמול במשטרה בקשר לתקרית שהיתה בשבת, בה סטר לצעיר שהפריע לו, לדבריו, לומר את דבריו במהלך ראיון.

הראיון התקיים עם ראש העיר במסגרת „שבת־תרבות" בבנין העירייה, בהנחיית יצחק לבני. ראש העיר שוחח על נושאים מוניציפליים וצעיר בשם עצמון רוזנברג, שהוזהה כפעיל בתנועת „כך", הפריע בקריאות גנאי למהלך הראיון ועזב את האולם רק לאחר שראש העיר סטר על פניו.

ראש העיר אמר כי הוא מצטער על שנאלץ לנקוט באקט פיסי, אולם תירץ זאת בכך שסבלנותו פקעה נוכח התגרותו המתמשכת של הצעיר שקרא לעברו שמות גנאי בלתי נסבלים.

מן המשטרה נמסר כי חקירתו של תבורי הסתיימה.

„ערבים הביתה"

מכוניתו של ערבי בעל מסעדה בפ"ת נמצאה אתמול בבוקר כשכל זגוגיותיה מנופצות ועליה כתובות נאצה של פעילי תנועת „כך".

בעל מסעדת טירן בפ"ת, מוחמד כנימינה, לא הצליח להתניע את רכבו במוצ"ש והשאיר אותו חונה ליד פתח המסעדה. אתמול בבוקר כשבא לפתוח את המסעדה, מצא את רכבו כשכל זגוגיותיו מנופצות ועליו כתובת „ערבים הביתה, כהנא".

מוחמד הגיש תלונה והמשטרה פתחה בחקירה.

למעלה מאלף צבאים חוסלו ברמת־הגולן

מאת יהודה צור, כתב „על המשמר"

פקחי שמורות הטבע בצפון חיסלו עד כה יותר מאלף צבאים ברמת הגולן, במסגרת מבצע לדילול אוכלוסיית הצבאים.

אנשי הרשות הסבירו, כי אוכלוסיית הצבאים התרבתה בשנים האחרונות באופן מוגזם ולרבים מהם אין מזון. לדבריהם, זו גם דרך למניעת מחלות ולהדברתן, שכן ככל שתתמעט אוכלוסיית הצבאים כך תקל מלאכת החיסון ממחלות ושמירתם של הצבאים.

אנשי הרשות הסבירו עוד, כי הריבוי נובע מנוכחותם של חקלאים יהודים ומהתוק להגנתם. הכוונה היא להגיע למצב שאוכלוסיית הצבאים בגולן תמנה כאלפיים, דבר שיאפשר להם קיום בכבוד.

חובבי טבע בגולן ביקשו מאנשי הרשות לחדול מיד מחיסול הצבאים או לפחות לחסל אותם בשיטה פחות אכזרית ולא על־ידי ירי.

מושבי הגליל התחתון לא יזרעו שדותיהם

מאת מירה יערי, כתבת „על המשמר"

כ־60 אלף דונם אדמות חקלאיות בגליל התחתון, שכבר נחרשו והוכנו לזריעת תבואות החורף (חיטה), יישארו לא זרועים בגלל חוסר יכולתם של מושבים לגייס שני מיליון דולר לקניית זרעי חיטה ודשנים.

עקב מצבם הקשה של המושבים נענו בשלילה גם כל פניותיהם לארגוני הקניות ולמשרד־החקלאות לסייע להם בקניית הזרעים וזאת למרות שכל דונם שלא ייזרע יחייב את הממשלה לייבא ארצה גרעיני חיטה מארה"ב.

ראש המועצה האיזורית גליל תחתון, בני גורפינקל, צופה בהקשר זה בעייה נוספת. לדבריו, אם לא ייזרעו אלפי דונם אדמות חקלאיות ידחוף הדבר את חקלאי הגליל התחתון להשכיר את אדמותיהם לחקלאים ערבים והדבר יפגע בעקרון הראשון והיסודי של ההתיישבות העובדת וישמוט את הקרקע מידי החקלאים היהודים.

המועצות הדרוזיות מאיימות בשביתה

מאת יהודה צור, כתב „על המשמר"

ראשי המועצות המקומיות במיגזר הדרוזי נועדו אתמול בערב לדיון במצוקתם הכספית. חלק מן המשתתפים בדיון תבעו להכריז על שביתה כללית של המועצות המקומיות הדרוזיות בגליל ובכרמל, כדי להשפיע על שרי הפנים והאוצר לחסל את גרעונותיהם המגיעים ללמעלה משני מיליון דולר.

חלק מראשי המועצות קובלים על כך, שלמרות פגישתם עם שר־האוצר לא חלה כל התקדמות בטיפול במצוקתן של המועצות הדרוזיות.

כן תובעים ראשי המועצות לנקוט צעדים מיידיים כדי לשפר את רמת התעסוקה בישוביהם ולטפל במצוקת הדיור של זוגות צעירים ושל משוחררי צה"ל.

כנס ועדי עובדים מטעם מפ"ם בעפולה

מאת מירה יערי, כתבת „על המשמר"

כ־80 פעילי מפ"ם ונציגי ועדי עובדים השתתפו אתמול בכינוס אזורי שהתקיים בסניף מפ"ם בעפולה, בהשתתפות ח"כ יאיר צבן, שייחד את דבריו למדיניות הכלכלית והשפעתה על השכירים במשק, ודב אלקנתי, רכז המחלקה לאיגוד המקצועי, שהתייחס למאבקה של מפ"ם בקרב ציבור העובדים.

בדיון ער שהתקיים בעקבות הדברים שהושמעו לקחו חלק רבים מהמשתתפים וביניהם הרכזים האזוריים של מפ"ם, משה רותם ומחמוד מפרע.

יום העיון בנושא
העברת ערך הדמוקרטיה בבתי־ספר
והח"צ בוועידת הקבה"א
יתקיים מחר יום ג'
בשעה 09.00, בקבה"א.
ח"צ הקבה"א

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ־ישראל
האגף לדמוקרטיה תעשייתית
המחלקה להשכלה גבוהה
מועצת פועלי באר־שבע
פתיחת הלימודים של הסמינר האוניברסיטאי לנציגי עובדים בהנהלות
(מחזור ז')
יתקיים היום יום ב', י"ב בכסלו תשמ"ו, 25.11.85 בשעה 12.00 בצהרים, באוניברסיטת באר־שבע, בן־גוריון, בקמפוס חדש, בנין קרייטמן חדר 104 ב'.
בתכנית:
ד"ר פרד ליזין – מנהל מכון המספרי
נפתלי בן־משה – יו"ר האגף לדמוקרטיה תעשייתית
שמעון אביזמר – יו"ר המחלקה להשכלה גבוהה
בן־ציון כרמל – מזכיר מ.פ. באר־שבע
עו"ד נחמן אורי – הממונה הראשי על יחסי עבודה.

פרס מגיב על האשמות מודעי בעניין התקציב:

האם הדאגה לחולים ולבטחון זה עניין סקטוריאלי?!

רה"מ חזר ואמר כי הקיצוצים מעבר ל־300 מיליון דולר יהיו בעייתיים ● שר־הרווחה איים כי יתפטר מהממשלה אם יקוצץ תקציב משרדו ● צופים לישיבה סופית על התקציב ביום רביעי

מאת כתבנו הכלכלי בירושלים

הוויכוח בין ראש־הממשלה שמעון פרס לשר האוצר יצחק מודעי על גובה קיצוץ בתקציב הבטחון, הבריאות והחינוך לשנה הבאה, הולך ומחריף.

פרס דחה אתמול בפומבי את האפשרות לקצץ 180 מיליון דולר מתקציב משרד הבטחון כדרישת מודעי. ראש־הממשלה ציין שהוא מסכים לקיצוץ בסך 300 מיליון דולר מתקציב המדינה ו־90 מיליון דולר מהביטוח הלאומי. יחד עם זאת הוא אמר שקיצוצים מעבר ל־300 מיליון דולר יהיו בעייתיים מאוד.

מה זה סקטוריאלי

הצהרותיו של פרס באו לאחר ששר האוצר יצחק מודעי האשים את שרי מפלגת העבודה בהתארגנות סקטוריאלית מפלגתית נגד מסגרת התקציב לשנה הבאה. "אינני מקבל טיעון זה. אינני יודע מה סקטוריאלי בהתנגדות למחזות של חולים הנגררים בלילה מבתי־חולים בגלל חמישה או ששה מיליון דולר. אינני יודע מה זה סקטוריאלי, כאשר אני חושב על הבטחון", ציין פרס.

הממשלה אמורה להתכנס ביום רביעי לדון במסגרת התקציב בסך 21.2 מיליארד דולר כהצעת משרד־האוצר. בירושלים מצפים שמודעי ישתתף הפעם בישיבה לאחר שהחרים את ישיבת הממשלה מיום א' כביטוי לכעסו נגד פרס.

שר הרווחה: אתפטר

משקיפים בירושלים מציינים שהישיבה ביום רביעי עלולה להיות סוערת. שר העבודה משה קצב רמז אתמול שהוא עלול למצוא את עצמו מחוץ לממשלה אם יאושרו הקיצוצים בתקציב משרדו. קצב אמר שאי־אפשר לכפות על מישהו להשאר בממשלה כאשר מתמוטטת מערכת הרווחה.

הפשרה 500 מיליון דולר

מקורות במשרד ראש־הממשלה אמרו שקרוב לוודאי שפרס ומודעי יגיעו לפשרה ביניהם על הקיצוץ לשנת התקציב הבאה. לדברי המקורות יגיע הקיצוץ לכדי 400 עד 500 מיליון דולר. הוא יכלול קיצוץ של 105 מיליון דולר בסובסידיות למוצרי יסוד, 77 מיליון דולר סובסידיות ליצוא ו־120 מיליון דולר לקיצוץ בתקציב המשרדים.

המקורות אמרו שסביר להניח ששכר הדירה בדירות עמידר ועמיגור יועלה והדבר יביא לכ־35 מיליון דולר. נוסף על כך מצפים המקורות שיוחלט על קיצוץ של כ־100 מיליון דולר בבטחון, אך 50 מיליון דולר יוחזרו למערכת הבטחון מכספי הסיוע האמריקני אשר יומר לשקלים. פרס אמר שאינו רואה פסול בבדיקת האפשרויות של גיוס כספים בסך של 200 מיליון דולר על־ידי הגברת ההכנסות ומכירת חברות ממשלתיות.

העלאת מסים

ראש־הממשלה סרב להתחייב על הצעות כדבר אי־העלאת מסים בשנת התקציב הבאה. פרס לא הסתיר את המבוכה הרבה השוררת בממשלה עקב הצורך לקצץ בתקציב וחוסר היכולת לבצע קיצוץ זה מבלי לפגוע במערכות החינוך, הבריאות והרווחה.

סוף הקיצוץ בבטחון

ראש־הממשלה חזר והדגיש את תמיכתו ברפורמה במס־הכנסה אך אמר שהוא נוטה להשאיר את הנושא כקלף מיקוח עם ההסתדרות לקראת המו"מ על ההסכמים הקיבוציים בשנה הבאה.

בנושא תקציב הבטחון אמר פרס שהוא אינו רואה מקום לקצץ יותר שכן בכמה נקודות הגיעה מערכת הבטחון לסוף הדרך.

הטרגדיה במטוס המצרי החטוף — כך בוצע ה"שחרור":
1) אנשי קומנדו חודרים דרך דלת תא־המטען; 2) אנשי קומנדו מתפרצים לתא הנוסעים דרך הרצפה. במקביל, חודרים חבריהם דרך יציאת־החירום; 3) החוטפים משליכים שלושה רימוני־יד, יורים לכל עבר. והמטוס מתמלא בעשן סמיך; 4) הטייס ואחד החוטפים נאבקים בתא־הטייס; 5) כמה מהנוסעים נמלטים דרך היציאה הקדמית

ארה"ב תובעת מישראל להשלים במהירות החקירה

דיון חירום בשגרירות ישראל בארה"ב ● פקידים ישראליים נתקלו ביחס צונן בפגישותיהם במימשל

מאת כתבנו בארה"ב ויצחק שור כתבנו בכנסת

וושינגטון. — המימשל האמריקני הודיע אמש, כי השם לב את הודעת ממשלת ישראל בדבר החקירה המתנהלת באפשרות שישראל מעורבת בפרשת החשוד בריגול, ג'ונתן פולארד.

דובר הסטייט־דפרטמנט, צ'ארלס רדמאן, קידם בברכה את ההודעה הישראלית, ואמר כי המימשל מקווה שהחקירה תתנהל במהירות. רדמאן אישר, כי בין שתי המדינות קיימת הבנה להימנעות מריגול הדדי.

בוושינגטון מקווים, כי ממצאי החקירה יועברו למימשל עוד לפני הדיון בהארכת מעצרו של פולארד, שנקבע למחר בערב (לפי שעון ישראל).

הוארך מעצר אשתו

אמש האריך שופט שלום פדרלי את מעצר רעיית החשוד, אן הנדרסון פולארד, ונעתר לבקשת התביעה וההגנה גם יחד לאחד את הדיון בעניינה עם זה של בעלה.

השופט פטריק אטרידג' ציין, כי אחד הפרקליטים המעורבים בפרשה הודיע, כי הוא עשוי לבקש את דחיית הדיון למועד אחר, משום עיסוקיו במשפט האמור להתנהל באותה שעה.

דיון חירום בשגרירות

בשגרירות ישראל בוושינגטון נערך אתמול דיון חירום בנושא פרשת הריגול ליחסי ישראל ארה"ב. בדיון השתתפו השגריר מאיר רוזן, הציר אליקים רובינשטיין, נספח צה"ל האלוף אורי שמחוני, מנהל משלחת משרד הבטחון אברהם בן־יוסף, קצין הבטחון של השגרירות ופקידים אחרים.

בוושינגטון מעריכים, כי לפי־שעה ימנע המימשל מנקיטת אמצעים מהותיים ופומביים נגד ישראל, אך כי תחושת הקירבה וההבנה האינטימית שאיפיינה את המגעים בין שתי המדינות נמוגה וספק אם תוכל להתחדש במהרה.

אתמול נוהלו כמתוכנן השיחות על בקשת ישראל לסיוע אמריקני, בראשות תת־שר־החוץ, ג'ון וייטהד, וסגן שר האוצר, עדי אמוראי. עד כה טרם הודיע המימשל לישראל כי בכוונתו לבטל או לדחות את מיפגש צוותי השיחות על שיתוף הפעולה האסטרטגי, העומדות להערך בשבוע הבא.

פגישות צוננות

עם זאת, אפיינה קור צינה והסתייגות את היחס שבו נתקלו

(סוף בעמוד 16)

"על המשמר" עתון יומי
المرصاد — جريدة يومية
המו"ל: עתון וספר בע"מ בטאון מפלגת הפועלים המאוחדת
עורך ראשי: סבר פלוצקר
עורך משנה: ישראל זמיר
מזכיר המערכת: עדה סער
המערכת והמנהלה: רח' חומה ומגדל 2, תל־אביב, טל. 378833 חשבון בבנק הדואר 4-43360-3
המען למכתבים: שירות שק־דואר נעול ת"א 61999
"AL-HAMISHMAR" (The Daily Guardian) 2, Choma Umigdal St Tel-Aviv 67771 Phone 378833 Telex 341652
סניפים: ירושלים 94622 רח' בן־יהודה 2, בניין סנטר תרים 102—121, טל' 221125-6, המען למכתבים: ת"ד 1216 ירושלים 91008, חיפה: 33134 רח' ... 17, טל' 673873, המען למכתבים: ת"ד 4007 חיפה 31040

צלצול מהיר

רפי דבארה, יועץ ראש עיריית ירושלים

רוב התוקפים אינם ירושלמים

טדי קולק השתבח תמיד, כי שלא כמו בגדה, יחסי הגומלין בין היהודים והערבים בירושלים מצטיינים בהדדיות המונעת פיגועים. היום, לאחר נעיצת הסכין השלישית בגבו של ישראלי בעיר העתיקה, האם חלה הדרדרות ביחסי היהודים והערבים בעיר?

— מעיקוב שערכנו אחרי הפיגועים מתברר שחלקם של תושבי ירושלים הוא קטן ביותר. אלא שירושלים היא היעד המועדף לפיגועים בגלל ההד הבין־לאומי שהם מעוררים. אם ניקח את מקרה הדקירה הראשון של הרב פרגאי — הדוקר היה מהר חברון. באשר לשניים האחרים — התוקף טרם נתפס.

והרי תגובת האוכלוסיה הערבית?

— נכון שהסוחרים במקום נעלו את חנויותיהם וברחו. אבל זה נבע מחשש מתגובת־שרשרת של קיצונים יהודים. ומי שראה את הגינויים הרכים ברדיו ובטלוויזיה הערבית, של ערבים שלא חששו להזדהות בשמם ובתמונתם, יוכל לעמוד על הלכי הרוח באוכלוסיה הערבית. לא נוח להם שהם מוצגים כסוחרים שפלים, התוקעים סכין בגב. להבדיל מפעולות טרור אחרות, שהם עשויים להזדהות עמן. עד כמה זה יעזור בחקירת הפשעים — את זאת נראה לאחר שהאיש ייתפס, ונדע אם הוא תושב ירושלים ומוכר לחושבים, אם לאו.

מירון בנבנישתי, היועץ לשעבר

המערכת הזו מוכרחה להמציא ביטויים אלימים

— כן. יש יחסי גומלין של סוס ורוכבו. משמע, דו־קיום בין בעלי הכוח הפוליטי והכלכלי וכל הסמכויות, ובין מי שנשלטים ומנועים מכל אפשרות להביע דיעה.

אז הדקירות יימשכו?

— כן. ומי שחושב ש"גר זאב עם כבש", ושהכול ינשקו זה את זה ברחובות, אינני מבין שהמערכת הזו מעצם ברייתה מוכרחה להמציא ביטויים אלימים, גם אם לא תידרדר למצב גרוע מזה.

איזה פתרון פוליטי היית מציע למצב הקיים?

— אין כזה. זהו חיכוך יום־יומי בין־קבוצתי של קהילות ברמה הכי אינטימית. וכשמדובר בקהילות כל־כך מגובשות, שתמיד תהיה לאחת מהן תחושה של קיפוח. אין פתרונות. יש רק טיפול של כיבוי־שריפות. והעניין הוא, שבגלל ירושלים לא יושג פתרון כולל, ואז — גם לא ייתכן פתרון בירושלים. אז את שואלת אותי: מה יהיה הסוף? לא יהיה. נהיה רק זקנים יותר ולא חכמים יותר.

אתי רונאל

פיקרינג: לא ניתן לתקרית הריגול לפגוע ביחסי ישראל — ארה"ב

מאת ירון זליג, כתב "על המשמר" בחיפה

"כולנו, בארה"ב ובישראל, שותפים לדעה שיחסי שתי המדינות הם יחסים עמוקים חזקים ומתמשכים. יחסים אלו חשובים לנו ביותר מכדי לאפשר לתקרית בודדת אחת להזיק או לגרוע משיתוף הפעולה והאינטרסים המשותפים לשתי המדינות. אני מרגיש ששתי הממשלות מתייחסות לנושא ברוח זו" — זאת אמר אתמול שגריר ארה"ב תומאס פיקרינג, בהגיבו על אירועי פרשת הריגול שנחשפה בסוף השבוע שעבר בוושינגטון.

בדברו עם עיתונאים בקבלת פנים שערך לכבודו ראש עיריית חיפה אריה גוראל, אמר פיקרינג כי כל עוד משקיפות שתי הממשלות על התקרית מנקודת מבט זאת, ניתן למצוא פתרון לבעייה.

לא תהיה פעולה

פיקרינג הדגיש כי הוא משוכנע כי זו אכן עמדת שתי הממשלות, ואמר כי להערכתו לא יאפשרו ישראל וארה"ב לפרשת הריגול להפוך לנושא בעל משמעות מיוחדת ביחסי שתי המדינות. הוא ציין כי נפגש עם מנהיגי ישראל והתרשם כי גם הם מחוייבים לאותה מטרה. שגריר ארה"ב נמנע מלהכנס לפרטי הפרשה בציינו כי על־פי החוק האמריקני הוא מנוע מלהגיב על נושא הנמצא בהליכי חקירה משפטיים.

סולחה בין קירט לארמלי

מאת יוסי חכם, כתב "על המשמר"

שלמה קירט, שחקן נבחרת ישראל ומכבי שעריים, שהתבטא בשבוע שעבר נגד השחקנים הערביים בנבחרת הלאומית, הגיע אמש לביתו של שחקן הנבחרת ומכבי חיפה, זאהי ארמלי, והתנצל בפניו.

קירט הופיע לפגישה יחד עם שני אוהדי מכבי שעריים ובידו זר פרחים גדול ואמר לזאהי: "אחרי הרעש שהיה בעיתונות ובכלי התקשורת רצינו לעשות לכל העם אווירה טובה ולשכוח את הדבר". אחרי הדברים החמים הרימו השחקנים כוסית לחיים ולחצו ידיים.

ארמלי אמר לי אמש בשיחה טלפונית, שהחברות בינו לשלמה קירט תמשיך להיות כמו במסע האחרון לאוסטרליה.

רבין ופרס דנו ב"פרשה"

מאת דליה שחורי, הכתבת המדינית של "על המשמר"

ראש הממשלה שמעון פרס נפגש אמש עם שר הביטחון יצחק רבין. לא מן הנמנע, כי בפגישה נדון מצב החקירה בקשר לפרשת העסקתו של ג'ונתן פולארד. מקורות מוסמכים בירושלים העריכו אמש, כי החקירה לגילוי נסיבות העסקתו של פולארד תארך מספר ימים. שלושה חקירה כי עד להבאת ג'ונתן פולארד לבית המשפט מחר (יום ג') להארכת מעצרו — תוכל ישראל להודיע לארה"ב על ממצאי החקירה אך בינתיים נראה, כי הדבר יארך זמן ממושך יותר.

הצעת־חוק של סיעת מפ"ם בכנסת:

הממשלה תשתתף בתקציב קופות החולים ותועלה רמת השירות

ההצעה כוללת: הסרת הגבלות על אוכלוסיות מבוטחים מסוימות ● אישפוז חינם ● טיפול ביתי ● פטור מתשלום לנתמכי־סעד ונוער עובד ולומד ● פיקוח ציבורי על שירותי הרפואה ● גרוסמן: הציבור אינו מאמין ברפואה

מאת יצחק שור, כתבנו בכנסת

ששת ח"כי מפ"ם, הניחו אתמול על שולחן הכנסת הצעת חוק פרטית, הבאה לעגן בחוק את השתתפות הממשלה בתקציבי קופות־החולים. ההצעה באה למנוע התעלמות האוצר מגרעוני קופות־החולים, כפי שנעשה עתה.

הצעת החוק מבססת את ביטוח הבריאות על קופות־החולים הקיימות, כאגודות וולונטריות של המבוטחים בהן, היא באה לעודד שירות רפואי אוניברסלי ושווה לכל. בהצעה נאמר, כי בארצות סקנדינביה, משתתפות הממשלות בתקציבי הבריאות בשיעורים הנעים בין 30 ל־70 אחוז, ואילו בארצות אמריקה הלטינית או אפריקה שיעור השתתפות הממשלה מגיע ל־90 אחוז.

כן מבטלת הצעת מפ"ם את ההגבלות על אוכלוסיות מבוטחים מסויימות, כמו חולים במחלות כרוניות, מבוטחים בגיל גבוה ואחרים. במסגרת ההצעה כלול טיפול ביתי, אישפוז חינם, ופטור מתשלום ביטוח בריאות לנתמכי־סעד ומקבלי הטבה סוציאלים. שירותי הבריאות יושתתו על בסיס אזורי. נוער עובד ולומד יהיה פטור מתשלום. הגבייה תיעשה בידי מוסד לגבייה סוציאלית. יובטח פיקוח ציבורי על השירותים הרפואיים, באמצעות מועצת בריאות שבראשה יעמוד שר־הבריאות.

סלילת דרך לרפואה פרטית

"שחיקת רמתה של הרפואה הציבורית סוללת את הדרך לרפואה הפרטית" — אמרה חייקה גרוסמן (מפ"ם), בוועדת העבודה והרווחה, שדנה באי־השתתפות הממשלה בתקציבי קופת־החולים של ההסתדרות. הצעות לסדר־היום בנושא זה הועלו בידי חייקה גרוסמן ומתי פלד.

להסדיר חשבונות

הוועדה החליטה לתבוע מן הממשלה, כי תסדיר לאלתר את התחשבנותה על חובות העבר עם קופת־חולים. ההחלטה תועבר למליאה לקראת המשך דיוניה. מחר, בדו"ח ועדת יעקובי על תקציב קופת־חולים.

חייקה גרוסמן אמרה, כי השתתפות הממשלה בהוצאת קופת־חולים ירדה מ־29 אחוז עם עליית הליכוד לשלטון (מאי 1977) ל־8.3 אחוזים השנה. הקיצוצים בתקציבי הבריאות מובילים להמרת השירות השווה לכל נפש, לשירות עשיר לעשירים ועני לעניים. "אין להאשים את הציבור הבורח לביקורים בביתו הפרטי של הרופא. אין יותר לציבור אימון ברפואה ציבורית לחוצה ומכורסמת על־ידי מדיניותו של האוצר", אמרה.

תרופות תקועות בנמלים

יו"ר מרכז קופת־חולים, פרופ' חיים דורון, אמר, שתרופות חיוניות בשווי של 5 מיליון דולר תקועות בנמלי הארץ, ולקופת־החולים אין כסף לשחררן. לפני חודש סגר האוצר את האשראי בבנקים לקופת־חולים, מבלי להודיע לה. "קופת־חולים אינה חייבת כסף לממשלה, אלא היא חייבת לבנקים בגלל הממשלה. קופת־חולים תוותר על תביעותיה הכספיות מן הממשלה, תמורת קונסולידציה של החובות" — אמר דורון.

מנכ"ל משרד הבריאות, פרופ' דן מיכאלי, אמר, שהסכום אותו לא קיבל משרדו מקופת־חולים עבור אספקת שירותים, עומד על יותר מ־34 מיליארד שקל. זהו סכום זהה כמעט לסכום שחייב המשרד לספקים עבור תרופות, חשמל, דלק, מזון, מים שירותים ומכשירים. הוצאות קופות־החולים מסתכמות כ־850 מתוך 1250 מיליון דולר שמוקדשות למערכת הבריאות. הוועדה תמשיך בדיוניה.

תיקון לחוק השיפוט הצבאי, בקריאה ראשונה בכנסת

רק משפטנים יוכלו לעמוד בראש בית־הדין הצבאי לערעורים

ח"כ צבן שיבח את החוק אך תקף את ההחלטה להשאיר בידי אלופי צה"ל את האפשרות לחון אסירים ● הציע ליזום סמכות לערעור על פסקי־דין בשטחים

מאת מוטי בסוק, כתב "על המשמר" בכנסת

הכנסת קיבלה אתמול בקריאה ראשונה תיקון לחוק השיפוט הצבאי, המחזק בצורה רדיקלית את מעמדם של עורכי־הדין במערכת השיפוט הצבאי. לפי החוק החדש יוכל לעמוד בראש בית־הדין הצבאי לערעורים, רק איש צבא בעל ניסיון משפטי.

שר הביטחון, יצחק רבין, שהביא את החוק החדש לאישור הכנסת, טען, כי הפעלתו תביא לרפורמה במספר נושאים מרכזיים בתחומי החוק הצבאי. כך למשל, לא יוכל להבא לעמוד בראש בית־הדין הצבאי מי שלא סיים לימודי משפטים, זאת בניגוד למצב שהיה קיים עד כה.

נקבעה גם שיטת המינויים לבתי־הדין הצבאיים. בוועדת המינויים יהיו גם אזרחים ואנשי משפט. בהצעת־החוק נקבע, כי ניתן יהיה בנושאים בעלי חשיבות עקרונית, לערער בפני ביה"ש העליון על פסיקתו של בית־הדין הצבאי לערעורים.

נעשו פשרות

יאיר צבן (מפ"ם), שיבח את החקיקה החדשה. עם זאת, ביקר בחריפות את העובדה, שנדרשו שמונה שנים תמימות מאז המליצה ועדת שמגר על שינויים אלו ועד שהם מבוצעים הלכה למעשה. צבן תקף את הפשרות שנעשו בעת הכנת החוק, בלחצה של צמרת צה"ל. במיוחד צורמת ההחלטה להשאיר בידי אלופי צה"ל את האפשרות לחון אסירים.

צבן גם תמה על האפשרות המופיעה בחוק החדש, למנות בנסיבות מיוחדות, נשיא לבית־הדין הצבאי לערעורים שאינו עו"ד בעל ניסיון וותק.

הוא הציע לשר הביטחון ליזום הקמת סמכות לערעור על פסקי־הדין של בתי־המשפט הצבאיים בשטחים. צבן הדגיש כי "היעדר כל סמכות ערעור על פסיקתם של בתי־המ"ש הצבאיים, נוגדת את כללי הצדק הטבעי והיא חמורה במיוחד במציאות בה שלטון הכיבוש נמשך כבר 18 שנים".

ח"כים מתנדבים ל"יד שרה"

ח"כ רן כהן, מנסה את חוזקו של הליכון שתוקן על־ידו, באגודת "יד שרה". (צילום: דן לנדאו)

מאת אתי רונאל, כתבת "על המשמר"

שר הרווחה, משה קצב, הרכיב הליכון, ח"כ גאולה כהן קיפלה כביסה, שר התקשורת, אמנון רובינשטיין, התקין משור מצוקה ניר, וח"כ רן כהן סייע בידם — הכל אתמול ב"יד שרה", מרכז לסיוע בהתנדבות לקשישים במצוקה.

לקראת "הטלתרום למען הקשיש", שתשדר הטלוויזיה ב־10 לדצמבר, התנדבו הח"כים הנ"ל לתרום שעתיים בחודש — 24 שעות בשנה — למרכז, שסייע בשנה האחרונה ל־137 אלף משפחות ויחידים, וחסך בכך 12 אלף ימי אישפוז בעלות של 150 דולר ביום.

זאת על־ידי השאלת ציוד רפואי ושיקומי לשימוש ביתי, לחולים ולמבריאים, המעדיפים להחלים בבית ולא בבית־החולים. וכן בהענקת שירות כביסה לקשישים שאינם שולטים בצרכיהם — מעין שירות חיתולים למבוגרים — המקל מאוד על המשפחות המטפלות בהם.

כל השירותים ניתנים בחינם או תמורת פקדון סמלי.

כתבתנו מציינת, כי מספר שרים וחברי־כנסת סירבו להתנדב.

לא עוד שקל לחיילי מילואים

מאת מוטי בסוק, כתב "על המשמר" בכנסת

חיילי מילואים, שיסיימו בימים הקרובים את שירותם הצבאי, יתפלאו לשמוע כי צה"ל הפסיק להעניק להם שקל לכל יום שירות, לכיסוי הוצאותיהם.

אתמול קיבלה הכנסת, ללא מתנגדים, בקריאה שניה ושלישית, תיקון מספר 17 לחוק הביטוח הלאומי. תיקון זה מבטל, למעשה, את חובת הצבא לשלם לאנשי המילואים שקל עבור כל יום שירות.

אורה נמיר, שהביאה את התיקון לקריאה שניה ושלישית, הביעה פליאה על כי התיקון הנ"ל לא בוצע עוד לפני זמן רב. לדעתה, תשלום השקל מטיל נטל מיותר על שלטונות הצבא וגורם לסחבת בשלטון. חיילי המילואים [illegible]

התקן תוך־רחמי לבנות ה"מיוחסים" על־חשבון המדינה

מאת יצחק שור, כתבנו בכנסת

"האם אי־אפשר לעשות בארץ התקן תוך־רחמי? האם לשם כך צריכות בנות משפחה של המיוחסים לצאת לחו"ל על חשבון הציבור?" שאל ח"כ מאיר שטרית (ליכוד) את עמיתו לסיעה, השר משה נסים, בישיבתה של הנהלת הקואליציה.

שטרית אמר את הדברים בתגובה לטענת שר המשפטים, כי נושא זכויות היתר למיוחסים "קיבל תהודה מופרזת". השר נסים גינה את חברי־הכנסת אשר מבקשים "לזכות בכותרות" ולכן הם מכפישים אנשי־ציבור ללא צדק. ואולם השר קרא לאנשי ציבור שלא להפריז בדרישות, כי אין הן מוסיפות חן וטעם.

לעמדת השר נסים הצטרפה יו"ר סיעת הליכוד, שרה דורון. היא ביקשה שהח"כים לא יצטרפו להתקפות נגד עצמם. אהרון נחמיאס (מערך) אמר, ש"לא ייתכן, כי יתייחסו לח"כים כאל גזלנים וחמסנים. האיש אחד יחטא וכל העדה תאושם?" — שאל נחמיאס.

ועדת הכנסת החליטה אתמול לא לנקוט כל עמדה, משום שבנושא שכר הח"כים ותנאי עבודתם נתון בידי ועדה ציבורית בראשות מבקר המדינה לשעבר, ד"ר נבנצל. לדעת הוועדה, "השירותים הרפואיים להם זכאים ואותם מקבלים הח"כים, הינם מזעריים בהשוואה לאלה שלהם זכאים ואותם מקבלים נושאי משרה אחרים ברשויות השלטון".

ואכן, ההוצאות בחצי שנה היו 550,139 שקלים לח"כים, ואילו לח"כים לשעבר הוצאו באותה תקופה 11 מיליון שקלים. לדברי חברי הוועדה, הח"כים משלמים לקופות־החולים וזכאותם מצטמצמת לחריגים מעטים ושוליים.

ח"כ חייקה גרוסמן הגדירה את זכויות־היתר ברפואה כ"שחיתות". "יש לחסל זכויות־יתר אלה באורח חד וחלק. קודם כל לפקידים בכירים, הזכאים לרפואה חינם ללא הגבלות ומבלי לשלם דמי־ביטוח, מדוע בריאותו של נהג קטר ברכבת חשובה פחות מבריאות המנכ"ל?" — שאלה גרוסמן.

בני שליטא (ליכוד) הצטרף לגישה זו. לדבריו, מרוקנים בכירים את כיסי המדינה. "הרפואה בארץ מתקדמת דיה כדי לספק פתרונות לכל המחלות. הנסיעות לחו"ל הן שערורייה ציבורית. רוב דורשי המימון הם פנסיונרים בגילים מבוגרים. מותר לעזור להם. אבל הציבור רשאי לדעת מי, כיצד ובאלה סכומים מדובר. מעל לכל חייב הציבור לדעת מדוע הטיפול ניתן בחו"ל", הוסיף שליטא.

יוסי שריד (ר"צ) הניח הצעת־חוק לביטול הטבות של כל זכאי המשרות ברשויות השלטון.

בכנסת

מוטי בסוק
יצחק שור

הכנסת לא תדון בנושא הפקעת אדמות שטח תשע

לפי דרישת שר הביטחון וברוב קולות הקואליציה, הסירה אתמול הכנסת מעל סדר־יומה הצעה לסדר־היום של תופיק טובי (חד"ש) בנושא שטח תשע.

טובי התלונן, כי שלטונות הצבא הפקיעו וגידרו 1500 דונם בשטח תשע, מאדמות הכפרים סחנין, עראבה ודיר־חנא.

בדברי תשובתו אמר השר רבין, כי שטח תשע משמש שטח אימונים עוד מזמן הבריטים. בשל שהות צה"ל בלבנון, לא התקיימו כמעט בשטח אימונים. בזמן האחרון התקיימה שורת דיונים בעתיד האיזור והוחלט לצמצמו בכ־70 אחוז.

"צה"ל זקוק לשטח שנותר בידו לצורכי אימונים, גם כאשר היה", ציין השר והוסיף, כי סבל נגרם לאזרחים בשל צורכי צה"ל, לא רק בגליל אלא גם בנגב וברמת הגולן.

ח"כ ותד רוצה לתקן את "תיקון כהנא"

ח"כ מוחמד ותד (מפ"ם), הניח אתמול על שולחן הכנסת הצעת־תיקון ל"חוק יסוד הכנסת", אשר מונעת מכהנא וגזענים אחרים כל אפשרות של הגשת רשימה לבחירות לכנסת.

בתיקון שנתקבל במושב הקודם של הכנסת הנוכחית נקבע, כי רשימה לא תשתתף בבחירות אם היא שוללת את קיומה של מדינת ישראל כמדינת היהודים.

ותד מציע שינוי בחוק היסוד המתוקן, אשר מבוסס על דברי ראש־הממשלה בכנסת בעת הצגת קווי־היסוד לממשלתו מיום 13.9.85: "מדינת ישראל היא מדינתם של האזרחים החיים בתוכה ומדינתו של העם היהודי".

תיקון זה יבטיח שוויון־זכויות לתושבי המדינה הלא־יהודים ויאפשר גם למפלגה ערבית ליטול חלק במערכת הבחירות, מסביר ח"כ ותד.

ועדת שרים לחקיקה דחתה הצעת־חוק נישואים אזרחיים

ועדת השרים לענייני חקיקה, בראשותו של השר נסים, דחתה הצעת־חוק להנהגת נישואים אזרחיים, כמסלול מקביל לנישואים הדתיים.

ההצעה הוגשה בידי ח"כי ר"צ ונתמכה בוועדת השרים בידי השר אמנון רובינשטיין. לפי הצעת ר"צ, אמור היה כל זוג לבחור לעצמו את המסלול הרצוי לו. הסמכות להתיר נישואים אזרחיים הייתה צריכה להינתן באורח בלעדי בידי בית־משפט מחוזי.

השר נסים, שדחה מכל וכל את ההצעה, טען שהיא מנוגדת מכל וכל להסכם הקואליציוני ולקווי־היסוד של הממשלה.

המפד"ל דורשת העדפת ישיבות ציוניות בחלוקת כספים

סיעת המפד"ל החליטה לתבוע מן הממשלה, כי תעדיף בחלוקת כספים לישיבות את הישיבות הציוניות על־פני הישיבות הלא־ציוניות (ה"שחורות").

ההחלטה נתקבלה בעקבות מידע שהגיע למפד"ל, לפיו סיים השר משה שחל הכנת קריטריונים לחלוקת "הכספים הייחודיים", בסך 9 מיליון דולר, אשר מוקפאים כיום באוצר ואינם מועברים לישיבות.

השר שחל אמר, כי הצעתו תימסר לשר המשפטים, משה נסים. אם הוא יחתום על הקריטריונים, הרי שאפשר יהיה לחלק על פיהם את הכספים המוקפאים, באמצעות משרד הדתות.

קברניט המטוס המצרי, לאחר שניצל:

הקורבנות כרעו על ברכיהם וביקשו רחמים ואחרים ישבו וחיכו למותם

ואלטה. - קברניט המטוס המצרי שנחטף והונחת בואלטה, שיבח אתמול את ההחלטה לפשוט על המטוס, על אף שהדבר עלה בחייהם של 58 נוסעים.

הקברניט, האני ג'לאל, 39, שוחח עם כתבים כשהוא חבוש בראשו בגלל שריטה שקיבל מכדור. הוא אמר אתמול בבוקר, כי שמונה ילדים היו על מטוס הבואינג המצרי וכולם נהרגו בהתקפה כתוצאה מהדליקה שפרצה בו תוך כדי הקרב.

ג'לאל אמר, כי ארבעה או חמישה חוטפים נהרגו או שהם גוססים. הם נלקחו לבית־החולים, והוא אמר כי ילך לשם כדי לזהותם. „אינני סבור כי אלה שנפגעו יישארו בחיים", אמר.

הוא אמר, כי החוטפים זרקו שלושה רימוני־יד לתוך מושבי הנוסעים כאשר נוכחו לדעת שאנשי הקומנדו פרצו את דלת מחלקת המטען וחדרו לתוך המטוס. „זה היה גיהינום. כאשר זורקים רימון כזה במקום סגור כמו 737, התוצאות קטלניות", אמר.

לדעתו, מרבית הנוסעים נהרגו בגלל התפוצצויות רימוני־היד מן העשן ומן האש.

הוא אמר, כי כנופיית החוטפים מנתה ארבעה או חמישה אנשים. מרביתם היו פלשתינים ואחד היה סורי. לכולם היו מסכות על פניהם ונראו אצלם רק האף והעיניים.

החוטפים השתלטו על המטוס, סיפר הקברניט, 10 דקות לאחר שהמריא מנמל־התעופה של אתונה במוצאי־שבת בדרכו לקאהיר. היו חילופי־אש בין אנשי הביטחון המצרים בתוך המטוס לבין אחד החוטפים, ואחד החוטפים נהרג. „בגלל היריות האלה", אמר, „איבד המטוס לחץ".

בכל מהלך הטיסה למלטה, ראש כנופיית החוטפים החזיק אקדח צמוד לראשו של הקברניט.

ג'לאל אמר, כי החוטפים החלו להרוג נוסעים מיד לאחר שהמטוס נחת. הראשונה שנורתה הייתה אשה ישראלית. היא נורתה מקרוב ואחר־כך נזרקה אל מחוץ למטוס.

„אחרי 5 שעות של חניה במלטה, הורגשה תנועה של כלי־רכב צבאיים סביב המטוס", סיפר ג'לאל. ראש החוטפים החל להתרגש וכאשר לא החזירו השלטונות את כלי־הרכב לאחור כפי שדרש, הוא רצח בת־ערובה שנייה וזרק את גופתה החוצה.

לאחר מכן רצח ראש הכנופיה גבר אמריקני. הוא המשיך וירה עד שהיו שישה קורבנות, אמר הקברניט. „אני הייתי מוכן לעשות הכל ברגע זה על מנת להפסיק את ההרג, לתת להם דלק ולהטיס אותם לאן שהם רוצים. ובלבד שיפסיקו את מעשי הרצח", אמר.

„הם, הקורבנות, כרעו על ברכיהם וביקשו רחמים ואחרים פשוט ישבו וחיכו להוצאתם להורג. באותו רגע הייתי בטוח כי הוא לא יפסיק. הוא התבדח מיד לאחר הרצח", הוסיף הקברניט.

„ידעתי כי החיילים ינסו לפרוץ לתא המטען וניסיתי להסיח את דעתו של ראש הקבוצה. הוא זרק רימון ואחר־כך הסתובב אלי ונזכר בי. הוא ירה אלי, אבל התחמקתי מפגיעה ישירה. מיד לאחר מכן הנחתתי עליו מכה בגרזן לכיבוי־אש שהיה בתוך תא הטייס. לא הרגתי אותו במקום. הוא נפל, אבל עדיין זז. אח־כך ירדתי מן המטוס ואני חושב כי החיילים חיסלו אותו".

* * *

אחד הניצולים מן הפריצה למטוס המצרי החטוף, אזרח אוסטרלי, סיפר אתמול, כי אנשי הקומנדו המצרים שפרצו למטוס, ירו ללא הבחנה בנוסעים ובחוטפים.

האיש, אנטוני לויינס, אזרח אוסטרלי בן 46 המתגורר בבריטניה, סיפר ממיטתו בבית־החולים „סאנט־לוק", כי ישב בשורה החמישית, [illegible]

חאני ג'לאל, קברניט המטוס המצרי, חבוש בראשו מפגיעת כדור ע"י ראש החוטפים. (צילום: אי.פי.)

„אני לא ראיתי דבר. רק הרגשתי בחום נורא ובענן כבד של עשן, כאשר הם (הטרוריסטים) זרקו את הרימונים. הורדתי את ראשי כדי להימלט מן הכדורים שחלפו בתא הנוסעים. היה פיצוץ חזק והיו יריות רבות והחום היה כבד..."

„כאשר יצאתי מן המטוס, חפשתי מחסה, משום שעדיין היו יריות רבות. אנשי הקומנדו המצרים לא ידעו מי הם החוטפים ולדעתי, כל מי שנהרג על־ידי כדורים, נהרג ככל הנראה על־ידי המצרים".

לויינס המתגורר בקמברידג', אנגליה, סיפר כי דרך על גופות בדרכו לדלת המטוס. הוא נפל החוצה על המסלול.

טייס המשנה, אחמד באהי, המאושפז באותה מחלקה עם פציעה ברגלו משריטת כדור, סיפר על הפריצה: „פתאום שמענו חילופי אש בתא־הנוסעים. היה גם פיצוץ, ואחר־כך הכדורים התעופפו". הוא אמר, כי ראה לפחות שלושה חוטפים.

לויינס אמר, כי היה בטוח שיירצח, מפני שהטרוריסטים רצחו אנשים במטוס באורח שיטתי. „הם קודם כל ניסו לרצוח את כל הישראלים. למרבה המזל היו להם אקדחים בקוטר קטן וכמה נפגעים ניצלו", אמר.

בהתחלה שאלו החוטפים אם יש נשים מצריות במטוס ואמרו שהן יכולות לעזוב. אחר־כך הם שחררו נשים מן הפיליפינים. אחר־כך הם שאלו אם יש נשים מישראל. כאשר נערה אחת קמה ורצתה לצאת, הם ירו בה.

„כאשר התביעות שלהם לא נענו, הם שוב התחילו לירות באנשים", הוא סיפר. הוא אמר, כי היה בתור להירצח, מאחר שהחוטפים הרגו נוסעים בעלי חזות מערבית. „לאחר שהם ירו באמריקנים, הבאים בתור הייתי אני ונערה נוספת מאוסטרליה, ואחר־כך הם היו רוצחים את הקנדים ואת הצרפתים", הוא אמר. (ע"ר)

טלקס

דובר התק"מ: פנינו מיוזמתנו לחידוש השותפות עם מפ"ם

מאת עודד ליפשיץ, כתב „על המשמר"

בתגובה לדברי מזכ"ל מפ"ם, אלעזר גרנות, שנאמרו בראיון ל„חותם" מיום ו' האחרון, לפיהם פניית התק"מ למפ"ם לחדש את השותפות עם מפלגת העבודה „הוזמנה" על־ידי חברי מפ"ם שניהלו פוליטיקה פרטית מזיקה, מסר דובר התק"מ, שלמה לשם, את ההודעה הבאה:

„התק"מ מביעה תמיהה על דברי אלעזר גרנות. לפיהם התק"מ החליט, במרכז התנועה, לקרוא למפ"ם ולקיבוץ הארצי לקיים מו"מ על חידוש הברית עם מפלגת העבודה, כדי להבטיח את שלמות תנועת העבודה, לחזק השפעתה בנוער ובקרב ציבור העובדים בישראל, על־פי הזמנה של חברים או קבוצת חברים ממפ"ם.

„מיום שפורק המערך, פעלה התק"מ, הן במפלגת העבודה, והן בקשריה היומיומיים עם הקיבוץ־הארצי, לקירוב עמדות ולשמירת האופציה להקמת מסגרת משותפת לבחירות הקרובות לכנסת, לשם בלימת הימין.

„אלעזר גרנות טועה כשהוא טוען שהתק"מ קוראת למפ"ם להצטרף לממשלה הנוכחית. החלטת התק"מ מדברת במפורש על ניסיון לחידוש הברית עם מפלגת העבודה בבחירות. חבל שאלעזר גרנות משתמש בתק"מ ובהחלטותיה ככלי לניגוח יריביו בתוך מפ"ם.

„מזכירי התק"מ יבואו בקרוב בדברים עם הקיבוץ־הארצי ומפ"ם, על קיום שיחות הידברות בין מפ"ם לבין מפלגת העבודה".

מודעי: העובדים הזרים יסולקו בהקדם משטח המדינה

שר־האוצר, יצחק מודעי, אמר אתמול, כי החל בפעולה נמרצת לסילוק העובדים הזרים מישראל בהקדם, כדי לפנות מקומות עבודה לאזרחי המדינה. השר הופיע בכנס ראשי ערי הפיתוח בדימונה.

על שאלת כתב עתי"ם בנגב, יצחק לוינסון, השיב מודעי, כי יש לגרש בהקדם עשרות אלפי עובדים זרים, השוהים בישראל. השר ציין, כי כוונתו לעובדים שאינם בעלי אזרחות ישראלית ושאינם תושבי יהודה שומרון וחבל עזה.

„יש כאן הצפה של עשרות אלפי עובדים כאלה. בכל מדינה אחרת בעולם, אין מוכנים לקבל עובדים זרים", אמר שר־האוצר. לדבריו, אישרה הכנסת, לפני שבועות אחדים, תקנות, המאפשרות גרושם של העובדים הזרים.

„נוצר קושי כספי לאכיפת התקנות החדשות", אמר מודעי. לדבריו, מוטלת האחריות להחזרת העובדים על מעסיקיהם, אולם כאשר אלה צריכים להיות מגורשים במהירות על־ידי משרד־הפנים, יש קושי לממן את החזרתם של הזרים לארצות מוצאם. „מדובר ב־700 אלף דולר. להם זקוק משרד־הפנים, וכבר אתמול הודעתי לשר־הפנים, שהאוצר יעמיד לרשותו מימון־ביניים לסילוק הזרים, באופן שוטף ועל־פי הצורך. זה אומנם לא יושיע את המשק, אך יביא לסדר, כמו בכל מדינה מסודרת אחרת, וזה חשוב מאוד", הוסיף מודעי.

„כאשר מדובר במעשה חסד, ידענו לקלוט פליטים גם ממדינות רחוקות מאוד, אבל אי־אפשר שהארץ הזאת תהיה פרוצה לכל עובר זר, רק משום שלאיזה שהוא מעסיק זה זול יותר או משתלם יותר", אמר מודעי.

ראשי ערי־הפיתוח התכנסו בדימונה, במלאות לה שלושים שנה, ודנו בקבוצות, על העבר של ערי הפיתוח ועל העתיד הצפוי להן ולתושביהן. השר השיב על דברי ראש עיריית דימונה, אלי הללי, ועל דברי הסיכום של משתתפי הכנס וראשי ערי הפיתוח.

„אני אולי אשם בכך, שבשנה האחרונה גבר עליכם הלחץ ולכן אני האחרון הרשאי לבוא אליכם בטענות", אמר מודעי והוסיף: „אבל כאשר נגיע לצמיחה בעוד שנה, אני מקווה, או אחזור אליכם, אל תחכו שמישהו חכם מאד היושב בירושלים יחליט עבורכם. איזה מן שלטון זה כשאחרים מחליטים במקומכם. אתם תיזמו ואנו נסייע לכם לממש את יוזמותיכם".

(עתי"ם)

יחסים קרובים בין קיבוצים בגולן לכפר הדרוזי בוקעתא

בכמה קיבוצים ברמת־הגולן נערכים לאחרונה מאמצים, שמטרתם להדק את הקשרים וההבנה עם יישובי הדרוזים.

חברי קיבוץ גשור שבגולן, רקמו לאחרונה מערכת קשרים ויחסי שכנות עם שכניהם מהכפר בוקעתא. הקשרים החלו כאשר חייל, חבר גשור, ששירת באיזור הכפרים, סעד ב„מסעדת השלום" של אחד מתושבי הכפר. לאחר שנהנה מהמאכלים, הזמין את טבח המסעדה, תושב בוקעתא, לקיבוץ, כדי לבשל בחדר־האוכל ולעשות „חאפלה".

הם הזמינו ל„חאפלה" נכבדים רבים מבוקעתא, סיירו איתם בקיבוץ, בבתי הילדים ובמועדון. כעבור זמן קצר נערך ביקור־גומלין של כל ילדי גשור בכפר בוקעתא. הם סיירו בכפר, סעדו ארוחה מסורתית, כשהם יושבים על מחצלות על הקרקע, ולמדו על ההווי והמנהגים במקום.

ג'אדו פאראחאת, מנהל בית־הספר המקומי, אמר, כי הוא מאמין בשילוב ישראלי־דרוזי ורואה בו חשיבות רבה. הוא סיפר לכתב עתי"ם בצפון, כי בשבוע הבא יארח הישוב בוקעתא 80 חברים מקיבוץ אור טל, כדי לבצע פרוייקטים משותפים בין בית־הספר „בוקי גולן" לבין בית־הספר של בוקעתא.

(עתי"ם)

ידלין, ביום עיון לזכר משה חריף:

נפש אמן ויצר מנהיגות

מאת עודד ליפשיץ, כתב „על המשמר"

[illegible]

וייצמן ממליץ לישראלים להמשיך לנסוע למצרים ולדרום־סיני

מאת יהודה צור, כתב „על המשמר"

„מה שאירע במלטה (חטיפת המטוס המצרי) יכול לקרות בכל מקום בעולם, ואני ממליץ לישראלים להמשיך לנסוע למצרים", אמר אתמול השר עזר וייצמן, במהלך ביקורו בעכו.

עוד הוסיף וייצמן, שלמרות מה שקרה בראס־בורקה, על הישראלים לא לחדול מלבקר במצרים. וייצמן מקווה, שישראל תקבל את אותן התשובות שביקשה ממצרים על הפרשה. עוד ציין, שהמליץ בפני ישראלים לבקר במצרים ולהיפגש עם האורח המשוט.

וייצמן משוכנע, שלאחר שתאושר נסיעתו למצרים, הוא יצליח להסיר שם „אבני נגף" בדרך לשלום בין שתי הארצות. הוא ציין, שאפשר ליטול דוגמה מפגישת גורבצ'וב ורייגן בז'נבה ולקוות שפגישה בין פרס למובארק תשפר את האווירה בין שתי הארצות.

ועוד הוסיף, בנימת לצון, שהוא רק מקווה, שהפגישה בין השניים לא תביא לתחרות תלבושות כפי שהיה בין שתי נשות המנהיגים בשוויץ.

אין להפקיע עוד קרקעות

עזר וייצמן אמר, שלפיתוחן של שלומי, צפת, חצור וערי פיתוח אחרות בגליל, אין צורך בהפקעת קרקעות ולדעתו חלפה כבר התקופה של הפקעת אדמות ערבים. וייצמן ציין, שיש לגשת לבעיית הריסת הבתים בזהירות, תוך רצון למצוא פתרון כולל לבעיית 7000 מבנים שנבנו שלא כחוק במגזר הערבי.

ועדת הכספים תאשר 30 מיליון דולר קונוורסיה לחקלאים

מאת חיים מרגלית, כתב „על המשמר"

הפגישה ביום א' בין אריק נחמקין, שר־החקלאות לבין יצחק מודעי, שר־האוצר, בנושא הקונוורסיה לחקלאים, הסתיימה בינתיים בלא תוצאות מעשיות. סכום הקונוורסיה עומד על 90 מיליון דולר, מהם 30 מיליון דולר שצריך לקבלם מהבנקים בערבות המדינה באישור ועדת הכספים.

מכתב בנושא נשלח אתמול בבוקר לוועדת הכספים, לפי בקשת שני המשרדים. על כך נודע לכתב „על המשמר" מחוגים מוסמכים באוצר ובמשרד־החקלאות.

בעוד חוגי משרד־החקלאות טוענים, כי השר מודעי בא לישיבה כשהוא אינו מוכן לתת יותר מ־30 מיליון דולר, טענו חוגים מהאוצר באוזני כתבנו, כי שר־האוצר ביקש לקבל נתונים מדוייקים על המשקים החקלאיים הנזקקים לעזרה ואלה טרם הוגשו לו. כידי השר רשימות מקיפות שנמסרו לראש הממשלה ולידיו, אך הוא מבקש המלצות מדוייקות כיצד ואיך יגיעו הכספים לידי הנזקקים במושבים ובמושבות.

אשר לאיכרים המאוגדים ב־התאחדות האיכרים, לכתבנו נמסר, כי מנכ"ל התאחדות האיכרים, שלמה רייזמן, חושש מפגיעה באיכרים. אלה תובעים, כי תוקצה עזרה מתאימה גם להם ולא רק למושבים ולקיבוצים.

תנאי ההלוואה יהיו כדלקמן: הלוואה שקלית צמודה, בריבית שנתית של 1.1 אחוז. ההחזר יהיה רבע שנתי, קרן ועוד ריבית, או תנאי „יורו" פלוס 2.3.

לכתב „על המשמר" נודע, כי יש הסכמה על מתן קונוורסיה ליישובי העימות ברמת־הגולן, הגליל העליון, הבקעה והערבה. הארגונים דורשים, כי לא יסתפקו בעזרה ליישובי העימות ומבקשים, כי הסדרי הקונוורסיה יכללו את כל היישובים במצוקה, ללא הגבלות גיאוגראפיות. סביר להניח, לדברי העוסקים בנושא זה, כי ועדת הכספים תאשר את 30 מיליון הדולר, ובכך תפתח אפשרות לגייס כספים נוספים מהבנקים.

ארבעה מתושבי הגדה חברי פרלמנט בעמאן

מאת מנחם ענברי, כתב „על המשמר"

ירדן מינתה באחרונה ארבעה חברים חדשים לפרלמנט ברבת־עמון: מטול־כרם, שכם, רמאללה, וחברון.

אחד המינויים הבולטים הם של ואחיר ג'עברי, מחברון, הנחשב לראש המשפחה כעת. הוא היה שנים רבות מנהל משרד התחבורה הירדני ועבר להתגורר בחברון לאחר מות השייח ג'עברי.

משכם מונה תחסין אל־שארם, בנו של חבר הפרלמנט בעבר עבד אל־ראוף אל־שארם. תחסין עומד בראש אגודה גדולה לשיווק חקלאי, הנמצאת תחת השפעתה של ירדן.

ברמאללה הופתעו כאשר השר הירדני לשעבר, ברין זארו, לא נבחר. סבורים כי הכוונה למנות אותו לראש העירייה לאחר שישולם מינויו של ג'אפר אל־מסרי בשכם.

לכתבנו נודע, כי על תפקיד ראש העירייה ברמאללה, החליט להתמודד ראש לשכת המסחר, אברהים אל־פאר. הוא העביר עצומה בעניין זה בין התושבים. לדעתו, על רמאללה ללכת בעקבות שכם, שגם בה ראש לשכת המסחר עומד להתמנות לתפקיד ראש־העיר.

השבריר שבין הצלחה לטראגדיה

הכישלון הנורא של חיילי הקומנדו המצרים בפעולתם הרצינית הראשונה מחוץ לגבולות המדינה מעוררת תמיהות: מדוע החנו המצרים את מטוסיהם בגלוי, ליד המטוס החטוף? האם פרצו בכוח ללא כל הסחה?

מאת עוזי מחניימי

אבו־ניזאל היה הטרוריסט הערבי הראשון שפגע במדינות ערב כחלק מהמאבק הטרוריסטי הבינערבי. לפני תשע שנים לכד בקפריסין בבן־ערובה את יוסף א־סיבאעי, ידידו האישי של הנשיא המצרי המנוח, אנואר סאדאת. מצרים, אשר עד אז לא נדרשה להילחם בטרור המופעל נגדה, שלחה לקפריסין חיילי קומנדו.

חיילים אלה, שהשתייכו ליחידת קומנדו מצרית רגילה, היו שותפים לאחד הכישלונות הגדולים של יחידה מצרית: שוטרים קפריסאים ירו במטוס המצרי, גרמו לשריפתו ולמותם של רוב חיילי הקומנדו. מבצע הנפל של המצרים הניע אז את הנשיא להקים יחידה מיוחדת ללוחמה בטרור, כדי לטפל בעתיד בית־הצלחה בפעולות טרור. חיילי היחידה המצרית ללוחמה בטרור נבחרו בקפדנות מקרב המגוייסים ליחידות הקומנדו המצרי.

חיילי צה"ל, שנתקלו במשך השנים בחיילי הקומנדו המצרי, לא היו יכולים שלא להתפעל מהופעתם החיצונית: גבוהי קומה, חסונים במיוחד ולוחמים עיקשים. אחוז הקצינים ביחידה המצרית ללוחמה בטרור גבוה במיוחד, כערך רבע מכלל הלוחמים. החיילים המצרים מתאמנים במטוון כלי־הנשק במחנה סגור, לא הרחק מקהיר. למעשה, מאז הקמת היחידה, לא השתתפו אנשיה במבצעים מחוץ לגבולות מצרים. במספר מקרים הסתייעו בחיילים מיומנים אלה כדי להשתלט על יסודות חתרניים בתוך מצרים, אך לא יותר מכך.

ביום ראשון נדרשו אנשי היחידה המצרית לצאת לפעולה הרצינית שלהם מחוץ לגבולות מצרים. בעקבות ההחלטה של ממשלת מצרים, בהתייעצות חירום שהתכנסה אצל הנשיא מובארק, הוחלט לשלוח שני מטוסי הרקולס מצריים לנמל התעופה של ואלטה במאלטה. הפעם, כלקח מטעותם בקפריסין לפני תשע שנים, קיבלו השלטונות המצריים מממשלת מאלטה אישור לנחות בשדה התעופה, לא הרחק מהמטוס החטוף, ולהתכונן לאפשרות להשתלט עליו. בשלב זה המתינו המצרים להתפתחות. בעוד שהחוטפים במטוס החלו לממש את איומיהם והוציאו להורג כמה מהחטופים.

בכוונת הארדונים שהביאו להשתלטות על המטוס המצרי החטוף, וכמובן, מהתוצאות האומללות — לא ניתן אלא לתמוה על הפעולה השלומיאלית של היחידה המצרית, שאנשיה נחשבים לטובים שבחיילי הקומנדו במצרים. כשממשלה שוקלת ביצוע פעולת קומנדו, היא חייבת להישען על מספר נתוני־יסוד, שבלעדיהם ספק רב אם ניתן לקיים מבצע כה מסוכן:

הנתון הראשון הוא מיומנות החיילים. השתלטות על מטוס חטוף דורשת טכניקה מסוימת, אשר נלמדת משך חודשים ארוכים. קיימים כאן מרכיבים רבים, שאם החיילים המסתערים אינם מיומנים בהם באופן מושלם, כמעט אין סיכוי שפעולה כזו תסתיים בשלום.

לגרמנים יחידה מיומנת ביותר ללוחמה בטרור. לפני כמה שנים השתלטה היחידה על מטוס גרמני חטוף בנמל התעופה של מוגדישו. פעולת ההשתלטות הגרמנית נמשכה שניות ספורות ובמהלכה הופעלו מספר מצומצם ביותר של לוחמים — פחות מעשרה.

אפילו בהנחה שהחיילים המצרים הם המיומנים ביותר בעולם במבצעים מסוג זה, נראה כי בדרך בה פעלו לא היה להם כל סיכוי להצליח. הסיבה לכך פשוטה: ההשתלטות על מטוס חטוף מחייבת פעולת הסחה מקדימה, כדי לצמצם עד למינימום את סכנת הפגיעה בנוסעים. המצרים, משום־מה, הנחיתו את מטוסיהם סמוך למטוס החטוף, כך שהחוטפים יכולים היו לראות את אנשי הקומנדו המצרי מבעד לחלונותיהם. עד כמה שניתן להבין מהדיווחים עד עתה, לא ביצעו המצרים כל פעולת הסחה, אלא הסתערו עם עשרות חיילים על המטוס החטוף. כך קרה, שעוד טרם הגיע ראשון החיילים המצרים למטוס, הפעילו החוטפים את מטעני הנפץ, זרקו רימונים וגרמו לטבח בקרב הנוסעים.

ואולם, למרות התוצאה הרת־האסון, יש להדגיש כי אין היא מעידה רק על רמתם הלא־גבוהה של החיילים המצרים. במבצעים מסוג זה, אך כפסע המרחק בין הצלחה מרשימה לבין כישלון טראגי. לוחמי הקומנדו הפורצים למטוס, צריכים תוך שניות לאתר את החוטפים ולפגוע בהם מייד, כל פעולה אחרת תגרום טבח.

התגובות לפעולה במצרים היו בתחילה נלהבות. אחר־כך, לאחר שהתברר גודל האסון, נשמעו שם צלילים אחרים. סגן יו"ר מפלגת ה„וס"ד", מפלגת האופוזיציה המצרית, תבע אתמול את התפטרותו של שר ההגנה המצרי, אבו ע'זאלה, כאחראי לפעולה שכינה „כישלון מוחלט".

התעלומה הגדולה ביותר בעת כתיבת שורות אלה, מתייחסת לזהותם של חוטפי המטוס. החוטפים היו, ככל הנראה, ממוצא פלשתיני, חברי ארגון „מהפכני מצרים" או „שחרור מצרים", ארגונים אנונימיים, שמעט מאוד ידוע עליהם. קיימות מספר אפשרויות אשר לזהותם:

● סוכנים ערבים פרו־לובים. קדאפי, מנסה זה תקופה ארוכה להתנקש ביעדים מצריים ולא מן הנמנע כי חוטפי המטוס פעלו בהשראתו.

● טרוריסטים שפעלו בהשראה סורית.

● גורמי אופוזיציה מצרים, אשר כנראה קל להם לפעול כיום מחוץ למצרים עקב הכבדת ידם של שירותי בטחון הפנים־מצריים. כך או אחרת, הארגונים שנטלו על עצמם את האחריות לחטיפת המטוס, פירסמו כי מטרתם היתה סילוק משטר של חוסני מובארק וזו סכנה אמיתית, שבפניה נשמר המשטר המצרי באחרונה בשבע עיניים.

בודקים את הנזק שנגרם למטוס בהתפוצצות. פעולה שלומיאלית.

טיול חטוף

תמר ארצי (24), חלמה לטעום קצת מהעולם הגדול, בחורה שהכל מגדירים אותה „אחת בסדר כזאת". חיים נינוחים, רגילים, „בסדר כאלה". הכדור שפגע בה נראה כמו סצינה מוטעית מתסריט אחר

מאת שלי יחימוביץ'

אתמול בשעת בוקר טסו אורה ואבישי ארצי לוואלטה שבמאלטה, שיעדם בית החולים „סנט לוק". לשניים חיכו במקום בשורות טובות: מצבה של תמר, בתם, שנורתה בביטנה על־ידי חוטפי המטוס, משביע־רצון. להוריה של ניצן מנדלסון לא חובה, כידוע, בשורות משמחות.

שלשום אחר־הצהריים קיבלו בקיבוץ רביבים את הידיעה על פציעתה של תמר. ההודעה היתה מעורפלת, מצבה לא היה ברור. בשעות הערב המוקדמות כבר צבאו עיתונאים על פיתחו של הקיבוץ. חנה ישראלי, המזכירה, סירבה לספק אינפורמציה. „עוד לא אמרו כלום בחדשות, עבורנו זה עוד לא רשמי" אמרה. רק בשעת ערב מאוחרת, שבמהדורות החדשות נאמרו שמותיהם של ניצן ותמר, נעתרו במשק למסור הודעה לאקונית.

תמר ארצי „מגדלים ילדה מוצלחת ואז בא מטורף ויורה"

חלום על מזרח רחוק

הביוגראפיה של תמר ארצי, בת 24, היא כמעט כמו של כל תלמידה מהמוסד החינוכי „מעלה הבשור"; כמעט כמו של כל אחת אחרת מרביבים; כמעט כמו של כל בת קיבוץ. היא בת לאורה, שהיתה מזכירת הקיבוץ עד לפני שנה, ולאבישי, העובד במפעל „רביב" לפלאסטיקה. אחות להדס בת ה־20, שהשתחררה מצה"ל לפני זמן קצר, לאביבה בת ה־18 ולחן בן ה־12.

לימודים בקיבוץ רביבים במוסד החינוכי „מעלה הבשור", הדרכה ב„מחנות העולים", צבא, שחרור, חזרה למשק. במשק עבדה תמר במטבח ובעיקר בבתי־הילדים. אחר־כך לקחה שנת חופש, אותה עשתה בחלקה במושב קדש ברנע בנגב.

גם ההמשך הוא טיפוסי. כמו כל צעיר ישראלי, הרושם, ברקורד שלו טיול ממושך לדרום־אמריקה או במזרח הרחוק, רצתה גם תמר לטעום קצת מהעולם הגדול. חלומה היה טיול במזרח־הרחוק. היא פירסמה מודעה באחד העיתונים, והודיעה כי היא מחפשת שותפה לטיול. ניצן נענתה למודעה, והשתיים נפגשו, מצאו חן זו בעיני זו, ולפני שבוע יצאו למסען.

ברביבים אומרים שניצן ותמר לא תיכננו את הטיול בקפדנות. הן רצו לנסוע עם ראש פתוח ולהשאיר להזדמנויות לעשות את שלהן. התחנה הראשונה היתה אתונה. באתונה עלו על הבואינג של חברת התעופה המצרית „איג'יפט אייר", ממצרים, יעדו של המטוס, תכננו להגיע לבאנקוק.

אחת בסדר כזאת

בכל קורות החיים הקלאסיים האלה והשתלשלות הדברים הנינוחה שבחייה של תמר, היו היריות שנורו במטוס — כאילו לא לעניין. את הקטע הזה לא צפה איש, ולמה לצפות לאסונות בדיוק בחלק הטוב, בו הצליחה תמר לחסוך את הכסף הדרוש להגשים חלום ישן?

אתמול בבוקר עוד לא הגיעו הבשורות הטובות יותר, וברביבים שררה עדיין אי ודאות, וגם אי־נכונות לדבר על תמר. מה אפשר להגיד על אחת שהיתה בסדר, רגילה? אומרת אידית ורוייך מניר־יצחק, שלמדה איתה בקבוצת „סהר" במוסד החינוכי „מעלה הבשור". „היא היתה תלמידה טובה, אבל לא הכי טובה, נחמדה, מקובלת, חברותית. האמת היא, שלא היה לנו קשר איתם למרות שהיינו באותה קבוצה. הם היו מהתק"ם, אנחנו מהקיבוץ־הארצי. תשאלי את נועם ואת אראלה מנירים. הם היו חברים שלה".

נועם גבעולי מנירים אומר: „הייתי ידיד ממש טוב שלה. היא היתה ממש נחמדה. גם תלמידה טובה, גם הכל, בסדר כזאת. בזמן האחרון נותק הקשר. תשאלי את אראלה. הן חברות טובות".

את אראלה לא הצלחתי לשאול, אבל מן הסתם לא היה תיאורה שונה. חבר מבוגר מרביבים אמר לי: „מגדלים ילדה מוצלחת ואז בא מטורף ויורה בה. מפחיד".

בגלל הנסיבות, יש ברביבים המתארים את תמר בנימה של כמו הספד. „היא היתה", הם אומרים, ומתעשתים ומתקנים ל„היא". הפציעה, כך דווח בינתיים, היא בינונית, מצבה של תמר טוב. כשתחזור מוואלטה בריאה ושלימה תוכל, לפחות, לקרוא על עצמה הספדי־זוטא.

לא כל יום אנטבה

מאת חיים מרגלית

החדשות הנוראות מן המטוס המצרי החטוף בוואלטה נפלו עלינו במהדורות שש־אפס־שש בבוקר, לקיבוסק הסנרווי צ'ים של יוסי הגיעו כל העיתונים בעבור עשרים דקות.

[illegible]

עורכת אחראית של עמודי הפנים: עמית אנטר
ראש דסק לעניין היום: לוז מורב

בעל־ברית במחנה החרדי

המפד"ל היתה זו שהיטתה את הכף לטובת הקנאות הלאומית נוסח גוש אמונים. הרב פרץ מנסה כיום להשיב את האיזון לקדמותו

מאת פנחס ענברי

אחת הטעויות בבחינת סיכויי התהליך המדיני או סכנות המלחמה היא ההתמקדות בנעשה בעולם הערבי. האמת היא, כי בפני תהליך השלום עומד מכשול כבר גם בישראל פנימה, שמתבטא בדעתם השלילית של ציבורים רחבים מדי להסדר שלום עם הערבים.

אחד הציבורים האלה הוא, לראובן הלבי, יהודי המזרח. סקר שנעשה באחרונה אמנם מראה, כי לא המוצא העדתי הוא הסיבה להשקפות עולם ניציות, אלא רמת ההשכלה. אך יש בכך כדי לזרות מלח על הפצעים. אילו ניתנו במדינה זו ההדגשים הנכונים בחלוקת המשאבים הלאומית, יכולנו לחיות כעת לא רק בחברה טובה יותר, אלא בטוחה יותר, החיה בשלום עם שכניה. אילו רק חלק מן ההוצאות הישירות בבטחון היו מושקעות בטיפוחם של בני השכונות ועיירות־הפיתוח, היה היום מצבה הבטחוני והמדיני של ישראל איתן בהרבה.

ההתפתחויות הפוליטיות אחרי הבחירות האחרונות הביאו לידי יאוש: התברר, כי לא מעט בגלל נטיות ניציות מושרשות היטב של ציבורים שלמים בישראל, לא היה די בכשלון בלבנון ובמפלת הכלכלה כדי להביא לידי חילופי שלטון. יתרה מזאת — אל מרכז הבימה הפוליטית זינקה מפלגה חדשה לגמרי ש"ס, שיצגה את היהדות הספרדית הדתית, כלומר, זאת המגלמת בתוכה שני ציבורים המתנגדים לתהליך השלום — הציבור הדתי והציבור הספרדי (כמובן מדובר בהכללה רחבה). מפלגה זו גם תוארה כמפלגה חשוכה. "חומייניסטית", ניצית לעילא, שציבור בוחריה מתגודד בין תמיכה בש"ס לבין תמיכה בכהנא.

מנהיג הסיעה בכנסת, מי שלעתיד יתמנה לשר הפנים, הרב פרץ, חיזק את החששות, כאשר הצהרתו הפוליטית הראשונה היתה שיש לשחרר מכלאם את "הבחורים היקרים". אחר כך, כאשר כבר היה שר הפנים, קשר בין אסון הרכבת בצומת הכונים לבין שמירת השבת.

יוניות מזרחית

בנוסף לכל הדברים האלה, התברר במשבר הקואליציוני האחרון כי הרב פרץ עדיין קשור בעבותות אמיצים אל אריאל שרון ואף "הציל" אותו מפיטורין לדעת רבים.

הציבור הדתי ספרדי הוא אכן ניצי בהשקפת עולמו והרב פרץ ויתר מנהיגי ש"ס חייבים לקחת בחשבון, כי מי שמאיים יותר מכל על נאמנות ציבור בוחריהם הוא הרב כהנא, והסכנה הזאת מכתיבה להם חלק מדרך פעולתם המדינית. אבל מתברר, כי גם בתנאים הקשים האלה יש פריצת־דרך חיובית, ששוחרי השלום בשמאל חייבים לתת עליה את דעתם. דווקא מתוך המנהיגות של היהדות המזרחית, ואולי מתוך תחרות עם כהנא, התחילו להשמע קולות שלום, שיוניותם לא תבייש את צפצוף היונים של השמאל. מבחינה זאת, ציבור קוראי העיתונים במזרח־ירושלים ובשטחים מעורבן הרבה יותר מאשר הציבור בישראל בזכות ראיון מקיף שהעניק הרב פרץ לשבועון העצמאי "אל־באיידר אל־סיאסי".

ראיון עם אישיות ישראלית בכירה בבטאוני מזרח ירושלים כבר אינו בבחינת חדשה. ראש הממשלה שמעון פרס העניק ראיון כזה ליומון "אל־קודס", ו"אל־באיידר אל־סיאסי" כבר אירח אישים מרכזיים כמו אבא אבן, מוטה גור או אישים כמו אברהם מלמד, אברהם בורג וגם את מזכיר יש"ע, עתניאל שנלר. גם השבועון המתחרה "אל־עוודה" אינו טומן ידו בצלחת.

בראיון שפורסם בבטאון המזרח־ירושלמי הודיע שר הפנים מפורשות, כי תמורת שלום אמת יהיה מוכן להחזיר שטחים, ובעניין זה הוא סומך על שיקול דעתם של מומחי הבטחון. בניגוד

הרב פרץ־יונה!

לזרות הכהניסטית, דיבר טובות על הערבים וקרא לדו־קיום בשלום עימם, כשם שקרא לערבים לחיות בדו־קיום בשלום עם היהודים. הוא הודיע, כי כמענה למסר של כהנא בדבר גירוש ערבים, נתן לעיריית ירושלים סמכות להיות ליברלית יותר באישור בקשות של איחוד משפחות. גם עמדתו כלפי אש"ף לא היתה שלילית נחרצת. הרב פרץ כי אם יבואו דברי שלום אמיתיים מן הצד הערבי, לא יפשפש במקורם.

ש"ס כבעלת ברית

על בסיס הדברים האלה קשה לראות היכן הברית המתחדשת בין הרב פרץ לבין אריאל שרון ושמא מתרקמת פה ברית חדשה בין היהדות הספרדית לבין השמאל? כאשר תנועת העבודה צריכה לבחור בין חידוש הברית ההיסטורית עם המפד"ל לבין ברית חדשה עם ש"ס, טוב תעשה עם תיקח בחשבון את הדברים האלה. המפד"ל היא אשר היטתה את הכף מן הדתיות השפויה, המתונה, לטובת הקנאות הלאומנית נוסח גוש־אמונים. הרב פרץ, בקשיים רבים מנשוא, מנסה להחזיר בדיפלומטיה מורכבת את האיזון לקדמותו. המשבר הפוליטי האחרון המחיש את מרכזיותה של תנועת ש"ס, המייצגת ציבור מפתח בסיכויי התהליך המדיני. אל הרב פרץ צריך איפא להתייחס מעתה לא כאל אויב, אלא כאל בעל־ברית בציבור שאולי איננו "אבוד".

פטורים מעונשנו

אלעזר גרנות על דו־קיום בין דתיים לחילוניים: "דווקא מתוך נקודת־ראות של אהבת ישראל ומניעת קיטוב, דרוש הפיתרון הרדיקלי של הפרדת הדת מהמדינה החילונית־דמוקרטית"

מאת יצחק שור

האם ניתן למנוע קיטוב ביחסי דתיים־חילוניים? ח"כ אלעזר גרנות סבור, שהקרע גדול והתהום פעורה וייתכן שאנו כבר נתונים בעיצומה של מלחמת תרבות. ואף־על־פי־כן הוא מסרב להתייאש. הוא מוכן לחזור ולהציע את התנאים לקיום הדדי.

בדיון בסוגיה זו, שנערך בכנסת באחרונה, הציג אלעזר גרנות את מה שנראה לו כתנאים הכרחיים לדו־קיום בשלום בין דתיים לחילוניים:

● ויתור על תפיסה טוטאליטרית כלשהי בהגדרת היהדות ובהגדרת היהודים. על פי הגדרה טוטאליטרית זאת הכלל כופה על יחידיו את ההגדרה העצמית. אך מן הראוי הוא שכל יחיד יגדיר את זיקתו לכלל. מורשת ישראל מהווה מקור של השראה לכולנו, אך רק חלק מאתנו רואה בה גם סמכות, ואין חלק זה יכול לכפות את דעתו על הכלל.

● המורשת היהודית על כל רבדיה היא המהווה את המכלול של התרבות היהודית. כל יחוד בעם רשאי להתייצב כבן־חורין מול מורשתו. כבורך של בחירה הוא רשאי להתחבר לאותם יסודות במורשה, שאליהם הוא רוצה להתחבר. זהו גם התהליך האמיתי, שבו צומחת תרבות חיה ויוצרת.

רת ישראל מהווה חלק חשוב מן המורשת היהודית הכוללת, אך מעולם לא היתה זו רת אחידה. תמיד היו בה זרמים וגוונים. הרבגוניות שלה היתה אחד למסימני ההיכר היפים של הדת. היא גם מילאה תפקיד חשוב ומכריע בהמשך קיום העם ובהמשך הזהות הלאומית היהודית בתנאים הקשים של גולה ורדיפות. אבל זה מאה שנה לא ממלאה הדת היהודית תפקיד זה. הדבר לא קרה משום שמישהו החליט על כך, אלא משום שהשתנו הנסיבות ההיסטוריות החיצוניות, ושינוי זה השפיע על העם היהודי, כתוצאה מתהליכים אלה, התנועה הציונית, ומדינת ישראל שנולדה ממנה, הן האלטרנטיבה [illegible] לזהות היהודית הלאומית הכוללת.

המדינה, המשיך אלעזר גרנות, היא מדינה חילונית. היא נולדה לאחר מאבק בן מאה שנים עם מימסדים דתיים. המדינה מקיימת מערכת יחסים עם מימסדים דתיים גם למדינת חוק חילונית ודמוקרטית על יסוד פשרה. מהותה של פשרה זו היא הסתירה שבין המדינה לבין המערכת הדתית. אי־אפשר לקיים מדינת חוק דמוקרטית, שאין לה מערכת של חקיקה ושפיטה אחת, שווה לכל. אי־אפשר לקיים את אופייה הדמוקרטי של מדינת החוק, בזמן שמערכת תיאוקרטית טוטאליטרית, מתיימרת לעמוד מעל לרשויות של המדינה. סתירה אנטגוניסטית זאת אינה ניתנת להתרה.

דווקא מתוך נקודת הראות של אהבת ישראל ומניעת הקיטוב בין דתיים לחילוניים, דרוש הפתרון הרדיקלי של הפרדת הדת מהמדינה החילונית הדמוקרטית, קובע גרנות. אולם, מכיוון שבמציאות שלנו לא נוצר פתרון זה בעין, אנחנו יכולים לחפש רק פתרון של פשרה.

פתרון של פשרה, אמרה ח"כ גרנות, פירושו הכרה הדדית בשוויון הערך של הזולת. גם החילוניים בעלי אמונה הם. הם מאמינים בתפיסתם את העם היהודי, את המורשת היהודית, את ההיסטוריה היהודית ואת מתכונת החיים היהודית של מדינת ישראל. כאשר מדברים על התחשבות הדדית, לא רק חילוניים צריכים להתחשב ברגשות דתיים. גם דתיים צריכים להתחשב ברגשות חילוניים. דו־קיום מיוסד גם על הכרה כי אחד מן הצדדים שאין הוא מסוגל לשנות את זולתו.

יהודים חילוניים אינם יכולים ואינם רוצים לקבל את תפיסת הערבות ההדדית של היהודים הדתיים. תפיסה זו גורסת, שכל יהודי אחראי גם על חטאי זולתו. "על דעת המקום ועל דעת הקהל", הכריז ח"כ גרנות, "אני פוטר אתכם מכל החטאים שלנו. יש לכם מספיק משלכם. התעסקו בהם והתכפרו עליהם על כל פנים, מעונשנו שלנו — אתם פטורים". הפרהסיה של מדינת ישראל היא פרהסיה של מדינת חוק דמוקרטית. כל נסיון למנוע פגיעה בפרהסיה ברגשות החלק הדתי או החלק החילוני של אזרחי ישראל, יכול להיעשות רק על בסיס של הידברות והתחשבות הדדית ולא בדרך של התמודדות רוחנית.

בנסיבות מיוחדות נמסר במדינה תחום המעמד האישי לידי המערכת הדתית. אבל אי־אפשר שתיקבענה הלכות הסותרות את זכויות האדם הבסיסיות במישורים של שיוויון המינימום, שיוויון העדות ושיוויון הזרמים הדתיים. מאמץ רציני בכיוון זה עשוי [illegible]

(סוף בעמוד 9)

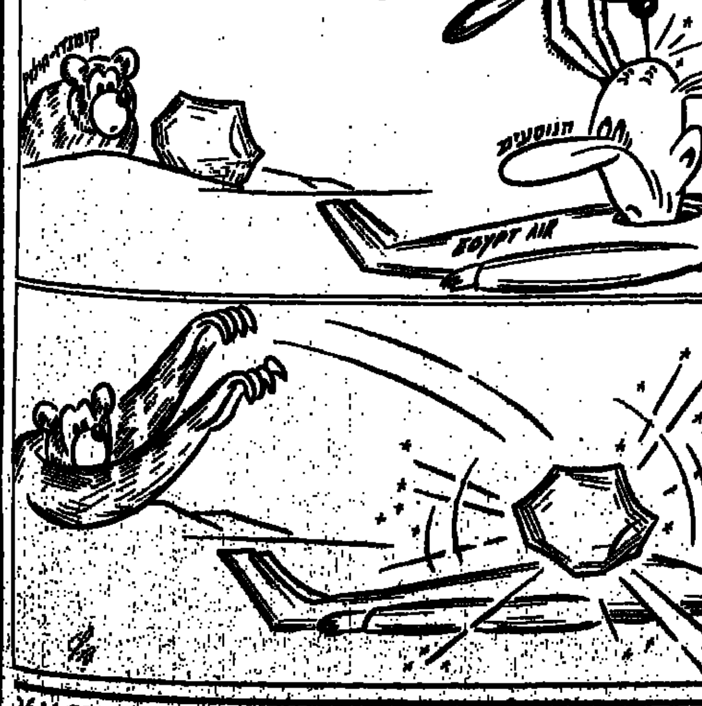

סדקים בכתר

382 שנים חלפו מאז מצאו עצמן אנגליה וסקוטלנד תחת כתר אחד ונראה שהחומות בין שני העמים טרם התמוטטו. לאחרונה צברה המפלגה הסקוטית הלאומית נקודות נוספות במלחמה להגנת זכויות הסקוטים

מאת מאיר בלייך, לונדון

ג'יימס הראשון, בנה של מרי סטיוארט ומלכת של סקוטלנד, חצה בשנת 1603 את הגבול הדרומי של ארצו בדרכו ללונדון לרשת את אליזבט הראשונה. מאז מצאו עצמם אנגליה וסקוטלנד תחת כתר אחד ונהפכו, יחד עם ולס לבריטניה הגדולה.

382 שנים חלפו מאז. אך לעיתים נראה, שהחומות בין שני העמים טרם התמוטטו. די אם נביט באוהדי הכדורגל של שתי הנבחרות הלאומיות הנפגשות למשחק מסורתי לסתות פעם בשנה.

אף־על־פי שמאז 1707 מחלקים שני העמים פרלמנט משותף, מנוהלים ענייניה של סקוטלנד בידי מיניסטריון מיוחד וגם שיטתם המשפטית היא ייחודית להם. אף שגם בענייניה של ולס עוסק משרד מיוחד, הרי בשל סיבות גיאוגרפיות נחשבת סקוטלנד עצמאית יותר. המשאב הלאומי הסקוטי גבר עם גילוי מרבצי הנפט בים הצפוני. באברדין ובגלזגו תבעו, שחלק נכבד יותר של ההכנסות יוקצה לארצם. פעילה במיוחד במערכה זו היתה המפלגה הסקוטית הלאומית, ששניים מנבחריה יושבים היום בפרלמנט בווסטמינסטר.

פעולותיה של מפלגה זו אינה זוכה לתמיכת המונים. כך ב־1979, כאשר הסקוטים נתבקשו להכריע האם רוצים הם באספת נבחרים משלהם לא זכו, הצליחו תומכים ללכד סביבם 40 אחוזים מכלל בעלי זכות ההצבעה בלבד. אף שרוב המצביעים אמרו הן לרעיון.

[illegible], צברה המפלגה הסקוטית הלאומית נקודות נוספות במלחמתה להגנת הזכויות הסקוטיות. מדובר בהתנגדות של מפקידים ובעלי חשבונות לתכנית להנפיק מניות של בנק טי.אס.בי.

תחת האוצר הבריטי

"טרסטי סייבינגס בנק" — טי.אס.בי — הוא שמם של מוסדות שנוסדו במאה הי"ט. אלו הן נאמנויות שהתארגנו כקופות חסכון של מפקידים זעירים. כיום הם פועלים תחת מועצה משותפת ותחת האוצר הבריטי. זה שנים המטרה היא לאחד את כל הגופים הללו ולעשותם אחד. ב־1975 היו 67 קבוצות כאלה, וב־1983 ירד מספרן ל־13, תחת ניהולם פועלים 1600 סניפים.

שאלת הבעלות על טי.אס.בי לא היתה ברורה בגלל ההתפתחות ההיסטורית שלו. הוא אינו תאגיד במובן המוכר, אינו שותפות, הוא לא הנפיק מניות ואינו דומה גם לחברות המשכנתאות, הנפוצות בבריטניה, ואשר בעלי החשבונות בהן הם גם בעליהן.

יועציה המשפטיים של ממשלת בריטניה טענו, שלנאמנות הבנקאית הזו אין למעשה בעלים. אנשי מקצוע אחרים לא הסכימו לדעתם. מכל מקום, הממשלה החליטה ב־1982 שראוי לארגן את הגוף הזה, כדי שיהיה בנק ככל הבנקים, ואחד הצעדים החשובים הוא למצוא לו בעלים. הדרך שנבחרה היתה להנפיק מניות.

בניגוד לשיטתה למכור חברות ציבוריות שבבעלותה כדי להזרים אחר־כך את הכספים שנצטברו לתוך התקציב, הרי במקרה זה פועלת הממשלה רק כסוכן ואינה מפיקה רווחים. מי שעשוי הפעם לעשות רווחים הם העובדים ובעלי החשבונות, שלהם הובטחו זכויות־יתר בהנפקה.

נכסיו של הבנק נאמדים ב־800 אלף מיליון לירות שטרלינג, וההנפקה המתוכננת היא בסך מיליארד לירות שטרלינג. טי.אס.בי, שרק ב־1970 קיבל היתר להלוות כספים, יהפך לאחד מחמשת הבנקים הגדולים של בריטניה.

לעצור את ההנפקה

הטי.אס.בי. הראשון נוסד לפני 175 שנים בידי רופא סקוטי. שיטת חסכון זכתה שם להצלחה, וכיום לכל סקוטי חמישי יש חשבון בטי.אס.בי. התכנית לשנות את המבנה של הבנק, כך שהחטיבות השונות יאבדו את האוטונומיה שלהם לטובת המרכז בלונדון, עוררו זעם בארץ חמת־התלילים.

בתחילה הם ניסו לפעול על־ידי הדחת חמישה חברי מועצת המנהלים של החטיבה הסקוטית. אולם רוב משתתפי האסיפה הכללית תמך דווקא בהנפקה. המתנגדים טענו, שעובדי הבנק גדשו את האולם ולכן לא היה להם סיכוי. המשקיף מן הצד יאמר, שהוכח הכלל שאין זה משנה מי בעליו של התאגיד, בעלי מניות, איגודים או המדינה, מי שמנהל אותו הם המנהלים.

צעדם הבא של מתנגדי ההנפקה, הרוצים בטי.אס.בי. סקוטית, היה לחפש סעד בבית־המשפט. פנסיונר של השירות הציבורי וחוסך ותיק ביקש מהשופט לפסוק, שבעליהם של טי.אס.בי. סקוטלנד הם המפקידים. מתן המבוקש עשוי לעצור את ההנפקה.

השופט הלורד דייוויסון, היושב באדינבורו, פסק למורת רוחם של הממשלה ומנהלי טי.אס.בי, כי הגוף אינו תאגיד, ולכן נכסיו שייכים למפקידים. הממשלה הודיעה מיד, שתערער על ההחלטה ועצרה את מכונת הפרסום, שהוקצבו לה חמישה מיליון לירות שטרלינג. "הממשלה ביקשה למכור עסק שלא שייך לה. הוא שייך למיליון מפקידים בסקוטלנד. החלטה זו של השופט מראה, שהממשלה מעורבת בקנונייה לנשל את המפקידים ברכוש החברה" — אמר מנהיג המפלגה הסקוטית לאומית, גורדון וילסון.

לעורר רגש לאומי

הממשלה יכולה לאכוף את פסיקת השופט באמצעים חוקיים, והסקוטים כבר מאיימים לפנות לבית־המשפט האירופי לזכויות האדם, שעשוי לפסוק להם פיצויים בערכו של הבנק.

הנהלת הבנק טוענת, שעל־פי סקר שערכה, שבעים אחוזים מן המפקידים הסקוטים רוצים בהנפקה. הסיבה היא פשוטה כל בעל חשבון הקונה מניה יקבל למעשה נכס ששוויו כפול, הוא ואחרים ישלמו מיליארד לירות שטרלינג, שישארו בבנק ויאפשרו לו להרחיב עסקים, ויחד עם סכום זה הם יהיו בעליהם של שמונה מאות אלף המיליון, ערכו של הבנק כיום.

אם המפלגה הסקוטית מקווה לעשות הון פוליטי מן הפרשה, יכולה היא לסמוך על כך שהצליחה לעורר אצלם את הרגש הלאומי. אין זה כלל ודאי, שהיא תקבל את תמיכתם של בעלי החשבונות דווקא. גם המלך ג'יימס הראשון מכר נכסיו למעו מוזמנים.

רשות הקורא

להירפא בחו"ל ע"ח משלם המסים

רק נחתמה עיסקת החבילה הראשונה, עם שחיקה ניכרת בשכר העובדים והקטנת הסעד לנזקקים, וכבר התבשרנו ששר האוצר, יגע מהעמל הרב עד לחתימת העיסקה — יצא לשווייץ לנופש לשבועיים. וכשהחל הדיון על עיסקת החבילה השנייה, שבעקבותיה שוב חלה שחיקת שכר, מוסדות סיעודיים נסגרו וחולים גריאטריים רעבים וחולים נזרקו ממיטותיהם — דרשו נבחרי העם שלנו תוספת שכר ניכרת, כהשוואה לשכר השופטים.

וכשמספר המובטלים עלה לממדים שלא ידענו מעולם, ומפעלים יצרניים נסגרים ויש מחסור בתרופות, התבשרנו שנבחרי העם, חברי־כנסת, שופטים, שרים ושרים לשעבר, מנכ"לים ורבנים ראשיים, מקבלים טיפול רפואי בחו"ל, במיליוני שקלים — על חשבון משלם המסים (שוב, ציבור העובדים).

זה עבר כבר את הגבול של אי־צדק חברתי. פשוט, אין בושה בישראל.

חיים עציון, כפר מנחם

הסוכר וה"סל"

בהודיעו על הוזלת השמן והמרגרינה וייקור הסוכר גרס דובר משרד התעשייה והמסחר, כי הוזלתם של הראשונים מקזזת את ייקור הסוכר, לגבי מוצרים שבהם השמן והסוכר מהווים תשומה. אין באפשרותי לחלוק על גרסה זו, באשר איני תולש על נתונים מהו המשקל היחסי של אלו בתשומות של המוצרים המתאימים. לא כן לגבי "סל הצריכה" (שנקבע אומנם ב־1980, אך נמצא עד היום בשימוש בלשכה המרכזית לסטטיסטיקה לחישובי המדד), לא רק שאין קיזוז, אלא שבגלל המשקל היחסי השונה של מוצרים אלה ב"סל" (סוכר "שוקל" בערך 40% יותר מאשר השמנים), השינויים במחיריהם ייקרו אותו, אומנם לא בהרבה. אך בכל זאת ביותר מ־0.2%.

יעקב פרום, ירושלים

פרידה ממונדי

כמה חבל ששוב לא נפגוש בימי שישי את "רשימות מן החבית" של יוסף מונדי. מדי יום שישי, הדבר הראשון שעשיתי כאשר הגיע לידי גיליון יום ו' של "על המשמר", היה לפתוח את העיתון במדורו השבועי של מונדי.

אני סבור כי פרישתו של מונדי מהווה אבידה לעיתון, אהבתי מאוד את רשימותיו המסוגננות ואת חדות הלשון שבהן. אני מניח שאני לא היחיד, וכי יש לי שותפים רבים לדעה זו.

מדבריו של מונדי ניכר, כי הסיבה לפרישתו הינה על רקע של מחלוקת. מה שנותר הוא לקוות לשובו המהיר אל גליון השישי־שבת.

דורון מאיר, עין־דור

הערת המערכת

פרישתו של מונדי מהכתיבה בעתון היא בנסיבות משמחות: מונדי זכה בפרס ראש הממשלה, המאפשר לו, להתרכז בכתיבה ספרותית, ורק בה, וכך הוא אכן יעשה בתקופה הקרובה. חלק מן הכתיבה ייעשה ב"גלות" (פאריס). העתון פתוח לפני מונדי, ולא על רקע מחלוקת פסקה, זמנית, כתיבתו.

★

רשימת הפרידה של יוסף מונדי "אני מצטער שלא הרגזתי אתכם יותר", בגליון ערב־שבת של "על המשמר" מיום 15.11.85, ראויה לתגובה מכמה בחינות.

יוסף מונדי מדגיש ברשימתו כמה וכמה פעמים את רצונו להרגיז את קוראיו ולהוציאם משלוותם. הוא אף מציין כאילו מידה עלה הדבר בידו, במיוחד בכל הנוגע לקהל הקוראים בקיבוצים. הרושם שנוצר הוא, כי אצל מונדי קיים צורך להרגיז לשמו. בכך הוא נותן דרור וסיפוק לנטייה הטבועה בו, כמו אצל חלק גדול של סופרים ואמנים, לאגוצנטריות, אקסצנטריות ונרקיסיזם, גם חלק ניכר מהנושאים שבחר לשפוך עליהם את זעמו הקדוש ולשלח בהם את חיציו המורעלים מצביעים על נטיותיו אלה.

ואם בחר מונדי בנושא שהוא באמת ובתמים רלוואנטי ליסודות חיינו הסכסוך היהודי־ערבי והבעיה הפלשתינית — הריהו מתפרץ לדלת פתוחה ומחטיא את מטרתו המוצהרת, להרגיז את קוראיו ולהעביר את שלוותם. שכן, לו היו אלה קוראי אכסניותו העתונאית הקודמת, "ידיעות אחרונות", היו מאמציו הפובליציסטיים מבורכים. אך אם בקוראי "על המשמר" עסקינן: בקיבוץ ובעיר, לפי מיטב ידיעתי והכרתי אין הם זקוקים להטפותיו של יוסף מונדי, כדי שישוכנעו בהכרח שבפתרון הסכסוך היהודי־ערבי בדרכי שלום, תוך ויתורים הדדיים והכרה בזכות ההגדרה העצמית של העם הפלשתיני לצד מדינת ישראל, שהיא מדינתו הריבונית של העם היהודי.

ואחרון, אחרון, אוי לעיניים שכך רואות בעיתונות הישראלית בימים האחרונים: הנון קונפורמיסט הגדול, והאויב המושבע של המימסד הישראלי לצורותיו, יוסף מונדי, לוחץ את ידו של ראש הממשלה שמעון פרס בטקס הענקת פרסי יצירה מטעם קרן־ראש הממשלה המנות לו אשכול בבית הסופר בת"א. מסתבר שגם נון־קונפורמיסטים ובנאי־רעים מקצועיים רוצים וצריכים לאכול, ואולי אף יותר מזה.

נחום סנה, באר־שבע

משען חלול

ג' שב משדה הקרב

מאת אלכס פישמן

קרן אור של פנס קטן על פינה אחת, אולי נשכחת מדי, הקשורה קשר ישיר למחיר המלחמה: "ג' חושב שהוא ברוסיה. עכשיו הוא מגדל זקן ושיער ארוך ואומר: אני ישו, אני הרצל." ■ הוריו של ח' נועלים את דלת חדר השינה שלהם בלילה, אחרי פרשת רצח זוג ההורים על־ידי בנם חולה הסכיזופרניה ■ שתי דוגמאות מתוך 2600 מקרים

"יש לו פחדים. כשהוא בהתקפה, הוא פוחד לעבור את הכביש. 50 מטר מהבית. יושב כל היום בחדר, מסוגר. עכשיו עוברת עליו תקופה שהוא פוחד לנסוע אפילו לתל־אביב. היו זמנים בהם היה מגיע בערב הביתה ופוחד מן החושך בחדר המדרגות. הוא היה קורא לי שארד להביא אותו או שילדים קטנים מהשכונה היו מעלים אותו במדרגות.

"בעצמו הוא לפעמים מתנהג באלימות, אך הוא אינו מסוגל לראות אלימות בטלוויזיה. כשיש לו התקפה חזקה, הוא לא מכיר אותנו. את ההורים שלו. הוא נכנס לעולם אחר. הוא חושב שהוא נמצא במקומות אחרים, הוא חושב שהוא ברוסיה. עכשיו הוא מגדל זקן ושיער ארוך ואומר: אני ישו, אני הרצל. 40 מיליגרם ואליום ליום לא עושים לו שום דבר, כבר הרבה זמן. בשבוע שעבר הגעתי מהעבודה וראיתי את ג', הבן שלי, עומד על אדן החלון. הוא גבר חזק, בן 31. והוא אומר לי: אני קופץ. אמרתי לו: תקפוץ. לא יכולתי להתמודד איתו. אין לי כוח. זה נמשך כבר 13 שנה והמצב נעשה קשה יותר ויותר עם השנים. לפעמים אני אומר לעצמי: יותר טוב אילו איבד רגל. אני לא יודע איזו מין מחלה יש לו. עד שזה קרה לנו, לא ידעתי שיש כאלה מחלות בעולם".

קבוצת ההורים היושבת סביב השולחן הורכבה בטרם עת. החוט המקשר ביניהם הוא הסבל, מחלת הנפש של בניהם. הסיפור חוזר על עצמו בגירסאות שונות. הבן התגייס לצבא בן 18, כדרך־כלל עם פרופיל קרבי, ולפתע, במהלך השירות, משהו משתבש. עולמו של הנער חרב פתאום, ועימו חרבה משפחה שלמה.

מחיר המלחמה

באגף השיקום של משרד הבטחון רשומים אלפיים ושש מאות מקרים דומים. 2600 מקרים של חולי־נפש עקב השירות הצבאי. המאסה הגדולה של פגועי־נפש הצטברה לאחר מלחמת יום הכיפורים. בימים אלו של אירועים דרמטיים במישור הבטחוני, אירועים דרמטיים בזירה המדינית, קיצוצים בתקציבים הממשלתיים וכיוצא בזה, בחרנו להאיר בפנס קטן פינה אחת, אולי נשכחת מדי, הקשורה קשר ישיר למחיר המלחמה. רצינו גם להזכיר לכל אלו המערערים לאחרונה בקול רם על היקף תקציב אגף השיקום, את מחוייבותנו המוסרית לתוצאות המלחמה. נכון, תקציב אגף השיקום היום גדול מתקציב אגפים גדולים במטה הכללי ומתקציבה של אחת מזרועות צה"ל, אבל גם כך צריך להיות ברור, כי למען אנשים אלו עוד לא עשינו די, ובוודאי שלא נעשה די בעבור אותם נכי צה"ל המוגדרים כפגועי־נפש.

"ג' הוא הבן הבכור שלי", ממשיך האב את סיפורו, "הוא למד בבית־ספר תיכון במגמה הביולוגית, היה תלמיד טוב. השתתף בחוג של נוער שוחר מדע במכון וייצמן. ערב גיוסו שלחו אותו למבדקים של הקומנדו הימי. הוא התקבל, אבל לא רצה לחתום על חמש שנות קבע, כי התוכנית שלו היו ללכת ללמוד רפואה. הוא התנדב לצנחנים. היה מאוד מרוצה מהשירות שלו. שמונה חודשים לאחר גיוסו, פרצה מלחמת יום הכיפורים. ג' היה בסיני. חודש לאחר המלחמה הגיע הביתה לחופשה קצרה. ראינו שהוא קצת מתוח, אבל שום דבר מיוחד לא קרה. חודשיים לאחר מכן, הגיע שוב לחופשה ביום ששי, ואמר לי: אבא, אתה צריך לבוא איתי לתל־השומר ביום ראשון. לא הבנתי בשביל מה. הוא נראה לי בריא לחלוטין. הוא אמר שצריך — אז נסעתי.

"הגעתי למחלקת בריאות הנפש. התיישבתי מול הרופא והוא אמר לי: אתה יודע שהבן שלך חולה מאוד? אמרתי: לא. אני לא רואה עליו שום דבר. מה יש לו? אנחנו הבאנו אותו לפה, סיפר לי הרופא, לפני כמה זמן, כשהוא קשור. מה יש לו? אני שואל. הרופא עונה לי: יש לו פחדים. הוא צריך לשכב במחלקה. שיחררו אותו מהצבא עם פרופיל נפשי. עד היום אני לא יודע בדיוק מה יש לו וכיצד זה קרה. שמענו שבמלחמה הרבה מאוד חברים שלו נהרגו. הלכנו לבקר אותו במחלקה כמה פעמים ולא הבנו מה בדיוק קורה איתו. באחד הביקורים קראתי לבני: תיתי לבקר איתו. פתאום הוא זרק עלי ועל אשתי מגשיר והתחיל להשתולל. אמרו, שהוא צריך לקבל שני מיליגרם ואליום ליום, והיום, היום הוא מקבל 40 מיליגרם והולך לטייל כאילו לא לקח כלום.

"בתל־השומר, במחלקה, היחס היה טוב. זה היה עוד בתקופה של אחרי המלחמה. ניסו לשקם אותו דרך המחלקה בכל מיני עבודות, אבל זה לא הלך, הוא הגיע מתל־השומר לבית־החולים אברבאנל, שם שכב עשרה ימים. למעשה, מאז ועד היום, יש לנו רופא מטפל שרואה אותו אחת לכמה זמן, אבל הוא אמר לנו: הבחור שלכם אבוד.

"עד לפני חמש שנים היו רופאים שנתנו לו איזה טיפול, אבל אחר־כך המירו את הטיפול בתרופות. התחילו לטפל בו בשוקים חשמליים — וגם זה לא עזר. מדי פעם, הוא הולך לאשפוז הצע בין שלושה לשבעה חודשים. אחר־כך מחזירים אותו הביתה. מה הוא עושה כל היום? בבוקר הוא ישן. אחר־כך הוא יוצא החוצה. לא מדבר עם אנשים. הוא פוחד. עובר מבית־קפה אחד לשני. בלילה הוא מתרוצץ בתוך הבית. יום אחד ביקרה אותנו העובדת של משרד הבטחון ולא הבינה איך אנחנו מחזיקים מעמד. הוא עולה ויורד במדרגות ללא הפסק, דפק בדלתות. לפעמים, בלילה, הוא פותח את הרדיו בקולי־קולות. אני מתחנן לפניו שיסגור, שיתן לאחים שלו לישון.

"ממש בהתחלה, הוא נסע לאיטליה ללמוד רפואה. אחרי שלושה שבועות, בסיוע משרד הבטחון, החזרנו אותו הביתה. אחר־כך הוא החל ללמוד ביולוגיה באוניברסיטה, אבל לא החזיק מעמד. עבד כעוזר לאחד הפרופסורים. החזיק מעמד כמה חודשים והפסיק. חברים עזבו אותו. אין אף אחד, גם לא מן הגורמים הרשמיים, שירים אליו טלפון לפחות פעם בשבוע וישאל אותו מה שלומו, מה הוא עושה. כשיש לו התקפה, הוא מבזבז את המשכורת שקיבל ממשרד הבטחון ביומיים. היו זמנים שהייתי לוקח אותו בחגים ובשבתות לבית הכנסת. עד שיום אחד הוא החליט ללכת לבד, קיבל התקפה, התחיל להשתולל ולקלל את האנשים.

מתח כל לילה

"מה, אני מבקש? אני מבקש שיהיה לו מקום, שיהיה לו מקום אנושי שתהיה לו שם חברה, שיתנו לו איזו שהיא תעסוקה, שתהיה לו איזו שהיא מסגרת. שלא יתנו לו הרבה כסף, רק שיעשה משהו ובתמורה לכך ישלמו לו. שיהיו שם רופאים, שיהיו שם אחיות. כל זמן שאנחנו חיים אנחנו מחזיקים אותו. מה יקרה אחרי שנמות? כמה שנים אפשר לחיות עם המתח הזה בבית? כל לילה זה מתח."

ההורים סביב השולחן מכירים את הסיפור הזה היטב. הם עוברים אותו יום־יום בעוצמה כזו או אחרת על בניהם. אב אחר, שבנו על־פי אחוזי הנכות של משרד הבטחון הוא מקרה "קל", יחסית, מספר: "אנחנו בלילות סוגרים את הדלת של החדר שלנו מאז הפרשה של אותו בן שהרג את הוריו. אתה אף פעם לא יכול לדעת מה הוא יעשה. בעצם, עד היום אף אחד לא אמר לנו מה אנחנו צריכים לעשות, איך מטפלים בו. הלך פרח. חזר משהו אחר לגמרי. מה לעשות כשהוא רוצה לקפוץ מן הקומה השלישית?"

ח' איבד את שפיות דעתו ב־1977, כשמלאו לו 20. הוא שירת בחיל־הקשר. "הוא היה ילד מצטיין", מספרת אמו. "כשהייתי באה לאסיפות הורים בבית־הספר, היו שואלים אותי: בשביל מה באת? הייתי כל־כך גאה בו. הוא למד אלקטרוניקה וכולם אמרו לי: לבן שלך יש עתיד. היה יושב בבית שעות אל תוך הלילה, בונה ומרכיב מכשירים. הוא היה משהו מיוחד. התגייס ב־1975. שלחו אותו למבדקים לקורס טיס. אבל הוא התחרט והתגייס לחיל־הקשר. במשך שנתיים לא שמענו אף מילה על בעיות כלשהן בשירות. תמיד היה במצב רוח טוב. גם כשעשה בשירות, על פי בקשתו, בסיני שמר על קשר הדוק עם הבית. סמוך ליום הולדתו ה־20 נותק הקשר. התחלתי לדאוג. טלפנתי ליחידה, אמר לי מה את לא יודעת מה קרה לו? אף אחד לא הודיע לנו שום דבר באופן רשמי. החברים ביחידה, אמרו, ששלחו אותו למרפאה בסיני. משם הפנו אותנו לתל־השומר, מתל־השומר הפנו אותנו לשאול הרופא, ובשאול הרופא אמרו לנו שיכול להיות שהוא בבאר־יעקב. שאלנו עליו במודיעין בבאר־יעקב. אמרו לנו: יש דבר כזה. התקבל אתמול. אמרו לנו שהוא שוכב במחלקה הסגורה. באותו יום האחות האחראית לא נתנה לנו לראות אותו. ביקשה שנשוב מחר. הגענו למחרת, ולא הכרתי את הבן. היה רזה מאוד. פניו היו נפוחות, בקושי ראו לו את העיניים. הוא סיפר, שהתנגד ללכת לבית־משוגעים ורצה לברוח, ואז הרביצו לו. שלושה וחצי חודשים הוא היה מאושפז בבאר־יעקב. עד היום אני לא יודעת מה בדיוק קרה לו. אף אחד לא הסביר לנו.

8 שנים של גיהנום

"אחיו הבכור ניסה לברר מה קרה. חברים סיפרו שהיו לו היתקלויות עם המפקדים או משהו מהסוג הזה. שיחררו אותו מהצבא עם פרופיל 21. נתנו לו עשרה אחוזי נכות. בבית הוא מסתובב או ישן. לא מתחשב באף אחד. צועק בלי סוף. לפעמים אלים. יש כל מיני שלבים. אבל אני כבר יודעת מתי הוא עומד לקבל התקפה, כשבבוקר הוא מתחיל לדפוק על דלתות. וקשה מאוד לאשפז אותו שוב בבית־החולים. לפעמים זה לוקח חודשיים. הוא גם מחליט, לפעמים, מתי לקחת כדורים ומתי לא. כשהשתחרר מבית־החולים בפעם הראשונה, הוא התחיל לחיות על כדורים. אחרי שנתיים קיבל שוב התקף. באיזה שהוא שלב, למד ספרות, התחיל לעבוד ולא החזיק מעמד. איפשרו לו בעזרת משרד הבטחון ללמוד לתואר הנדסאי אלקטרוניקה. הוא כבר לומד שנים במקוטע ועוד לא סיים. הוא ניסה לקבל עבודה. אבל כשהופיע בטופס המחשב הפרופיל האישי, זרקו אותו. כשהוא נכנס להתקפה הוא רץ. כסף הוא מפזר על אנשים אחרים. לפני שמונה חודשים ניסה להתאבד. אמרו לנו שאם ימשיך בטיפול, הוא יחזור לעצמו ואפילו יוכל להקים משפחה. יש עוד אלפי חולים במצבו. עכשיו הוא מאושפז שוב. כבר חודש ימים. אני לא רואה שהמצב הולך ומשתפר, להיפך, אלה שמונה שנים של גיהנום".

עד כאן, על קצה קצהו של המזלג, סיפרן האישי של שתי משפחות של נכי צה"ל פגועי־נפש. בישראל יש היום אלפי משפחות כאלה. מבחינת המימסד, הסיפור הראשון שהבאנו מתייחס לנכה צה"ל בשיעור של 70 אחוז נכות. הסיפור השני מתייחס לנכה צה"ל בשיעור של עשרה אחוז נכות. מבחינתן של המשפחות ומבחינת אפשרויות השיקום, אין הבדל מהותי בין השניים. ללמדכם, שמערך השיקום הרגיל לגבי נכה צה"ל אינו בנוי לטפל כראוי בשיקום פגועי הנפש. התביעה הבסיסית של ההורים היא ליצור לבחורים הללו מסגרת, להחזיק אותם במסגרת תעסוקתית ורפואית, יום־יומית. בין אם יהא זה מוסד בו שוהה החולה באופן קבוע ובו נעשה תהליך השיקום; ובין אם יהא זה מוסד לאישפוז יום, אליו מגיע הנכה בשעות הבוקר וחוזר לביתו בערב. ההורים עצמם אינם מאמינים באפשרות כי יתכן שהבנים יחלימו לפתע או ישתקמו, לפחות באופן חלקי, כך שלפחות יוכלו לחזור ולהשתלב בחברה ולתפקד. הם תובעים כי מוסדות מעין אלה יהיו ממשלתיים, כי למוסדות הפרטיים יש שם לא טוב. נשמעות גם תביעות הנוגעות לגובה הפיצוי הכספי, הנופל — באחוזי הנכות הקלים, כביכול — מן הביטוח הלאומי. אולם כל זה מתגמד נוכח הבעיה העקרונית, שגם היום, 12 שנה לאחר מלחמת יום הכיפורים, שבמהלכה נוצר הגל הגדול של פגועי־נפש, לא מצליחה החברה להתמודד עם הבעיה.

ארגון נכי צה"ל, המעגן בתוכו גם את פגועי הנפש, אינו בנוי ואינו מסוגל לטפל בקבוצת אוכלוסיה מיוחדת זו. יושב ראש ארגון נכי צה"ל, יעקב מעוז, אומר בלי כחל ושרק: "אנחנו לא מסוגלים להתמודד עם סקטור זה בארגון. אין לנו כלים לטפל בהם. אבל לא רק לנו אין הכלים הללו, גם למערכת השיקום במשרד הבטחון אין, וגם לא לחברה כולה, המתנכרת להם. מערכת השיקום במשרד הבטחון משתמשת בשירותי הבריאות של מדינת ישראל, ובתחום זה של הפסיכיאטריה אנחנו, כנראה, מפגרים בהשוואה לרפואה הכללית. מכאן גם נגזרת איכות הטיפול באותו ציבור. הם הופכים למעמסה על אגף השיקום כי אין כלים לטפל בהם. אין דין עשרה אחוזי נכות פיסית ביד, למשל, כדין עשרה אחוזי נכות נפשית, לדעתי. אי־אפשר למדוד מחלות אלו בסרגל. את המקרים הקשים צריך לאשפז. אבל יש מצוקת אישפוז. למשרד הבטחון אין מערכת בריאות משלו."

• • •

זהו זה. הגענו למבוי סתום. כשאין תקציב, אין כלים לטיפול. וכשאין טיפול אנשים חולים מידרדרים. אם למישהו היה לרגע צל־צילו של ספק לגבי מחוייבות החברה לפגועי־נפש אלה, ישאל נא את הפסיכיאטרים והפסיכולוגים שעסקו בטיפול בפגועי הלם־קרב ובפגועי־נפש אחרים במלחמת יום הכיפורים. הם לבדם יסבירו לו את מידת אחריותנו לאוכלוסיה הזה.

פגועי נפש במבוי סתום

"התחילו לטפל בו בשוקים חשמליים אך גם זה לא עזר. מאז הוא מתאשפז מדי פעם לתקופות של חודשים" (מתיו מודין וניקולס קייג' בסצינה מתוך הסרט "בירדי").

מאת שלי יחימוביץ

זה לא נעים לראות מתפרה סגורה

הדברים הללו מתרחשים עכשיו בלי דמעות, בלי טלוויזיה, בלי איומים, או נאומים. עובדים באים למקום העבודה ומוצאים אותו סגור.

לפני שבועיים, ביום חמישי, בשעה שבע בבוקר, הגיעו, כהרגלם, עובדי "מתפרת שילון" שבעמק שרה בבאר־שבע, אל המתפרה. שלא כתמיד, מצאו את שערי המפעל — נעולים. הם המתינו שם שעה אחת, ואז נאמר להם כי עליהם לחזור לבתיהם. לאחר יומיים קיבלו הודעה על סגירת המפעל ועל הפסקת עבודתם.

"מתפרת שילון" דווקא הצליחה. היו בה גם יחסי עבודה תקינים והנהלה טובה. בתקופה האחרונה השקיעה ההנהלה 140 אלף דולאר ברכישת ציוד חדיש שהפך את המתפרה למפעל מודרני. עם השלמת הפיתוח הודיע משרד המסחר והתעשייה כי סיוע ניתן רק למפעל בהקמה, ולא למפעל שהקמתו הושלמה. בינתיים תפחה הריבית על ההלוואות, והנהלת המפעל לא הצליחה לעמוד בהחזרים.

לפני שבועיים, בחצות, הפעיל בנק לאומי את ההוצאה לפועל, שרוקנה את המתפרה מתכולתה והחליפה את המנעולים. למחרת באו העובדים ומצאו את השערים נעולים.

שמונים עובדי המתפרה התפזרו בשקט, בלי מהומות. אולי ידעו שממילא הדבר לא יעזור, ואולי ניחתה המכה במפתיע, מבלי שיצליחו להתארגן.

"מתפרת שילון" היא לא היחידה בימים אלה. זה קורה הרבה, הרבה יותר מאי־פעם. אלא שעכשיו זה קורה בשקט.

נדידת התושבים

שני היישובים ההולכים ונבנים סמוך לבאר־שבע, מיתר וגבעות להב, מהווים מכה נוספת וחוליה מאיצה לשקיעתה של העיר. פירושו של דבר, שזוגות צעירים מעדיפים לעזוב את באר־שבע ולהתגורר ביישובים אשר מבטיחים להם בתים מרווחים, שקט ואיכות חיים.

עם תחילת הבנייה במיתר ובגבעות להב, הוקפאו מאונס כל תוכניות "בנה ביתך" בבאר־שבע, מאחר שלא ניתן היה להתמודד עם עלותם הנמוכה של המגרשים ביישובים החדשים.

ראש העיר, אליהו נאווי, החליט לצאת במתקפת נגד: תוכניות "בנה ביתך" בעיר יופשרו בתנאים הזהים כמעט לאלה של מיתר ולהב. המגרשים הראשונים שיוצעו למכירה יהיו בשטח של ארבעה מאות מטרים, סמוך ל"שכונה האמריקנית" בעיר.

בהמשך, מבטיחים בעירייה, יופשרו גם מגרשים בשכונות אחרות. אפילו אם תהיה עלותם של מגרשים בבאר־שבע זהה, או גבוהה מעט, מהמגרשים במיתר ובגבעות להב, אומרים שם, תהיה הבנייה בבאר־שבע זולה יותר.

צעד טכני זה הינו צעד מעשי שיש לעשותו, אך צעירי באר־שבע לא עוזבים אותה רק בשל מחירי מגרשיה. יש להם סיבות רבות נוספות לעשות זאת. טיפול המנע להגירה השלילית צריך להיות טיפול שורש, ולטיפול כזה לא נראים סימני התחלה.

נורית, עירית ואליהו

אליהו נאווי ונורית מזרחי — פגישת פסגה (צילום: אמיר וינברג)

לפני חודש, כיבד בנוכחותו ראש עיריית באר־שבע". למי שתהה מה עושה ראש עירייה באירוע מסוג זה, לא נמצאו לו פתרונים. אולי קיווה ראש העיר שבנות החמש־עשרה, הרוצות להיות דוגמניות כשתגדלנה, הן שיושיעו את הגרעון המצטבר של עירו.

בשבוע שעבר שוב זומנו כל העיתונאים לאירוע נוסף בסדרה. "ראש העיר", הודיע דובר העירייה במכשירי האיתורית, "ייפגש בשעה שש וחצי את מיס אסיה נורית מזרחי". את הפגישה הנרגשת כיבדה בנוכחותה גם מיס באר־שבע, עירית עזרא. שתי הילדות הללו, שכישוריהן ותוארן מתמצים בהיקף מתניהן ובבוהק עיניהן, ישבו משני צידיו של ראש העיר המרוצה, והצטלמו.

בפגישת הפסגה גילתה הגברת מזרחי למר נאווי, כי לא ידעה שהיא יפה, עד שאחותה רשמה אותה לתחרות. היא הוסיפה וציינה כי יש בנות בכיתה שמקנאות בה. עם סיום הפגישה הודיעו הצדדים על שביעות רצונם מן השיחות.

אורחי הכבוד של התיאטרון

תיאטרון באר־שבע, שלא כאחיו הבוגרים בערים אחרות, הוא תיאטרון עירוני במלוא מובן המילה. ועירוני, משמע — משרת את אנשי העיר. הוא אינו תיאטרון סגור לאליטה ובאים אליו מכל שכבות הציבור.

כדי להמחיש את הפופולאריות של התיאטרון, די לציין שמספר מנוייו יותר מזה של מנויי הפועל באר־שבע.

פעילותו של החוג "נוער שוחר תיאטרון" היא אחד מסממני העממיות של תיאטרון זה. המשתתפים בחוג, ילדים ונוער, הם כמעט אורחי הכבוד של התיאטרון, מוזמנים לכל החזרות הגנראליות וזוכים בו לטיפול אישי מידי שחקניו.

בימים אלה נפתחה ההרשמה למחזור השישי של "נוער שוחר תיאטרון". במסגרת החוג, כך נאמר בפרסומי התיאטרון, ייפגשו משתתפיו עם במאים, מחזאים, תפאורנים ושאר יוצרים בממלכת התיאטרון. הם ילמדו להכיר את הבמה ואת המתרחש מאחורי הקלעים, ייצפו בקביעות בחזרות הגנראליות, ויקבלו הסבר מקיף לפני כל הצגה. את החוג ילוו במשך עונת פעילותו בחודש במאי, במאי הבית של התיאטרון, מיכה לוינסון, ומחזאי הבית, שמואל הספרי.

החוג נועד להעמיק את הידע בתיאטרון בקרב הנוער, לטפח דור חדש של שוחרי תיאטרון, ולקרב את צעירי העיר והסביבה אל התיאטרון העירוני באר־שבע.

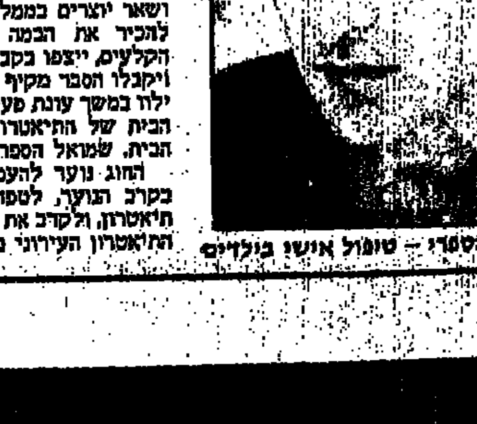

שמואל הספרי — טיפול אישי בילדים

מאת יצחק שור

בחינוך הקיבוצי

בחינות הבגרות סכנה לדמוקראטיה

כוחו של הקיבוץ להשפיע על מערכת החינוך יעמוד לו כל עוד יהיה דגם של חינוך אלטרנאטיבי בישימון ההישגי

תלמידים בקיבוץ. ניכור בין המוסד לחניך!

בסופשבוע הקרוב (שישי־שבת, 29־30.11.85) ייערך בגבעת־חביבה כנס ארצי של מורי מפ"ם, אשר יעסוק בשאלות של חינוך לדמוקראטיה. ספק אם יש כיום נושא חשוב יותר, שמחנך בעל מצפון צריך לעסוק בו. אבל עד לכתיבת שורות אלה יש לי יסוד להניח כי מורי הקיבוץ־הארצי לא ינהרו לכנס. ואם כך יקרה, לא יהיו חילופי נסיון בין מורי הכפר והעיר. במוסדות הקיבוץ־הארצי, כמו גם במוסדות עירוניים, הצטבר נסיון חשוב של שיחות ופעולות עם בני נוער, וגם במפגשים בין יהודים לערבים. והרי במחנה השמאל בישראל אין, במדומני, אדם אחד אשר משלה עצמו כי מישהו יימלט מסרטן הגזענות, אם זה ימשיך להתפשט, כשם ששום קיבוץ לא נמלט מן "הכלכלה נבונה".

כהזדמנות חגיגית זאת של עיסוק בסכנות הגזענות ובחששות לגורל הדמוקראטי, כדאי לתת את הדעת גם לסכנות הנשקפות לדמוקראטיה בחינוך הקיבוצי, אף כי מזווית אחרת — של אורח־חיים ולא של השקפות. כוחו של הקיבוץ להשפיע על מערכת החינוך יעמוד לו כל עוד ישמש "אני אידיאלי", מצפון, ודגם של חינוך אלטרנאטיבי בישימון ההישגי. דגם זה, כך נראה הדבר לאיש מבחוץ, מצוי בנסיגה לא רק ב"אווזי" התק"ם אלא גם ב"ארזי" הקיבוץ־הארצי. זה קורה בשעה שבעולם המערבי מחנכים מטילים ספק בתועלת שבבחינות הבגרות, ואפילו במהימנותן. בחינות אלה אינן מעידות על שום "בגרות", משום שאינן מעידות על יכולת למידה ואין הן מטפחות אותה. לעומת זאת הן מכפיפות כשלושה רבעים מכלל בני־הנעורים בישראל לשיטת לימודים, אשר משרתת את הרבע החזק. זוהי העשייה האנטי־דמוקראטית המשמעותית ביותר בתוך מערכת החינוך ומס־השפתיים שמשלם משרד־החינוך ל"התנדבות" ולתרומה לחברה לא ישנה את העובדה המכריעה: הבחינות ותעודת הבגרות הם עיקר שבעיקר.

ועדת הפרופסור שילד לבדיקת הסוגייה של בחינות הבגרות (הוצאת משרד־החינוך ספטמבר 1979) הצביעה על דרך שהמוסדות החינוכיים יכלו ללכת בה: "להקים בתי־ספר בעלי ייחוד חינוכי סגולי, שייהנו מן הזכות להעניק תעודות לבוגריהם, אשר תהיינה שקולות לתעודות הבגרות הממשלתיות". לי לא ידוע על קיומו של בית־ספר כזה, ואם מישהו מקוראי מדור זה יגלה לי את שמו, אכיר לו תודה.

מיון המנדרינים

בחינוך העירוני עומד לרשות המורים וההורים "שוט" הבחינות. מי שאינו מתאים את עצמו למסגרת, מובטח לו "שלא יסתדר בחיים". בקיבוצים שנכנעו לבחינות הבגרות מובטח למי שאינו מסתגל אליהן, כי יישלח לארץ הגזירה של החינוך הטכנולוגי או לארץ המובטחת של העבודה במשק. הכל תלוי בזווית הצילום, יעל וינמן, מרכזת מדור המוסדות במחלקת החינוך של הקיבוץ־הארצי, מתקנת אותי: "תלמידי כיתות י"ח במוסדות יכירו מקרוב את החינוך הטכנולוגי. כל אחד מהם יעבור "סבב ובקרה".

אם כך יקרה, הרי שבאותם הקיבוצים שבהם המגמות הטכנולוגיות נחשבות למעין "חינוך מיוחד", ייבלם תהליך הריסתה של הקבוצה החינוכית ולמלאכת כפיים תוחזר יוקרתה האבודה.

צורת החיים בקיבוץ היא סוציאליסטית, לא תחרותית ולא ממיינת. ואילו תפקידן העיקרי של בחינות הבגרות היא למיין את המנדרינים הפוטנציאליים המתאימים להשכלה גבוהה מוקדם ככל האפשר, ומכל מקום לא יאוחר מכיתה י'. מחיר ההתמכרות לבגרות הוא ניכור גדל והולך בין המוסד החינוכי לחיים, בניגוד גמור לאני מאמין הפדאגוגי של האבות המייסדים, אשר ניזונו מתורתם של דיואי וקילפטריק.

ייתכן שחלק מן הניכור המתפתח בין החניכים למוסדותיהם נובע מיחסם של כמה מן ההורים. הללו "מפקידים" את ילדיהם לבית־הספר, כביטויים הבוטה של פרופ' פרנקנשטיין (כנות ושוויון פועלים). אותם הורים אינם מעניקים לילדיהם את התמיכה הרגשית והמוסרית ואינם מייחסים חשיבות לתכנים הנלמדים בבית־הספר. באותה מידה אין הם מעניקים תמיכה לתביעתם הפאתטית של המחנכים, לסייע בידם למצוא מחדש את האיזון בין מידת החופש למידת האחריות. המורה בקיבוץ, ובמיוחד בגיל הנעורים, נשחק מהר מן העבודה החינוכית שהיא תובענית, אינה ניתנת להגדרה ואינה מוגבלת בזמן. בכמה מקרים משחקים המתחנכים את תפקיד המבוגר, ש"אינו שואל אף אחד". אך למען האמת אין הם אלא בני־טובים מפונקים, המפחדים ליטול על עצמם את העול.

"הטבעת נסגרת"

בחברת המבוגרים הקיבוצית אין מנוס מהתמקצעות ומלימודים תכליתיים. יתירה מכך: לימודים גבוהים, במיוחד בכיוון הכלכלי־משקי או המדעי־טכנולוגי, חיוניים לעתידו הכלכלי של הקיבוץ. מכך אין להסיק שצריך הקיבוץ למשכן את גיל הנעורים ולשעבד אותו לצורכי ההתחרות הכלכלית בשוק "החופשי". בתחום החינוך, חובתו של הקיבוץ היא להגן על בני גיל הנעורים מפני הסערות וההישגיות, ההופכות את הלימוד ממטרה לאמצעי ואילו את הבחינות הן הופכות מאמצעי למטרה.

אם ישנם תלמידים המבקשים להמשיך בלימודים גבוהים אחרי תום השירות הצבאי, הרי הם צריכים לעשות זאת במסגרת אחרת. לא במסגרת הקבוצה החינוכית ולא במסגרת הלימודים הסדירים של המוסד החינוכי. לפני שנים אחדות היתה פתוחה לפני בוגרי המוסדות החינוכיים של התנועה הקיבוצית הדרך למכינות הקדם־אקדמיות. דרך זאת הולכת ונסגרת, אם לא נסגרה לחלוטין. יעל וינמן ממדור המוסדות חשה כי "הטבעת הולכת ונסגרת" וכי יהיה לקשה מאוד לבוגר מוסד להתקבל למכינה קדם־אקדמית.

לעניות דעתי, יש טעם שהתנועה הקיבוצית כולה תצא למאבק ציבורי, באמצעות חבריה בכנסת ובממשלה, כדי להבטיח את זכות מוסדותיה לשמור על ייחודם ולא להשתעבד לבחינות הבגרות. משרד־החינוך אינו יכול לאמץ לעצמו את המלצות ועדת שילד בדבר טיפוח הייחודיות, ובו בזמן להצמית ייחודיות כזאת. גורמי המפתח במאבק זה יהיו המועצה להשכלה גבוהה מצד אחד, ומנכ"ל משרד־החינוך מן הצד השני. אם ייכשל המאבק, אפשר להקים מכינות כאלה במסגרת הסמינרים של התנועה הקיבוצית.

"הטובים להוראה"

עשרות אחוזים מן המורים בתנועה הקיבוצית הם שכירים. נראה הדבר, כי "הטובים" אינם הולכים רק להוראה, כשם שאין הם הולכים רק לטיס. חלקם פונה לתפקידי ניהול וריכוז, שמכונית צמודה לצידם ונסיעות לחו"ל באמתחתם. או אולי החשבון "העסקי" של ערך יום העבודה הגבוה מגווט את "הטובים" שלא לבחור בתפקיד ה"בטלני" של המורה.

גם במסורת העיירה היהודית נחשב המלמד ל"בטלן", שאינו מסוגל לפרנס את עצמו, כשם שאין הוא מסוגל להשתלט על צאן מרעיתו אלא בכוח הרצועה. אלא שמעתה תפסה בחינת הבגרות את מקום הרצועה. בימים שבהם היתה פנייה להוראה מבטיחה השתלמות גבוהה וממושכת נמשכו רבים מחברי הקיבוצים להוראה. אבל עתה אפשר להגיע להשכלה גבוהה גם בלי להתחייב לעבודה קשה וכפויית טובה כמו ההוראה.

מכאן יכול להסיק בן הקיבוץ הנבון, שההוראה איננה נחשבת. ואם שכירים תופסים את מקום החברים, אולי הוא עצמו ולימודיו וחינוכו אינם די חשובים בעיני החברה שבתוכה הוא חי.

כנגד הניכור

במערכות הבחירות האחרונות למדנו להכיר את עומק הניכור שבין עיירות־הפיתוח ושכונות־המצוקה לבין תנועת העבודה והקיבוצים. בשולי הערים, ואולי לא רק בשוליהן, נשמעות טענות כנגד "הקיבוצניקים המיליונרים" כמו גם נגד הערבים, "הגוזלים" את פרנסת המובטל היהודי".

בעיני רבים מתושבי עיירות הפיתוח ושכונות המצוקה מצטיירת התנועה הקיבוצית כצבועה. הללו טוענים, שרוממות הסוציאליזם בפיהם של המעבידים במפעלים האזוריים, ואילו לידיהם דבקו כספי הניצול הקאפיטליסטי. אפילו לא יהיה למפעלים כסף למשכורות השכירים, עדיין יישאר הקיבוץ בעיני כמה מובטלים או עובדים במפעלים כבעלים שמשון המסכן, בעל בריכת השחייה שאין לו כסף לשלם לגנן פרטי, ולטבח, ולעוזרת במשק ביתו ... זה נושא שאין לו קשר ישיר לחינוך דווקא, אבל יש לו קשר לסיבה המרכזית לעויינות ולניכור.

דרך המלך להחלשתה של עויינות זאת, המטופחת בידי הימין, היא להגדיל את מספר בני־הנוער מעיירות־הפיתוח ושכונות־המצוקה המתחנכים בקיבוצים. נראה הדבר, כי בנושא זה חל בשנה האחרונה מפנה חיובי בתנועה הקיבוצית, אך המסר במשרד־החינוך ובעליית־הנוער צריך להעמיד תקציבים לתקנים ולמבנים, כדי שהקיבוצים יוכלו למצות את הפוטנציאל הגנוז בהם.

כל נסיון פדאגוגי מוצלח, מן הסוג של פינת אנה פראנק, או המוסר החינוכי של גף שמואל, או קליטה טובה של חברת נוער ומכינה קדם־אקדמית, מקרין סביבותיו ומחזק את מעמד הקיבוץ בחברה הישראלית. הופכים בשכונותיהם לשאור שבעיסה, לנוער מתסיס ומנהיג בכיוון של תנועת־העבודה. במקביל נעשית פעולה חינוכית עניפה עם בני כיתות יג' וחניכי מוסדות של הקיבוץ הארצי, בסביבתם הקרובה — אם במסגרת התנועה החינוכית, אם במסגרת של מועדונים ומתנ"סים ואם בפעולות חונכות ממשיות.

הייחוד הוא העיקר

לא מקובלת עלי דעתו של יו"ר המזכירות הפדאגוגית במשרד־החינוך, דוד פור, שהוא חבר קיבוץ נצר־סירני. פור הציע להפוך את המוסדות החינוכיים לבתי־ספר יומיים אזוריים, שבהם ישתלבו בני מושבים וקיבוצים כדרך שמקובל בכפר־גלעדי שבאצבע הגליל. ביטול ייחודם של מוסדות איננו בדיוק אינטגראציה, אלא חיסולו של החינוך המשותף. ואם חינוך משותף אין, כיצד יתחנכו בני קיבוץ להמשיך את דרך החיים של הוריהם?

כוחו של הקיבוץ נובע מייחודו, כדי לתרום את תרומתו לחברה הישראלית קולט הקיבוץ בני נוער, וזוהי קליטה שאין דומה לה בשום מסגרת אחרת. חבלי קליטה זאת עוברים לא רק על הנקלטים ומחנכיהם, אלא על כל חבר קיבוץ, בענף, בחדר־האוכל וברחוב הקיבוצי. כיום מהווים בני נוער מבחוץ רבע בערך מכלל בני־הנוער בקיבוצים. בשנות החמישים והשישים נקלטו בקיבוצים פי שניים או שלושה יותר מאשר עתה. אבל לאחרונה החל להתחולל המפנה החיובי. הצלחתה של קליטה כזאת תובטח, רק אם תהיה זו משימתו של הקיבוץ כולו ולא משימתו של קומץ משוגעים. אני משוכנע שבאגף לחינוך ההתיישבותי ובעליית־הנוער ימצאו הקיבוצים המבקשים לקלוט, חברות נוער וילדי מצוקה בודדים — שותפים למשימה.

להוציא את הצלם מן ההיכל

החינוך הקיבוצי, כך אומרים חבריו, זקוק תמיד לבחינה מחודשת של ערכיו. ואלה הן השאלות המחייבות בדיקה בתחום החינוך לדמוקראטיה והמלחמה בגזענות; מהו מעמדה ותוכנה של תנועת הנוער, כתנועה יוצרת תרבות של חיים דמוקראטיים? האם הושג האיזון בין חיי החברה, הלימודים והעבודה? האם הופר האיזון בין התכנים ההומאניסטיים, הריאליסטיים והאמנותיים? כיצד ניתן לחזק את מעמדה של הלשון הערבית במוסדות החינוך, לא רק כשפה אלא גם כביטוי לתרבות ולהווי?

אבל בראש ובראשונה חייבת התנועה הקיבוצית לגייס את כל כוחות הנפש והרוח, כדי להוציא את צלם בחינות הבגרות מהיכלה. הגשמת החלטות מועצת הקיבוץ־הארצי בנושא זה (ב־23.5.83) תחזיר לתנועה כולה את גורלה החינוכי. הגשמת החלטות, כלשונן וכרוחן, תמנע הרס הריקמה החברתית של הקבוצה החינוכית והפרדתה ל"מוצלחים" ו"ללא מוצלחים". במקביל זקוק החינוך הקיבוצי בגיל הנעורים למעורבות גבוהה וחזקה של דעת־הקהל בכלל ושל הורי כל קבוצה חינוכית בפרט. מטרתה של מעורבות כזאת צריכה להיות אחת: לסייע למחנכים ליצור מחדש נוכחות של משטר לימודים ומחויבות חברתית.

בעריכת צביה בן־שלום

אות לאות תביע אומר

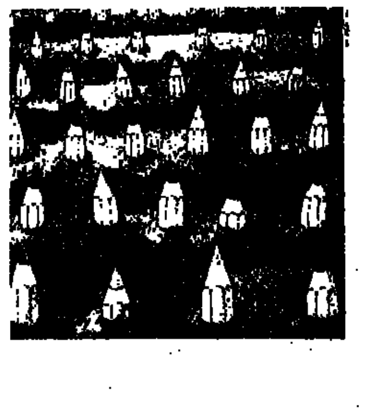

חמישים לאגודת המעצבים הגרפיים בישראל.

פוסטרים שעוצבו ליובל האגודה. למעלה מימין: של גד אלמליח, דן ארנון; למטה: זאב הררי, אילן מולכו.

זה חמישים שנה מציגים הגראפיקאים בישראל פתרונות חזותיים לבעיות התקשורת שמוצבות בפניהם, לרבות לעיצוב של אותיות עבריות, הנשען על כתבים עתיקים, ופרשנות רעננה של סמלים מסורתיים. המסרים הצורניים שמגישים המעצבים הגראפיים, הם נגזרות תיווך שבין הלקוח לקהל. המסר הוא תכליתי ואילו אמירתו של המעצב, אפילו תתפרש כאמירה אישית, היא פרשנות הכפופה לרצון הזולת.

משנתבקשו חברי "אגודת המעצבים הגראפיים" להגיש הצעותיהם לכרזות לציון היובל של האגודה, הביעו בהן את יחסם האישי למקצוע ולאגודה.

50 גלויות, הנושאות את ההצעות הנבחרות, מאכלסות כרזה גדולה שהוציאה בימים אלה האגודה לרגל שנת היובל.

דוד טרטקובר, המכנה את יצירותיו הגראפיות "תוצרת הארץ", מבטא את עמדתו: תצלום של קופסת קפה נמס "עלית" תלויה מדבקה גדולה בכתב יד, המכריזה "תוה".

אילן מולכו מגיש לכבוד היובל פיתה מאפיית שלום באור־יהודה. ממנה מבצבצת דמותו של הרצל. אצל אורה שורץ נתון העפרון בכוס־משקה וחודו מרעיף קו צבעוני. עפרונותיו של גד אלמליח, יו"ר האגודה, בוקעים וצומחים מן האדמה. זאב הררי יצר מטביעות אצבעותיו צבר שקוציו הם עפרון. מכחול ועט, כרזתו של יוחנן דימון, ראש המחלקה לעיצוב גראפי ב"בצלאל", שזכתה במקום הראשון: מתארות את שני לוחות הברית, כשכתמי צבע הם עשרת הדברות.

אלכס ויינגר מביע את הקשר לפסוק: "את קשתי נתתי בענן והיתה לאות ברית ביני ובין הארץ". ביצירתו של דן ארנון קם לתחייה האובייקט המצוייר באהבה רבה. אחד המחברים הצעירים, אלישע שמאלי, מתייחס בחמיוהה ובהתפעלות לנוכח יובל השנים: "50, 150 ?50, 750", קוראת כרזתו מהורת־הטיפוגראפיה. ואילו אליהו שוורץ, ראש המגמה לעיצוב גראפי במכללת ויצ"ו חיפה, מביע הוקרה לראשונים.

אין כבוד למעצבי הבולים

לרגל אירועי היובל יזמה אגודת המעצבים הגראפיים את הקונגרס הבינלאומי הראשון בישראל לתקשורת חזותית. הכינוס, שיתקיים בחיפה בשבוע הבא (11־12 בדצמבר), יפגיש אורחים מעיצוב המעצבים והצלמים בעולם עם אנשי תקשורת חזותית בישראל. ביניהם גראפיקאים, צלמים, ציירים, אנשי פרסום, יוצרי קלנוע ומפיקי דפוס. בנוסף להרצאות ולסדנאות בתחומים כחשיבה יוצרת, טיפוגראפיה וכתב־עברי, סמלים בתקשורת־ציבורית, הוראת עיצוב, תדמית ואנימאציה, יוצגו תערוכות לעיצוב גראפי. ביניהן: עבודות סטודנטים ב"בצלאל" בשנים 1940־1965. לכל משתתף בקונגרס יוענק האלבום "עיצוב גראפי בישראל 1985", העומד לצאת בימים אלה בשפה האנגלית, ומכיל מעבודותיהם של כ־80 מעצבים חברי האגודה. מתפרסם בו לראשונה מחקר מקיף על 50 שנות עיצוב בישראל. (פרטים על הקונגרס אפשר לקבל במשרדי: פרסום בן־שאול/פז/לוי, בית סטודיו, כבר סטלה מאריס, חיפה 35709 טלפון 04־336542).

השירות הבולאי לא נענה לפניית האגודה להקדיש בול מיוחד ליובלה, אף כי חבריה הם המציירים את הבולים מאז הקמת המדינה והגיעו להישגים לא מבוטלים.

דואר ישראל, לעומת זאת, יפתח סניף מיוחד לרגל הקונגרס, ובו חותמת מיוחדת, שתוטבע בין השאר על מעטפות מצויירות "אמנות בדואר" — שיכינו הגראפיקאים לתערוכה אקטואלית.

גראפיקה חובקת זרועות עולם

האגודה הישראלית חברה במועצה הבינלאומית של המעצבים הגראפיים, "איקוגרדה". בסתיו יצאו נציגיה לכינוס האגודות הבינלאומי שנערך בניצה, צרפת. אחת לשנתיים עוסקים גראפיקאים מכל העולם בנושא מרכזי. הפעם — עיצוב גראפי בחיי היום־יום: מבעיות של תקשורת חזותית בארצות כבנגלדש וסיירה לאונה, דרך עיצוב עיתונות יומית בארה"ב ועיצוב מדריך טלפון בצרפת — עניין של טכנולוגיה, קריאות ותרבות; — או עיון בספרי הקריאה בסין. תקשורת חזותית עם שבטים פראים באתיופיה, עיצוב תדמית חדשה לעיר שוודית בת 600 שנה, ותרומת העיצוב הגראפי לחינוך ילדים נכים בנורבגיה.

הקונגרס שייערך בחיפה יהיה מעין חזרה כללית לקראת מפגש ה"איקוגרדה" שיתכנס בתל־אביב בעוד ארבע שנים. אגודת המעצבים יוזמת הוצאת גיליון בולים שיכלול ציון גראפי לכל המדינות המשתתפות בכינוס זה. ואם לא יכבדו גם הפעם את מעצבי הבולים על יוזמתם — המשתתפים כבראה בבול אחד לפחות.

חומר גלם להשראה ולתבונה

בראשית דצמבר יתכנסו חברי האגודה עם משפחותיהם וידידיהם במלון "קרלטון" בתל־אביב להרמת כוסית בערב מיוחד. האגודה תוקיר במעמד זה כמה מוותיקיה ותעניק תוארי "חבר כבוד" ו"יקיר האגודה" לאנשים ולמוסדות שתרמו לגיבושה ולקידום הענף בארץ. לאחרונה הועלתה הצעה לחזק את אגודת המעצבים על־ידי צירופם של צלמי פרסומת ותעשיה, או להתארגן בתנאי התמחות, שכן תחומו של העיצוב החזותי הוא בין האומנויות לבין האמנות. עבודת עיצוב תוגדר כאמנות אם תהיה מצויינת בתכנים שמעבר לטכניקה עצמה — בהיבטים האינטלקטואליים, בנושאים התקשורתיים, במשמעות, ברעיון.

בימים אלה מציג "מוזיאון ישראל" תערוכות של מאיירות ספרי ילדים, ומוזיאון תל־אביב מייחד תערוכה למעצב האות העברית "הדסה" חנרי פרידלנדר. עיצובה נמשך כ־30 שנה והיא נוצקה בשנת 1958. הרשימה סודרה בסדר־צילום באות "הדסה קל", ומוקדשת בהוקרה למעצבי האותיות העבריות ולכל אוהבי־ספר ועיתון, שהאותיות המודפסות הן חומר הגלם להשראה ולתבונה האצורות בהם.

ללמד בני ישראל אסתטיקה

אגודת המעצבים הגראפיים, כגוף בר־סמכא בישראל בתחומי העיצוב החזותי, משתתפת יחד עם גורמים ענפיים נוספים בהכרזה על תחרויות לעיצוב ולהפקת עבודות דפוס ולוחות־שנה. השנה מציינים עשור לתחרות לוחות־השנה ובין היתר מתוכנן פרוייקט, בשיתוף עם משרד החינוך והתרבות, לתכנון וביצוע לוח־שנה על־ידי בתי־ספר, במטרה לפתח מודעות לאסתטיקה ולעיצוב בקרב בני הדור הצעיר. הלוחות שיוגשו על־ידי התלמידים יתחרו כדגמים בתחרות מקבילה לאנשי המקצוע.

הגראפיקאים בעבר ובהווה מיוצגים גם בחו"ל. קאטאלוג עב־כרס, "כרזות מישראל", יצא בקיץ האחרון בגרמניה לרגל תערוכה שהוצגה מטעם המוזיאון לארכיטקטורה, אופנה ועיצוב גראפי שבספריית האמנות של מינהל נכסי האמנות הפרוסית בברלין. התערוכה נדדה קודם בערים מחוץ לברלין, בהציגה יותר מ־300 עבודות שנוצרו באמנות הכרזות הישראלית מאז שנת 1935 (כשהגיעו ארצה לראשונה הגראפיקאים מגרמניה), שנת יסוד "אגודת ציירים לגראפיקה שימושית", שלימים הפכה ל"אגודת המעצבים הגראפיים בישראל".

ז"ח

על איזה מזרן אתה ישן

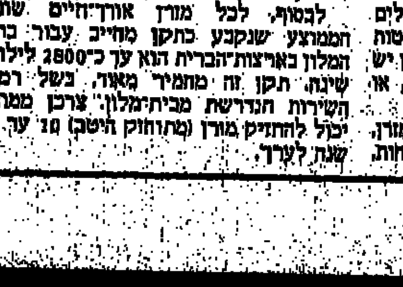

מחקר שעשתה חברת מודיעין אורחי גילה כי 37.4 אחוז מהאוכלוסייה ישנים על מזרנים בני עשר שנים ומעלה, שליש מקבוצה זו ישנים על מזרנים בני 15 שנה ומעלה.

מחברת "פרדיניי" שהזמינה את הסקר מוסרים שלשינה טובה ונכונה יש השפעה מכרעת על איכות חיינו. את פגמי המזרן הישן אנו מרגישים בדרך־כלל, רק בבוקר: כאב־גב, עייפות או חוסר עירנות. שינה נוחה על מזרן ישן, המותאם למידות הגוף, עלולה לגרום נזק, ולכן חייבים להחליף מזרן אחת לעשר שנים מינימום.

מזרן ישן, כאמור, יכול להיות נוח, אך קפיציו נשחקים והוא אינו נותן לגוף את התמיכה הנחוצה, מעבר לזה, בעשר השנים האחרונות חלה התקדמות ניכרת בטכנולוגיית הייצור של המזרנים.

איך מטפלים במזרן?

יש לאוורר את המזרן מדי־פעם, אך לא בשמש, זו מזיקה לבד ולחומר הספוגי שמתחתיו.

רצוי מאוד להפוך את המזרן מדי־פעם, וכן לשנות את כיוונו על־גבי המיטה. כך יתחלק עומס הגוף של המשתמש על־פני השטח כולו ותימנע שקיעה במקום מסוים.

חשוב למנוע השתוללות של ילדים על־גבי המזרן, זו עלולה להרוס את הקפיצים טרם זמנם.

אם המזרן מונח על משטח קשה, כמו עץ (עניין לא רצוי כשלעצמו, עדיף משטח קפיצי), אין צורך בפתחי איוורור. אלה עלולים לעוות ולקלקל את פני־המזרן, ליצור בליטות ולקלקל את הקפיצים. את האוורור הנחוץ יש לבצע, כאמור, באמצעות הפיכת המזרן, או הנחתו במקום מאוורר.

רצוי לפרוש בד כותנה על־פני המזרן, מתחת לסדין, הרבה ומונע מעבר לחות כתוצאה מזיעה.

אין לנקות מזרן עם מים, אלא רק באמצעות ניקוי יבש.

לבסוף, לכל מזרן אורך־חיים שונה. הממוצע שנקבע כתקן מחייב עבור בתי המלון בארצות־הברית הוא עד כ־2800 לילות־שינה. תקן זה מחמיר מאוד, בשל רמת השירות הנדרשת מבית־מלון; צרכן ממוצע יכול להחזיק מזרן (מתוחזק היטב) 10 עד 12 שנה לערך.

הרוצים להתאבד משדרים אזהרה

התאבדות היא סיבת המוות התופסת את המקום השלישי בקבוצת הגיל 15־24 בארה"ב. בשלושים השנים האחרונות עלה אחוז המתבגרים המתאבדים פי שלושה! נתונים אלה מצאנו ברשימה של פסיכיאטר מאוניברסיטת ייל והם מאוששים ברשימות, כתבות וריאיונות אין ספור בשנתיים האחרונות בכל כלי התקשורת.

אין פיתרון קל לבעיה. היא קשורה לאיבוד אורח החיים הישן, בקהילות קטנות, שבהן נהנה כל פרט מחיים של פשטות, יציבות, בהירות ותמיכה רגשית רבה. היום אורח החיים בערים הגדולות מצטיין בתיחכום, קצב מהיר, שינויים פתאומיים, מתיחות ותחרות.

אי־אפשר לשנות תהליכים היסטוריים, אבל אפשר לנסות לאתר ילדים בגיל ההתבגרות, הנופלים קורבן להם. ואמנם, ילד המהרהר בהתאבדות "משדר" סימנים, שבדרך כלל ניתן להבחין בהם בעוד מועד. כדי להתמודד עם הבעיה, שאיננה יורדת מסדר היום באמריקה, פורסם לאחרונה מסמך משותף של האקדמיה האמריקנית לפסיכיאטריה של הילד והאגודה הפסיכיאטרית האמריקנית. על ההורים והמטפלים בילדים לשים לב לאותות אזהרה אלה: שינויים בהרגלי האכילה והשינה; התרחקות מבני משפחה וחברים והסתגרות; הימנעות מביצוע הפעולות הרגילות בחיי היום יום; שיעמום מתמשך; ירידה ברמת הלימודים; התנהגות אלימה או מרדנית; בריחה מהבית; שימוש בסמים או באלכוהול; הזנחה קיצונית של ההופעה החיצונית; קשיי ריכוז; שינויים בולטים בהתנהגות; תלונות על מיחושים גופניים כמו כאבי בטן, כאבי ראש ועייפות.

סימנים מסוג אחר הם ביטויים חוזרים ונשנים כמו "לא אעשה לכם עוד הרבה בעיות", "אין טעם", "מה זה שווה?" ודומים להם, העלולים להעיד שהמתבגר איבד את משמעות חייו, וחושב שהפיתרון הוא "לגמור אתו ולתמיד, עם כל זה". בהקשר זה צריך להבחין גם בחלוקתם או בזריקתם של חפצים אישיים אהובים; עריכת סדר וניקיון יסודי באופן פתאומי; או גם עליצות מעושה וראוותנית לאחר דיכאון ממושך.

מה אפשר לעשות? אי־אפשר להתמודד עם המצב, כמובן, על־ידי בריחה ממנו. יש לברר עם הילד בשקט ובאיפוק, אם הוא חשב אי־פעם לפגוע בעצמו. אין צורך להשתמש דווקא במילה "התאבדות", אולם על הדיון להיות ישיר וגלוי. העלאת הנושא על פני השטח עשויה לעזור בשתי צורות — בנוסף, כמובן, להבהרת המצב לאשורו — ראשית, הפורקן בעצם השיחה, על נושא המעיק עליו שלא דובר בו עד עתה. שנית, הילד רואה שמרגישים שדבר־מה מציק לו. האיכפתיות והדאגה לגורלו נותנים לו תחושה שהוא נאהב ורצוי.

זה בהחלט לא אומר שכל הורה ומטפל יכול להתמודד בכוחות עצמו עם בעיותיו של כל מתבגר. סימנים רבים ותכופים החוזרים על עצמם פעם אחר פעם דורשים, תכופות, היעזרות בעובד סוציאלי פרטני, בפסיכולוג קליני, ובמקרים חמורים במיוחד בפסיכיאטר.

גלעד דותן, טורונטו

שקיעתה של אימפריה

מאת אפי לנדאו

פול סקוט, רביעיית הראג' (היהלום שבכתר, יום העקרב), זמורה ביתן, 1985. מאנגלית — ברמית גיא.

קשה לכתוב על שני חלקיו הראשונים של ספר, כשאתה עדיין מצפה לתירגום שני הנותרים. אומרים, שסידרת הטלוויזיה שהוקרנה בשנה האחרונה על־פי רביעיית ספרים זו, רביעיית הראג', היתה מעולה שכמעולות. לא ראיתיה. למען האמת, בניגוד למנהגי מתמיד, התמשכה הקריאה בעצלתיים ולעיתים היתה מעייפת למדי.

ספרים מסוג זה, יש להם יתרון חשוב אחד: דרכם, אם הם אותנטיים, אתה נכנס לתוך סבך היסטוריה שלא היה מוכר לך לפני כן, מלבד פרטים יבשים. ברביעיית הראג' אתה למד מה פירוש המלה אימפריאליזם, במלוא מובנה הרע. אותי זה מפתיע. גם משום שאף אנו הופכים אט־אט למין אימפריה בזעיר־אנפין.

הודו, אמנם, אינה הגדה המערבית, אך את כל המאפיינים המכוערים אני מוצא גם כאן.

הרקע: המהומות בהודו נגד השלטון האנגלי בשנים 1942 — 1947, שנת הכרזת העצמאות. הציר עליו סובב הסיפור הוא אונס של צעירה בריטית, אוהדת ילידיים (אצלנו היו קוראים לה "שמאלנית"), על־ידי קבוצה של כפריים. באונס הואשמה חבורה של אינטלקטואלים מרדנים ובתוכם אהובה של אותה צעירה — צעיר הודי שגדל וחונך באנגליה, ללא אפלייה. לאחר מות אביו חזר להודו וירד לסטאטוס של אזרח מדרגה ד'.

העלילה מסתעפת — לעיתים מרתקת ולעיתים מעייפת מרוב פרטים. נדמה שסקוט הצליח לכלול בתוכה את כל המרכיבים של הקונפליקט ההודי־בריטי, בימי שקיעתה של האימפריה, ובזה חשיבותו ההיסטורית של הספר.

החלק הראשון, היהלום שבכתר, מתאר את האונס ואת המאורעות שקדמו לו ואירעו לאחריו. הנאנסת ילדה בת ומתה בשעת הלידה. דודתה הזקנה, בניגוד למוסכמות החברה שסביבה, מחליטה לגדל את בת התערובת לבדה.

החלק השני, יום העקרב, מתאר את חייהן של שתי משפחות: משפחה אנגלית ומשפחה מוסלמית, שאחד מראשיה נמנה עם מנהיגי "מפלגת הקונגרס" שהושמו מאחורי מנעול ובריח לאחר המהומות ב־1942. סניף אחר של אותה משפחה שולט באחת הנסיכויות, בחסות הבריטים.

סיפוריהן של שתי המשפחות שזורים זה בזה, כשברקע משתלב מפעם לפעם סיפור האונס והאנשים הקשורים בו והנאשם החף מפשע, קצין המשטרה שאסר אותו ותחקירו — פרי האונס ודודתה. המשך יבוא.

פטורים מעונשנו

(המשך מעמוד 6)

גם להתערבותה של המערכת הדתית. חריגות המערכת הדתית אל התחום הפוליטי (פסיקה בדבר השאלה איזו ממשלה תהיה, רחבה או צרה, ואם מותר או אסור לוותר על "חלקי א"י" — "י"ש") — היא בלתי נסבלת, סבור גרנות.

"למערכת הדתית הוקצה תחום המצפון האישי, ואני מערער על ההקצאה הזאת, אבל אני מקבל אותה בדיעבד כהוראת־שעה ואני מוכן לבנות אליכם גשרים. אך בתנאי, שלא תעברו את גבולות התחום הזה ולא תיכנסו לתחום ריבונותם של הכנסת, הממשלה ובתי המשפט". סיים ח"כ גרנות.

יצחק שור

תעלולים ממוחשבים

חובבי מחשבים פיתחו לוח מודעות המעניק מידע ממוחשב בתחומים רגישים — פעילות פוליטית של שוליים קיצוניים ואפשרויות לחדור למחשבי הבנקים ולחברות מסחריות, משחקי סטרפטיז וחומר פונוגרפי ● במקרים רבים מעוניינים במידע דווקא בני־נוער ●

מאת ארווין אריאף, וושינגטון

חובבי מחשבים ברחבי ארצות־הברית עולים על גל השיגעון האחרון בתחום מעשי הקונדס האלקטרוניים — לוח מודעות. בתוכן העניינים של המודעות הללו אפשר למצוא עצות שימושיות, החלפת תוכניות מחשבים, שירותי פגישות עם המין האחר ופעילות פוליטית של השוליים הקיצוניים.

ואולם, בלוח המודעות טמון גם סיכון — אתה עלול לקבל באמצעותו את „התולעת" המכרסמת את תכולת ה„דיסקט" שלך. התעלול זוכה לפופולאריות רבה בקרב קבוצות של חובבי מחשבים בעלי חוש הומור מעוות. יתר־על־כן, לוחות המודעות עלולים לגרום לך לעבור על החוק.

כיום, כל אחד מבעלי המחשב האישי, קו הטלפון, או מכשיר בשם „מודם", יכול להתקשר עם כ־1,000 לוחות מודעות ברחבי ארצות־הברית. מומחים אומרים שגם בבריטניה, בשוודיה ובאינדונזיה יש לוחות מודעות, ושניתן להתקשר איתם מארצות־הברית, או שהם יכולים להתקשר זה עם זה. המכשול העיקרי נעוץ בעלות שיחות החוץ בטלפון.

חילופי מידע

מרכזי ההודעות האלקטרוניים מוקמים על־ידי חובבי מחשבים כדי לסייע לאנשים, שיש להם עניין משותף בתחום מסוים, להתקשר ולהחליף ידיעות, עצות, משחקים ותוכניות. לוחות המודעות מפרסמים זה את זה, ולכן המתקשר עם אחד מהם יידע להתקשר עם האחרים. ואולם המשתמשים בהם לומדים לדעת כי על־אף שניתן להינות מהם, יש להם גם צד מזיק.

בלוחות המודעות אפשר למצוא מודעות של מחפשי בני זוג, משחקי סטריפטיז וחומר פורנוגרפי, מידע על קבוצות גזעניות ועצות על האפשרויות לחדור למחשבים של בנקים, לחברות מסחריות, לסוכנויות דירוג לצורכי אשראי ולסוכנויות ממשלתיות.

לסביות והומוסקסואלים מסדרים פגישות באמצעות לוחות מודעות בניו־יורק ובסן־פרנציסקו, ויש לוחות אחרים המפגישים בעלי נטיות מיניות מיוחדות. יש גם לוחות המציעים שירות החלפת הודעות פורנוגרפיות.

התפתחויות מדאיגות

הלוח של „צרור ההפתעות" בעיר אורנג', שבמדינת קונטיקט, מציע סטריפטיז אלקטרוני. המתקשר יכול לבחור בפריטי הלבוש שתסיר החשפנית — אישה מצולמת בווידאו. כן מציע לוח זה משחק המבוסס על סיור בבית זונות.

מדאיגים עוד יותר הם הלוחות המנוהלים על־ידי קבוצות גזעניות, כמו זו המנוהלת בידי קבוצת ניאו־נאצים במדינת אידהו — „הלאומים הארייים". לוח זה מציע רשימה „מעודכנת" של כתובות המפקדות היהודיות הרבות ברחבי המדינה, כדי שתוכל לערוך אצלן לביקור ידידותי".

לדברי „הוועד נגד השמצה" של ארגון „בני ברית", הרי ש„מאחר שרבים מהמשתמשים במאגרי נתונים ממוחשבים הם צעירים המושפעים בקלות ופגיעים לתעמולה, התפתחויות חדשות אלה מדאיגות", כתב „הוועד נגד השמצה" בדיווח שלו.

„חופש הדיבור"

לדברי פקידים ממונים על אכיפת החוק, אין החוק האמריקני מגביל שידור לוחות מודעות באמצעות מחשבים וטלפונים, אפילו הם מכילים חומר פורנוגרפי או גזעני, משום ששידורים כאלה מוגנים בסעיף בחוקת ארצות־הברית המבטיח חופש הדיבור. ואולם, הם מוסיפים שיש לוחות שהם ללא ספק לא־חוקיים. לדבריהם, המודעות מספקות מידע על האפשרויות לבצע הונאות.

לפי הדעה המקובלת, עורכי פשיטות באמצעות מחשבים, הקרויים „האקרס", הם בעיקר צעירים בשנות העשרה לחייהם, הנהנים, כנראה, לעשות שמות בתיקי אשראי, יתרות בחשבונות בנקים ואפילו בתיקים רפואיים.

על־פי חוק משנת 1984 אסור להשתמש במחשב כדי לקבל נתונים חסויים מהממשלה או מבנק או מסוכנות אשראי, או כדי לגנוב ידיעות ממחשב בשירות הממשלה.

„תולעת" בדיסקט

אחת המלכודות המונחות לרגלי אנשים לא־זהירים היא „התולעת", אומר קורי סנדלר, סופר מניו־יורק הכותב על עניינים שיש להם קשר למחשבים. מפעיל מחשב עלול לעלות להזמנת לוח מודעות כדי לשדר תוכנית מבטיחה של תמונת אישה ערומה, ולקבל במקומה „תולעת שנכנסת לדיסקט של המחשב שלך ומכרסמת את כל האינפורמציה שצברת בו".

תוכנית „התולעת" משנה את הצופן האלקטרוני של דיסקט הזיכרון, ומונעת מן המחשב את פיענוחו. באחת הנוסחות הנפוצות בניו־יורק, לועג המחשב לקורבנו: „חה חה! תפסתי אותך".

בעיה נוספת היא לוחות המציעים שיטה לבצע שיחות טלפון בין־עירוניות ובין־ארציות על חשבון בעלי כרטיסי אשראי מיוחדים לשיחות טלפון. חובב מחשבים בן 14, דיוויד, אומר שחובבים משתמשים בשיחות טלפון כאלה כדי להתקשר עם לוחות מודעות מרוחקים. בדרך זו הם עוקפים את הבעיה של הורים שאינם מסכימים לשלם את חשבונות הטלפון האסטרונומיים שנסיונות במחשבים יכולים לגרום.

שיחות חוץ בזול

חברות טלפון טוענות שהן מקדישות משאבים רציניים לתפיסת המטלפנים באורח לא־חוקי על חשבון אחרים, אך דיוויד וחבריו אינם נרתעים. למרות הסיכון ההולך וגדל שייתפסו.

למה יש צורך להתקשר עם לוחות מודעות מרוחקים? מסתבר שהלוח המקומי אינו משעשע דיו. לדברי דיוויד, „באזור המגורים שלי יש רק שתי בנות שיש להן 'מודם'".

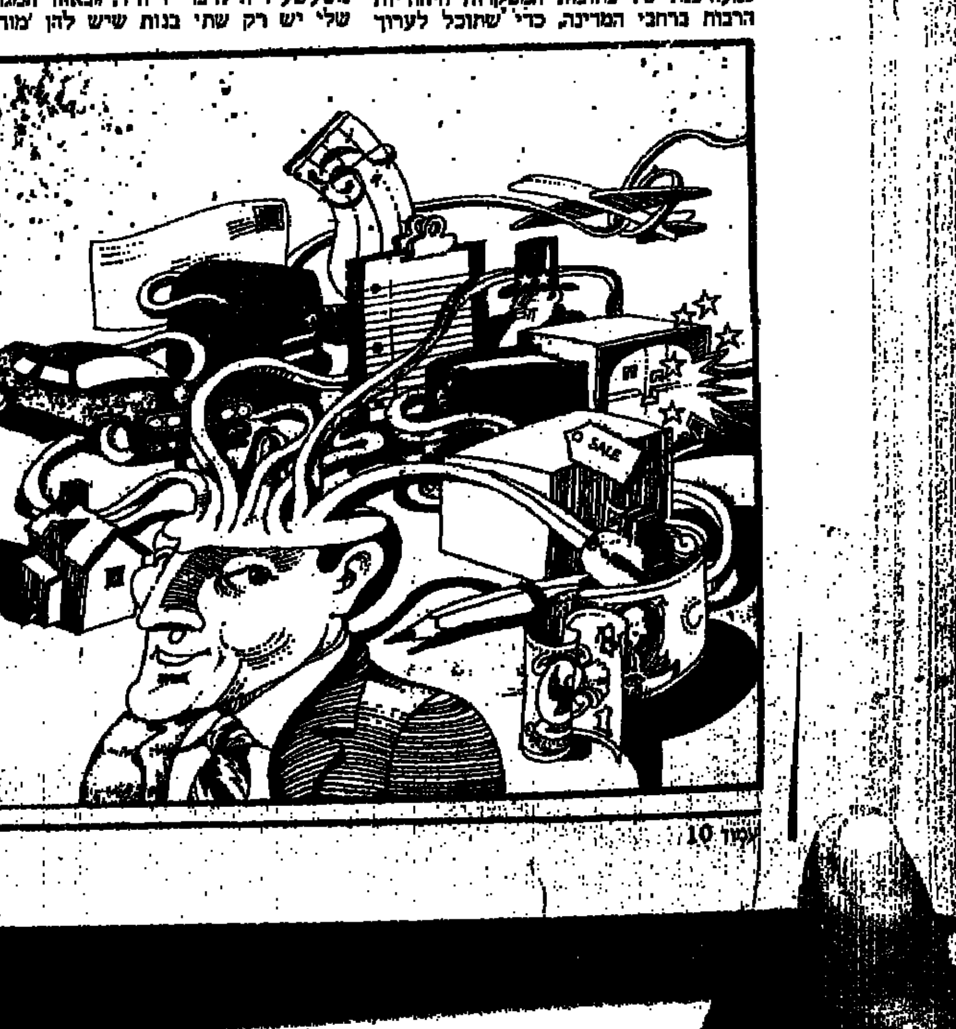

יריד ההבלים נגמר

(שיחה עם מיכה רינת, מרכז קרן השומר־הצעיר)

„נכנסנו לשנת 1985, כאשר לעינינו הבעיות הכלכליות של 1983 ושל 1984, וזו היתה ירושה קשה", אומר מיכה רינת, מרכז קרן השומר הצעיר. אומנם סביר היה להניח, לדעתו, שלאחר המכות שחטפו הקיבוצים ב־'83, יופקו מהר הלקחים. אך 1984 עברה כאילו לא קרה דבר, כאילו החגיגה בעיצומה ואפשר להמשיך בעידן העסקות הפיננסיות. בתחילת 1985 באה פרשת „אש"ת כספים" באקורד צורם אחרון ב„יריד ההבלים", ואפשר לציין, לכן, את תחילת פברואר 1985 כראשית עידן השפיות.

השפיות, דהיינו מצב שבו „הקיבוץ צריך להתקיים ממה שהוא מייצר", אומר רינת. ואם כך, יש לעשות רוויזיה שתביא קודם כל להגברת הייצור ולהקטנת החוב.

מסך של רווחים אינפלציוניים

לזכותה של המחלקה לכלכלה של הקיבוץ הארצי מציין רינת, כי היא חזתה את מצב העניינים האמיתי כבר במחצית 1984, נערכה לכך וסיפקה נתוני־אמת לקיבוצים. היא עסקה ב„גירוד מעטה האינפלציה, כדי שיהיה אפשר לראות את המציאות". לדבריו, היה קשה להסביר את המתחולל, שכן עד מחצית 1984 נרשמו רווחים אינפלציוניים בסקטור היצרני, שחיפו על ירידת הרווחיות הריאלית בתעשייה ובחקלאות. עסקות החבילה, שהחלו בנובמבר 1984, כמו הסירו את המסך מעל למצב הכלכלי הקשה. „והסתכלנו למציאות הישר בעיניים: התמונה לא הרנינה את הלב".

עובדה נוספת שסייעה להבנת המצב היו השינויים במחירי האשראי, שהעלייה האדירה בהם הביאה להידרדרות הכלכלית של המשק היצרני. רינת מדגיש, כי אם יש משק יצרני פשוטו כמשמעו בארץ, אלה הם הקיבוצים. אחדים מהם הוא אומר, נמצאים „במצוקה של ממש", אחרים „בין לבין" ומובן שיש גם קיבוצים שאינם במצוקה, אך הסיווג הזה אינו סטאטי. „קיבוץ יכול לעבור מהר מאד ממצב של רווחה – ונגדיר כך מצב בו קיבוץ מתפקד בלי הגבלות – למצב מצוקה, אם לרגע לא ישקול את צעדיו כהלכה", מזהיר רינת.

הוא מזכיר, שנכנס לתפקידו כמרכז קרן השומר הצעיר („הקרן", כפי שאומרים בבית הקיבוץ־הארצי) בינואר 1985. הזדמנות ללמוד את נושא הפיננסים הקיבוציים בצידו הקשה ניתנה לו מיד, וכשפע – שלב הלימוד הראשוני שלו עמד בצל נפילת „אש"ת כספים". זאת היתה, ללא ספק, המפולת הפיננסית הגדולה ביותר שעברה על התנועה הקיבוצית, „בלא שהיתה הכרח המציאות". רינת חוזר ומדגיש, כי בראשית 1985 שררה תחושה שכמות „הכסף בשוק" תספיק להפעלת כל המערכות היצרניות והצרכניות, כפי שהורגלו הקיבוצים. גם המחיר של המימון היה נסבל, וטרם הורגש כי אותם 100 מיליון דולר ש„הוקפאו", כתוצאה מנפילת אש"ת, יוחסרו.

פגועי אש"ת העיקריים היו הארגונים האזוריים והתנועות עצמן, שחשבו כי נזילות פיננסית של עשרות מיליוני דולרים עומדת לרשותם, לכשתידרש. על כך התווספה, באותה התקופה לערך, המדיניות הכלכלית המיתונית של הממשלה, שהביאה לירידת הרווחיות של המשק היצרני, לרבות המשק הקיבוצי – בלי שהקיבוץ יכול היה להתגונן מפני המכות על־ידי שחיקת שכר עובדיו השכירים, כי כולו ארגון שיתופי. בקיבוצים מתבטאת שחיקת השכר בירידה ממשית נוספת ברמת החיים. כאשר מחירי חיטה וכותנה נפלו כתוצאה מהשפל בשוק העולמי לא דאגה הממשלה לפיצוי נאות לחקלאים, כמו שקורה במדינות המערב, השומרות על מחיר מובטח למוצרים חקלאיים. רינת מוסיף, כי במקביל למיתון בחקלאות החל מיתון בתעשייה, שראשיתו בהקטנת הביקושים בשוק המקומי והמשכו בירידת כדאיות היצוא, לאחר שהממשלה הקטינה את התמיכות.

התפוקה ירדה

כאשר כל האירועים האלה חברו יחד, אומר רינת, התברר כי התפוקה בקיבוץ הארצי ירדה באופן ריאלי, למרות שבמשך שלוש השנים 1982־1985 הושקעו בקבה"א כ־300 מיליון דולר. והחמור מכל – „היתרה המשקית" (החסכון השוטף) ירדה, ונוצר תהליך שלילי של הערר משאבים פנימיים, העלול למנוע אפשרות של פיתוח תעשייתי כנדרש ממכנה המשק הקיבוצי.

שיתוק ההשקעות היצרניות

לדעת רינת, המצב החמיר במיוחד מ[illegible] מקדם אי־הוודאות העולה. העדר האפ[illegible] לצפות לאן מתגלגלים הדברים במשק. [illegible] שלפני הליכוד ידעו התנועות הקיבוציות [illegible] „הממשלה שותפה" – הממשלה לא [illegible] למשקים ליפול; היא תסייע בכספים [illegible] צרה גדולה. המצב הנוכחי, המתאפיין [illegible] וראות גדול ובתחושת הסיכון הרב בהשקעות, מביא את כל המשק לעמדת המתנה. איש [illegible] יודע מתי יבוא שינוי במצב ותתחיל [illegible] כלשהי. בינתיים, הכל מדברים עליה אך [illegible] עושים דבר כדי לממשה.

רינת מדגיש, כי הקבה"א מודע למצב ולמרות ששלב הלמידה התאחר, הוא [illegible] והיכה את מכותיו. ננקטו פעולות [illegible] מהירות מצד הקיבוצים עצמם, מעבר למק[illegible] בעבר. לדעתו, המערכת הקיבוצית [illegible] להתארגן עתה לשלב הבלימה. זה ש[illegible] שאחד המאפיינים שלו הוא הריבית הגבוהה מאד. „ממש לא נורמלית", ריבית שמגיעה [illegible] 23 אחוז להלוואות שקליות צמודות למדד [illegible] ריבית חודשית של 7 אחוזים.

מצב זה הניע את המחלקה לכלכלה של הקבה"א, שאנשיה עובדים עתה עם [illegible] הקיבוצים, להנחות את הקיבוצים להשתמש באשראי למימון השקעות לצרכים הקריטיים ביותר. כלומר, במציאות הלוחצת הנוכחית זהו „שיתוק כמעט מוחלט בהשקעות היצרניות". הנחיות המחלקה לכלכלה [illegible] הצליחו לשכנע את הקיבוצים שלא להשקיע בנושאים שאינם מביאים „הכנסה ריאלית" [illegible] בסיס ההון שבו משתמשים".

יבוא כסף מחו"ל – לא כדאי

התוכנית, שעובדה על־ידי המחלקה לכלכלה והקרן עם הקיבוצים, מביאה בחשבון שאסור השנה להגדיל את החוב נטו. אולם בשלב כלכלי זה אי־אפשר יהיה לצמצם את היקפי החוב, אך גם שמירה על גודלו [illegible] שנה היא בבחינת הישג. מיחזור החוב, ועם [illegible] הריבית הגבוהים, ייאלצו את הקיבוצים להפריש על חשבון תשלומי הריבית כספים שלא היו רגילים אליהם בעבר, ובכך [illegible] הכנסתם הפנויה.

לרשות קרן השומר־הצעיר לא עומד [illegible] עצמי גדול למימון פעולות פיננסיות. האשראי שעומד לרשות הקרן מקורו [illegible] במשיכות משני הבנקים הגדולים, ובסכומים קטנים יותר, ממקורות מוסדיים [illegible] למערכת הבנקאית. לכן על הקיבוצים להיצמד לתוכנית המקורות והשימושים המשותפת של המחלקה לכלכלה ושל השומר־הצעיר. אין דרך אחרת, קובע רינת: הבנקים כולם „מנווטים על־ידי האוצר ובנק ישראל, ולא משנה איזה שלט תלוי על [illegible] הבנק. האוצר ובנק ישראל הם שקובעים את נפח האשראי וגובה הריבית, ובכך הם קובעים מי יהיו הלווים. מדיניות הממשלה הקטינה את נפח האשראי ברמה נמוכה מאד, כך שלכל היותר ניתן יהיה בעתיד הקרוב למחזר את החוב הקיים".

לדעת מיכה רינת, אפשר היה להביא כספים מחו"ל במחיר סביר, אך באילוצים ובהגבלות הנוכחיות, כשהבנקאות מולאמת ואת מדיניות האשראי קובעים האוצר ובנק ישראל, גם „יבוא הכסף" חדל להיות כדאי.

חיים מרגלית

זה לא נעים להיות „משק סגור"

מספר „המשקים הסגורים" בתנועה הקיבוצית המאוחדת יגדל בקרוב ל־45 לעומת 35 היום, על רקע הקשיים הכספיים בהם נתונים כיום הקיבוצים. „משק סגור" „זוכים" קיבוצים שהיקף החובות שלהם גדול, מי שנכלל ברשימת „המשקים הסגורים" אינו רשאי לרכוש מוצרים בארגוני הקניות של התנועות הקיבוציות או בארגוני הקניות האזוריים באשראי, אלא תמורת תשלום במזומנים בלבד. המטרה היא, לצמצם בדרך זו את היקף הרכישות של אותו קיבוץ ולמנוע ממנו להגדיל עוד יותר את חובותיו.

לדברי ישעיהו טרי, המזכיר החדש של התק"מ, היו באחרונה פניות רבות של גזברי קיבוצים להיכלל ברשימה, כדי שיקל עליהם לעמוד בלחצי חברי המשק, שאינם ששים לקבל על עצמם קיצוצים גדולים ברמת החיים. סגירת ברזי האשראי לאותם קיבוצים מחייבת אותם לצמצם את הצריכה. עם זאת, פוגע הדבר בפעילותם של ארגוני הקניות, שהיקף פעילותם יורד. לכך יש השפעה על גובה המיקוח שלהם עם ספקים יצרנים.

א.ש.

גלגלי הבורסה

הצלחה להנפקת בנק ישראל

בשוק המניות היה אתמול ביקוש התחלתי של 3.8 מיליארד שקל למניות המסחר. במניות ההנפשות נמשכה מגמת הירידה. ב„כברות" שבהן נקלטו היצעים גדולים, ללא ירידות גדולות בשעריהן. בשוק איגרות החוב עלה הביקוש ההתחלתי ל־6 מיליארדי שקלים, מזה 3.5 מיליארד שקל לצמודות למדד, ו־2.5 מיליארד שקל לצמודות למט"ח.

להנפקת בנק ישראל מסוג „שגיא" היה אתמול ביקוש גדול פי־4 ממה שהוצע לציבור. כן השקיע אתמול הציבור יותר מ־2.5 מיליארד שקל בקרנות נאמנות „סולידיות", כמחצית הסכום בקרנות „רשף", „כחל", „יבול", „סער" — של בנק הפועלים. מקרנות הנאמנות המתמחות במניות הוציא אתמול הציבור חצי מיליארד שקל.

בנק ישראל הציע אתמול במכירה לציבור איגרות־חוב צמודות למדד מסוג „שגיא" בערך נקוב של 15 מיליארד שקל. הביקוש להן עלה ליותר מ־60 מיליארד שקל. הסדרה נמכרה במחיר 87% מערכה הנקוב. ומוכנים לרכוש במחיר־מכירה זה קיבלו רק 11.3% מהזמנותיהם.

שער הדולר היציג ירד אתמול ב־10 אגורות, ב־0.01% דולר נוספים ירד לי 1,754.77 שקל. הדולר השווה נע בין 1,545 ל־1,555 שקל. מאז תחילת התוכנית הכלכלית החדשה, ב־1 ביולי, ירד שער הדולר היציג ב־1.38%. לעומתו עלו השערים היציגים של המטבעות המערב־אירופיים ב־%: ליש"ט — 9.81; מר"ג — 16.82; פר"צ — 16.37; פלורין — 16.49; פר"ש — 19.10%. בפרק זמן זה עלה שער הין היפאני ב־21.78%. כל סל המטבעות עלה לשיא ללא תקדים.

בשוק המניות ירדו אתמול 148 שערים, לעומת 106 שעלו ו־151 שנשארו בלי שינוי. מהם 37 ירדו ב־5% ויותר ו־27 עלו ב־5% ויותר. נרשמו 4 „מוכרים בלבד" ו־6 „קונים בלבד". המחזור בשוק המניות הסתכם ב־[illegible] מיליארד שקל, מזה 2.6 מיליארד שקל במניות ההסדר. המניה הפעילה ביותר היתה של בנק הפועלים, שהמחזור בה בלבד הגיע ל־1.3 מיליארד שקל.

★ קוסל (נחיגה עצמית) פרסמה דו"חות כספיים לשנת 1984. המסחר בניירות הערך שלה, שהופסק ב־16.6.85, לא יחודש עד לקבלת הבהרות על מצב הערבות של החברה לבנק דיסקונט.

★ „מודול בנורין" אתמול הופסק המסחר במניות הרגילות ע"ש של החברה, לשם בדיקת סקורות חריגות שהגיעו לה.

אלחנן הורוביץ

תיקון מודעי — איך מאזנים תקציב

פ. סבר

כבר היו דברים מעולם: ממשלה („אמיצת") המסתיתה את הגרעון בתקציבה, אחרי שזה הגיע לממדים בלתי־סבירים. בשנת התקציב 1977/78 תפח הגרעון הממשלתי הכולל ל־7% מן התוצר הלאומי, וארליך — דווקא ארליך! — הוריד אותו שנה לאחר מכן ל־4%. בשנת התקציב 1981/82 שוב התנפח הגרעון התפעולי בתקציב ל־9% מן התוצר הלאומי, ושוב קם שר אוצר להניף עליו את גרזנו ולקצצו לכדי חצי. ארידור — דווקא ארידור! — החזיר את הגרעון לגובה של 4% מן התוצר. בשנת 1984/85 פרץ הגרעון לעבר 8% מן התוצר, ושוב מגלגלים אותו הממשלה והאוצר חזרה לרמה סבירה; יתכן שהשנה הוא יהיה לא יותר מאחוז עד שניים מן התוצר.

שיטת ארליך לייצוב התקציב התבססה על קיצוץ הוצאות, שיטת ארידור על גידול הכנסות ושיטת מודעי־פרס על עירוב מסוים של שני התפריטים, תוך העדפה ברורה של „נוסחת ארליך".

בתקציב מודעי־פרס לשנה השוטפת, אשר מתממש לעת עתה על צידו הטוב, מבחינת שמירת מסגרת ההוצאות וההכנסות, נעשה שימוש בעיקר בנוסחת ארליך: ירידה ניכרת ברמתה של ההוצאה הממשלתית כאחוז מן התוצר. אי־שינוי בנטל המיסים, וככל הנראה אף הפחתתו המסויימת. וכתוצאה מכך לא רק ירידה בגרעון, אלא גם בלימת הדליפה של מטבע החוץ מן הרזרבות אל האיי־שם של הצריכה המיובאת, או היבוא הנצרך. נטל המימון של הגרעון העבר מגיוס מחסכונות הציבור, שקטנו, וממכירת מטבע־חוץ, שלא כדאי לאזרח לקנותו, ההרחבה של בסיס הכסף, כלומר, הגדלת בסיס המזומנים והרזרבות של הבנקים, עליהן יכולה לגדול ולהתרחב כמות אמצעי התשלום.

מה שכמובן מגדיל את הפיתוי של הממשלה לחזור, אי־פעם בעתיד, ולהשתמש באינפלציה מהירה ובלתי־צפויה כמס לכל דבר. אבל די לצרה בשעתה.

לא מתחום היוצרים

ההבדל בין „תיקון ארליך" ל„תיקון ארידור" לא נבע רק מיצרים נפשיים, אלא ענה גם לצרכים השונים שאיתם התמודדו לרעה צורת מימונו — רובו ככולו מומן על־ידי מכירת דולרים חופשית לציבור. לכן שנה לאחר מכן לחץ צוות־ארליך על הקטנת ההוצאה הממשלתית כפתרון לתפיסת שתי הציפורים במכה אחת — גם פחות כסף בידי הציבור, וגם שיפור במאזן התשלומים הבסיסי. ואכן, זה פעל מיד: בשנת הכספים 1977/78 מכרו האוצר ובנק ישראל לציבור מטבע־חוץ במיליארד דולר (במחירי שנת 1985), ובשנה שלאחריה כבר קנו ממנו מטבע־חוץ ביותר מ־200 מיליון דולר.

ארידור, לעומת הקודם לקודמו, נתפס באילוצי מלחמת לבנון כאשר מכנסי המשק מופשלים. בעיצומו של מהלך לייצוב האינפלציה. הוצאות הביטחון המקומיות נגסו בשינויהן החרות כ־5 אחוזים נוספים מן התוצר הלאומי, וההכרח הפוליטי לשעבר משאבים למלחמה אבודה זו השתקף בגרעון תקציבי שוטף. כתרופה מצויה להורידו נבחרה הגדלה של נטל המיסים למיניהם, אשר עלו מ־35% תוצר בשנת 1981/82, ל־40% בשנת 1982/83, רמת־שיא שכמותה נרשמה רק פעם בעשור — אותה הפעם. מכירת מטבע־חוץ לציבור לא מילאה תפקיד כלשהו במהלך התקציבי הארידורי הזה; בשנת 1981/82 קנה הציבור מן הקופות של הממשלה 700 מיליון דולר, בשנת 1982/83 450 מיליון דולר. הנטל העיקרי של מימון הגרעון נפל על גיוס הון — כלומר, משיכת חסכונות — מן הציבור.

איך לממן גרעון

נוסחת ארליך הגדילה את יתרות מטבע החוץ ואת הנטייה לחסוך, על חשבון האטה בפעילות כלכלית. נוסחת ארידור הקטינה בעיקר את החסכונות, שגוייסו בעקיפין למימון המלחמה ולטווח ארוך פגעה בפריון וברצון לייצר. היה זה תהליך קלאסי של הדחקת רגלי החסכון מרצון על־ידי המיסוי וחסכון כפוי: מיסים גבוהים יותר הביאו את הציבור להקטנת חסכונותיו, מתוך שאיפה שלא לרדת ברמת החיים בתקופת־מעבר שנחשבה כהפוגה קצרה בחיים הטובים; הלא המלחמה בלבנון: כלומר המבצע בשל"ג אמור היה להינמס הרבה לפני שיפול השלג הראשון בלבנון.

נוסחת מודעי־פרס תוכננה ברומה לזו של ארליך, אך עד כה הפתיעה בקיצוניותה: „הדפסת כסף חדש" (הגידול בבסיס הכסף) הריקיעה שחקים, בגלל המעבר של הציבור אל השקלים, שנתגלו מחדש כמטבע קשה לעת מצוא. החסכונות הצמודים קטנו, וגם הבהלה למטבע־חוץ ירדה כמעט לאפס, מבחינת התיאוריה הכלכלית השמרנית, מימון גרעון ממשלתי — גם זה הקטן — על־ידי „הדפסה", אינפלציוני יותר ממימונו באמצעות גיוס חסכונות, אך זוהי רק תיאוריה אחת מרבות, ולא בהכרח הנכונה. תיאוריות אחרות גורסות, שאין לאופן המימון של הגרעון — מכירת אגרות־חוב לציבור או הדפסת כסף חדש — שום חשיבות, כי האזרח הוא רציונאלי, ממילא מביא בחשבון שביום מן הימים יהיה על הממשלה לפרוע את חובותיה לאזרחים, ולכן רואה את האגרות הממשלתיות כמיסים דחויים, ומתנהג בהתאם.

וזהו הרקע לפתיחתו של הדיון על התקציב לשנה הבאה, שנה שכרוך בלל קשה למסר במהלכה את השינויים שהושגו בקודמתה, ובדיקת הפוסט־מורטם של תיקוני ארליך וארידור תוכיח, זאת נשאר לזכרונם החי של הקוראים.

איך לאזן תקציבים

הוצאות, הכנסות וגרעונות הממשלה באחוזים מן התוצר הלאומי (מעוגלים)

שנת תקציב	הוצאה מקומית	הכנסות ממיסים	גרעון תפעולי	גרעון כולל ריבית על חוב ציבורי
א. תיקון ארליך				
1977/78	45	38	7	13
1978/79	40	36	4	8
שינוי:	−5	−2	−3	−5
ב. תיקון ארידור				
1981/82	45	35	9	17
1982/83	44	40	4	11
שינוי:	−1	+5	−5	−6
ג. תיקון מודעי־פרס				
1984/85	43	36	8	16
תקציב מתוכנן 1985/86	39	36	3	10
השינוי:	−4	0	−5	−6
תקציב מבוצע 1985/86	39	37	1	8

מקור: „ייצוב המשק: תוכנית החירום וראשית דרכה". מיכאל ברונו, ספטמבר 85'.

איך לממן גרעון

שינוי בסיס הכסף, גיוס הון מן הציבור ומכירת מטבע חוץ לציבור באחוזים מן התוצר (מעוגלים)

שנת תקציב	גרעון תקציבי מקומי כולל ריבית	מימון הגרעון על־ידי: שינוי בבסיס הכסף („הדפסה")	גיוס הון נטו („מכירת אג"ח")	מכירות מטבע חוץ („הקטנת יתרות")
א. נוסחת ארליך				
1977/78	14	2	6	6
1978/79	9	1	8	−1
שינוי	−5	−1	+2	−7
ב. נוסחת ארידור				
1981/82	17	2	11	3
1982/83	11	2	7	2
שינוי	−6	0	−4	−1
ג. נוסחת מודעי־פרס				
1984/85	16	3	5	8
תקציב מתוכנן 1985/86	10	1	4	5
תקציב מבוצע 1985/86	8	9	−2	1
שינוי: – מול תקציב מתוכנן	−6	−2	−1	−3
– מול תקציב מבוצע	−8	+6	−7	7

מקור: כמו לגבי לוח מס. 1. וכן נתוני מחלקת המחקר של בנק ישראל.

גם בתיקון ארליך, וגם בתיקון ארידור, הדפסת מזומנים חדשים על־ידי המכונות הממשלתיות לא היתה גל מציף, אלא הוגבלה לכאחוז עד שניים מן התוצר הלאומי. מימון הגרעון לא היה, לפי כל הידוע בספרי הלימוד, אינפלציוני מאיך.

שני שרים אלה, ארליך, שקיבל לידיו כלכלה בתקופת בחירות מאוחרת, רק והקרים את הליברליזציה במטבע החוץ לבשלות משקית כוללת, כך שהסרת הפיקוח מעלה כמו סם מסחרר, אך מועיל. בשנת הכספים 1977/78 גדל לא רק הגרעון התקציבי אלא השתנתה

טור החדשות

מאחרים בהגשת דו"ח מע"מ לא יקבלו החזרים

נישומים שלא יגישו במועד דו"חות מע"מ לא יהיו זכאים לקבל החזרי מס תשומות המגיעים להם — מסר מנכ"ל אגף המכס ומע"מ, מרדכי ברקת, בפגישתו עם ראשי איגוד לשכות המסחר.

ברקת מסר, כי בחוק מע"מ יוכנסו החמרות, לפיהן לנישומים אשר לא יגישו את דו"חותיהם במועד ניתן יהיה להאריך את תקופת החזר הכספים המגיעים להם, מ־10 יום כיום ל־90 יום, למטרת בדיקת הפנקסים. עם זאת צויין, כי בתיקון שיבוצע בחוק יוחזרו הכספים לנישומים העומדים בדרישות החוק בתוך 30 יום לכל המאוחר, לעומת 45 יום כיום.

א.ש.

יתוקן חישוב היטל רכוש על אופנועים

משרד האוצר עומד לתקן את שיטת החישוב של היטל הרכוש על אופנועים. מתברר, כי האוצר קבע על אופנועים היטל אחיד שאינו מתחשב בשנת הייצור או בנפח המנוע של האופנוע. במכוניות, לעומת זאת, נקבע כי ההיטל משתנה לפי נפח המנוע ולפי שנת הייצור של הרכב. כך, למשל, רכבים בעלי נפחי מנוע של עד 1,300 סמ"ק, ששנת הייצור שלהם קודמת ל־1972, פטורים מתשלום ההיטל. לעומת זאת אופנועים, גם משנת ייצור 1942, וכאלה ישנם רבים על הכבישים, חייבים בתשלום היטל מלא.

מנציבות מס הכנסה, האחראית על גביית ההיטל, נמסר לי כי יש כוונה לבטל את ההיטל על אופנועים ישנים, ולהנהיג גם כאן שיטה דומה לזו המקובלת במכוניות, כלומר תשלום ההיטל לפי נפח מנוע ושנות ייצור. לדברי יהודית שגב, סגנית נציב מס הכנסה, הנציבות תגיש את הצעת התיקון בימים הקרובים לאישור וועדת הכספים של הכנסת. כל בעלי האופנועים שיהיו פטורים מתשלום ההיטל, ואשר שילמו אותו כבר, יקבלו החזר צמוד למדד.

נמשך העיוות במכוניות

בינתיים מתברר, כי העיוות בגביית ההיטל מבעלי המכוניות נמשך. בעליה של מכונית „וולוו" משנת ייצור 1964 נדרש לשלם היטל בסכום של 118 אלף שקל. „למכונית כזאת קשה לקבוע ערך", אומר שמאי הרכב יצחק לוי, המפרסם מחירוני רכב (וגם זה אינו מופיע כלל במחירון, בגלל גילו המופלג). יתכן שאין היא שווה כלל את נפח האוויר שהיא תופסת. לכל היותר יכול ערכה להגיע ל־1.5 מיליון שקל, וזהו מחיר גבוה ביותר". במקרה כזה יגיע ההיטל לכ־8 אחוזים משווי המכונית. בעליה של המכונית אומר, כי ישמח למכור את המכונית למי שיהיה מוכן לשלם עבורה סכום של מיליון שקל, „וגם אז אגיד לו תודה רבה". אם זהו שוויה של המכונית, הרי שהיטל הרכוש מגיע לכ־12 אחוז. כזכור, הכוונה המקורית היתה שכל בעלי הרכב ישלמו היטל של 3 אחוזים משווי רכבם. אלא שמאז אפריל, מועד בו נקבע שווי המכוניות לצורך חישוב ההיטל, עלה המדד בכ־75 אחוז, ואילו השווי הריאלי של המכוניות ירד בעשרות אחוזים.

נודע, כי מספר בעלי רכב שוקלים פניה לבג"ץ נגד היטל זה. לטענתם, מאחר שהאוצר לא איפשר באפריל לכל בעלי הרכב לשלם את ההיטל במועד אחד, אלא פרש את התשלומים לפי מועדי חידוש הרשיון, שנפגעה זכותם של רבים מבעלי המכוניות לשלם את ההיטל ללא הצמדה. לפיכך הם טוענים כי ישנה אפליה של בעלי הרכב שמועד התשלום שלהם הוא מאוחר יחסית.

אייל שגב

משתקם האמון במערכת הבנקאות

„האמון של מערכת הבנקאות הבינלאומית, שנתערער מאוד בשנה שעברה וגרם לתופעות של אי־חידוש קווי אשראי לבנקים בישראל, שוקם במידה רבה בעקבות הצעדים הכלכליים שננקטו על־ידי ממשלת ישראל" — אמר מנהל בכיר ב„פדרל רזרב בנק" (הבנק המלכותי האמריקני) לח"כ לשעבר זלמן שובל, בשיחה שהתקיימה בסוף השבוע בוושינגטון.

האישיות האמריקנית הרגישה, כי „נעשו דברים חשובים וחיוביים, אך עדיין איננו מלאים ורוצים לראות את המשך הצעדים — בעיקר מבחינת השינויים שצריכים להיעשות במבנה המשק הישראלי".

צ.ח.מ. אפיקים ייצא „קלנועית"

מי שהטיל ספק בכישוריה של תעשיית הרכב הישראלית, וביכולתה לייצא, לא שמע על מפעל „הרכב" של קיבוץ אפיקים. המפעל, „צ.ח.מ.", אומנם אינו יצרן רכב במובן הרגיל של המלה — הוא מייצר רכב המוכר בשוק בשם „קלנוע", או „קלנועית", המשמש בעיקר מוגבלי תנועה, ונמצא בשימוש רב בקיבוצים או במוסדות שבהם יש לעבור מרחקים גדולים יחסית.

מתברר, כי שמעו של הרכב הישראלי המיוחד עשה לעצמו כנפיים גם בארה"ב. בימים אלה קיבל המפעל הזמנת יצוא ראשונית ל־500 כלי רכב, אם תעלה ההזמנה הראשונה יפה עתיד המפעל הישראלי לקבל הזמנה נוספת, לייצור 7,500 כלים. את ההזמנה קיבל מפעל „צ.ח.מ." מהחברה האמריקנית „אמיגו", המייצרת כלי־רכב בשם „סקוטר". המיועד לשימושים ביתיים של מוגבלי תנועה ונכים. החברה חיפשה דגם משלים ל„סקוטר", עד שגילתה את המפעל הקיבוצי בישראל והחליטה לנסות לרכוש ממנו את ה„קלנועית".

האמריקנים הכתיבו למפעל הישראלי מספר מאפיינים להזמנה החדשה. בין היתר תהיה ה„קלנועית" החדשה בעלת מנוע חזק יותר — 24 וולט, שני מצברים בני 60 אמפר לשעה, גיר, דיפרנציאלי, כורק מצברים המותקן כחלק אינטגרלי של הרכב ועוד. כלי הרכב החדש יהיה מסוגל לנוע למרחק של 60 ק"מ ללא צורך בהטענה, לעומת 30 ק"מ ב„קלנועית" הנוכחית, וכושר הטיפוס שלו בעליות הוא עד 22 מעלות. הרכב נוסה בהצלחה רבה בעליות אל־חמה, ועלה אותן ללא קושי מיוחד.

בעתיד יש כוונה לשווק את הרכב החדש גם בישראל. בשלב זה, התוצרת כולה מיועדת ליצוא.

כפר מסריק מייצא מיכשור חקלאי לארה"ב

מפעל „סילורה" של קיבוץ כפר מסריק, שיגר בימים אלה לארה"ב את המשלוח הראשון של ציוד אלקטרוני חדיש לשימוש חקלאי. שווי ההזמנה הראשונה יותר מ־200 אלף דולר ותחזית המכירות ל־1986 היא יצוא של יותר ממיליון דולר. לארה"ב בלבד. הציוד, מערכת בקרה ממוחשבת למרססים חקלאיים, מקנה שליטה אופטימלית על ביצוע תהליכי הריסוס ומאפשר חסכון בחומרי ריסוס יקרים. הנסיונות עד כה הוכיחו, כי למערכת של „סילורה" יתרונות ברורים בהשוואה למתחרים (מארה"ב וגרמניה), מבחינת הביצועים והמחיר. המערכת פותחה בשיתוף עם גורם שיווקי ראשון במעלה בארה"ב ובטרם ייצורה הסדיר נוסתה בהצלחה בישראל ובארה"ב.

נמסר, כי בעקבות פיתוח המערכת החדשה נחתם הסכם לשיתוף פעולה עם מפעל מרססי דגניה ב', ומעתה תהווה המערכת של „סילורה" חלק ממערכת הריסוס של דגניה ותחליף מכשירים מיבוא שהיו בשימוש עד כה.

מועצה חדשה ל„הסנה"

מועצת המנהלים החדשה של הסנה נכנסה לתפקידה. יו"ר המועצה נשאר גרשון ויילן, חבר קיבוץ נגבה. כן ממשיך בחברותו במועצה אלפרד גולן, מנכ"ל „הסנה". שאר החברים במועצה חדשים: עו"ד אברה בליי, היועץ המשפטי של חברת העובדים, יונה בצלאלי, מנהל קרית מוריה, אריה גלבוע, חבר הנהלת בנק הפועלים, ענת זליצקי, מנהלת הכספים של נעמת, מני וייצמן, מזכיר מועצת פועלי נס־ציונה, פרופ' אהרון יורן מירושלים, יצחק (איזי) נוימן, מנכ"ל תק"מ, אפרים סגל, מנכ"ל קרן המושבים אריה עוזר, מזכיר מועצת פועלי אשקלון, עו"ד אליעזר רונן, חיים שטסל, וארבעה נציגי העובדים ארנו לוי, רחל דותן, מאיר רבקוביץ ודוד גרטי. מהיום מונה מועצת המנהלים 17 איש.

תכנית חסכון חדשה בבל"ל

בנק לאומי מפעיל תוכנית חיסכון מדדית חדשה, „בת תשואה", לתקופה של 24 חודש.

עיקרי התכנית: תקופת חסכון קצרה — 24 חודש; ריבית צמודה למדד בשעור של 7%, המצטברת מיום ההפקדה. אפשרות משיכה מוקדמת מתום שנה ועד תום שנה וחצי מתאריך ההפקדה, תוך קבלת 90% משעורי ריבית ה„פריים" הממוצעת, הריבית העסקית הבסיסית בבנק לאומי, המחושבת כריבית דריבית חודשית.

בתום שנתיים מובטחים 24 פרדיטים, מדד בסיסי — מדד של החודש שלפני ביצוע ההשקעה, ומדד הפדיון — המדד הידוע ביום הפדיון.

ההצעה, הינה לתקופה מוגבלת בלבד ועשויה להשתנות למצטרפים בעתיד, בהתאם לתנאי השוק.

מפוף ומשם

סגנון

גולגלות, דם והמון עשן

מאת אפי שפריר

הרוק הכבד של שנות השמונים עובר תקופה של התפצלות. לא עוד סגנון אחד ואחיד אלא כמה וכמה סגנונות קטנים. „מתכת שחורה" היא אחד מהסגנונות האלה. מהי מתכת שחורה? ובכן, כסגנון מוסיקאלי היא אינה שונה בהרבה מהקו הכללי של הרוק הכבד — עוצמה, גיטארות, מהירות, כבדות.

השוני מתחיל כאשר מקשיבים למלים. טקסטים בעלי מובן אחד — מעשי כשפים למיניהם. השם „שטן" בגילגוליו הרבים נמצא כמעט בכל שורה. השדים חוגגים כאן. הלהקות המנגנות סגנון זה מופיעות בדרך כלל על במה מכוסה בגולגלות ארם, עצמות, נוזלים הדומים לדם, והמון המון עשן.

תאמרו, אז מה. אין בכך שום חידוש. לפני 15 שנה עשתה זאת להקת „שבת שחורה" והשם עצמו לקוח מאחד המונחים של מעשי הכישוף), ובכן, חידוש יש. אז זאת היתה תופעה שולית למדי, להקה אחת מני רבות, סגנון שלא מדבר אל אף אחד. היום יותר ויותר צעירים בוחשים בקדרות הכשפים למיניהן. יש ומעשי כשפים אלה נגמרים באסון, אך רובם ככולם אינם מזיקים.

בסגנון הזה יש קו מנחה. כל הלהקות מתלבשות בשחור, בתוספת איפור וקישוטים בעלי משמעות דתית. זמרי הלהקות הללו מתחרים מי מביניהם ידמה בקולו (ואף בצורתו) ל„שטן" והמוסיקה מאוד כבדה ואגרסיבית. להקות כמו „וגוס", „מרסיפול פיית", „שר", „כנסיית מתכת", „חופרי הקברים" (שימו לב לשמות המתקתקים!) הן המובילות בסגנון זה.

איך מותים תקליטים השייכים לסגנון זה? קחו תקליט ליר ואם תמצאו בו שירים בעלי משמעות מאגית („שטן", „יום הדין", „גיהינום" וכו') אוי וכיתם להחזיק תקליט של להקת „מתכת שחורה". טיול נעים לגיהינום.

בינג דיימונד, סולן להקת „מרסיפול פיית". השטן נמצא בכל שורה

מה חדש?

למה סירבה „לונדון" להפיק את התקליטון של „רדסקינס"?

„רדסקינס" – לא מוותרים

מאת עופר ניר

להקת ה„רדסקינס" (אדומי העור) ידועה כאחת הפוליטיות ביותר באנגליה וניתן היה לצפות, כי לא תעמוד מן הצד בשעה שאמנים אחרים מקליטים תקליטים למען מטרה צודקת וחשובה כל־כך כמו מיגור האפארטהייד בדרום־אפריקה. ה„רדסקינס", אכן, לא הכזיבו והקליטו תקליטון שכל ההכנסות ממכירתו, בתוספת למכירת הכרטיסים למסע־ההופעות האחרון שלהם, נועדו למלחמה באפארטהייד. חברת התקליטים שלהם, לעומת זאת, לא היתה נלהבת כל־כך לפעול בעניין הזה.

לדברי חברי הלהקה, סירבה חברת התקליטים שלהם, „לונדון", להוציא את התקליטון לשוק בטענה שזה אינו המועד המתאים ותקליטון שלהם „יילך לאיבוד" בין התקליטונים הרבים המציפים את השוק לקראת חג־המולד. ה„רדסקינס" התעקשו שזהו המועד הנכון ואין אחר, משום שהתקליטון צריך להימכר במקביל למסע־ההופעות שלהם. חוץ מזה, הוסיפו חברי הלהקה, לא איכפת להם אם השיר יהיה להיט במצעד או לא, ואין שום קשר בין התקליטון שלהם לכיון שאר תקליטוני הכריסמס. ועוד, זעמו אדומי־העור הבריטיים, החברה דוחה את הוצאת התקליטון כבר הרבה זמן, כמעט חצי־שנה, ובכל פעם יש לה תירוץ אחר. הסיבה האמיתית, לדעת חברי הלהקה, נובעת מנימוקים מסחריים טהורים. „לונדון", לדבריהם, אינה רוצה לסכן את יחסי הסחר שלה עם דרום־אפריקה. דובר מטעם החברה, הכחיש טענה זו מכל־וכל. והראייה, לדבריו, „לונדון" מפיצה, חינם וללא עמלות כמקובל, את התקליטון שהקליט רוברט וייאט למען מחתרת „סוואפו", הלוחמת בנאמיביה. על התקליטון הזה נכתב במדור לפני שבועים. סיכומו של דבר, „לונדון" לא הוציאה את התקליטון, אבל ה„רדסקינס" התעקשו והחליטו להוציאו בכוחות עצמם ובמימונם. מסע־ההופעות של הלהקה, שהכנסותיו, כאמור, נועדו למאבק נגד האפארטהייד, אמור היה להתחיל אתמול.

„משטרה" נגד משטרת ניו־אורלינס

כמה חדשות מבתי־המשפט. סטינג, סולן להקת „משטרה" תעסוק עתה בקאריירת סולו אינטנסיבית, כשחקן קולנוע וזמר, הגיש תביעה משפטית נגד משטרת ניו־אורלינס, לאחר ששניים מאנשי־צוותו נעצרו על־ידה, נכבלו באזיקים ולטענתם, אף הוכו נמרצות, ללא כל התגרות מצידם. להקת „בלט שפנדאו" הגישה תביעה משפטית נגד חברת התקליטים שלה „קריסאליס", והיא מבקשת מבית־המשפט לשחרר אותה מן החוזה שחתמה עם החברה. זה כבר עניין לא חדש, אבל לפני כשבועיים הגישו חברי הלהקה צו־מניעה נגד החברה, בתביעה לאסור עליה פירסום בטלוויזיה של תקליט־אוסף חדש מלהיטי הלהקה. בית־המשפט נענה לתביעה, אך החברה התעלמה מצו בית־המשפט ויום לאחר שניתן, עדיין הוקרנה הפירסומת בטלוויזיה. עכשיו יש לה עסק עם בזיון בית־הדין. אגב, העילה המקורית לרצונה של „בלט שפנדאו" להשתחרר מן החוזה היא טענתה כי חברת התקליטים לא קידמה כראוי את ענייניה, אף־על־פי שתקליטיה של הלהקה הכניסו כסף רב לחברה ו„בלט שפנדאו" נחשבה לאחת הפופולאריות ביותר באנגליה בשנים האחרונות. המשפט נמשך, כמו שאומרים הכתבים המתמחים בכך... שני משפטים נוספים שעדיין לא הגיעו לסיומם קשורים באלטון ג'ון ופול יאנג. הראשון תובע, השני נתבע. אלטון מבקש מבית־המשפט שיורה למנ"ל שלו לשעבר, דיק ג'יימס, לשלם לו סכומים נוספים — הרבה כסף — המגיעים לו, לטענתו, כתגמולים על שיריו. פול יאנג נתבע על־ידי שני מוסיקאים, חברים בלהקתו־לשעבר ה„קיו.טיפס". הם טוענים שלהיטו של יאנג „קבר של זכרונות" נכתב בעצם על־ידם ולא על־ידי פול יאנג ואיאן קיולי, כמצויין על גבי התקליטון. הם תובעים את זכויותיהם.

מייקל לא גנב

הזכרנו את דיק ג'יימס והוא הפסיד במשפט שהגיש נגד ג'ורג' מייקל מן הצמד „וואם". ג'יימס תבע את מייקל לדין באשמה שהעתיק משירו המצליח של בארי מאנילו „איני יכול לחיות בלעדיך", כאשר כתב את הלהיט שלו „חג־מולד לבן". ג'יימס מחזיק בזכויות הבריטיות לכל שיריו של מאנילו. מייקל הודה כי בשיר שלו יש מנגינה מוסיקאלי המזכיר שירים ישנים, כדבריו, אבל הכחיש בתוקף כי גנב משירו של מאנילו. בית־המשפט האמין לו וציווה על ג'יימס לשלם את הוצאות המשפט. אגב, פסיקתו של השופט תרמה במישרין ל„בנד אייד" (הקרן למען אפריקה), שכן מייקל הבטיח את כל ההכנסות מן הלהיט הזה (עד עתה נמכרו כ־10 מיליון עותקים) למימון פעולות הצלה ורווחה באפריקה. מדובר בסכום המתקרב לשלושה מיליון לירות־סטרלינג.

מה יצא?

מרגלים בקרנבל

מאת עופר ניר

תקליטון חדש לפול מקארטני והוא נקרא „מרגלים במנור". זהו שיר הנושא לסרטו החדש של הבימאי ג'ון לנדיס, בכיכובם של צ'בי צ'ייס ודן אקרויד. בצידו השני של התקליטון שיר ישן של מקארטני, „הקרנבל שלי", שהוקלט לפני כעשר שנים.

לקראת חג־המולד לא שוכחים גם את ג'ון לנון. מת או חי, חברת התקליטים „אי.אמ.איי", יודעת שהוא להיט והיא תוציא שוב את להיטו הגדול, „ברנש קנאי". בגירסת ה־12 אינץ' יורפסו עוד שני קטעים, מתוך התקליטים „דמיין" ו„קירות וגשרים".

* וגם לא לשכוח את יוקו אונו לנון. השבוע יצא באנגליה תקליטה החדש, הקרוי „סטארפיס" (כוכב שלום, שלום כוכב, תחליטו לבד). משתתפים, בין היתר, המפיק נונה הנדריקס, מוסיקאי הרגאי הידועים סליי דנבאר ורובי שייקספיר וגם בנם של ג'ון ויוקו, שון לנון.

* ועוד שם מן העבר הלא כל כך רחוק: ג'ון אנדרסון. סולן להקת „יס" ושותפו של הקלידן ונגאליס במספר אלבומים, יוצא בתקליטון חדש ושמו „קל לדבר מאשר לעשות". אנדרסון לא מהסס לרכוב חוק על גל תקליטי חג־המולד ובצידו השני של תקליטון ה־12 אינץ' הוא שר את שיר הכריסמס הידוע „לילה קדוש".

* חברת „סטיף" לא כל כך פעילה, כפי שהיתה עד לפני שנה־וחצי־שנתיים. פרישתם של חברי להקת „שיגעון" הותירה את החברה בצרות. היא יכולה, אמנם, להתנחם בלהקת „הפוגוס", שהצליחה גם להגיע למקום הראשון במצעד רבי־המכר, אבל בעיקרון, „סטיף" בירידה. אולי כדי לעודד את מצבת המכירות שלה, אולי בגלל הנוסטאלגיה, הוציאה הלהקה שלושה מיני־אלבומים לשוק הבריטי, של להקות ואמנים שהחלו את דרכם בחברה. הבולט בהם הוא אלביס קוסטלו ובתקליט שלו אפשר למצוא, למשל, את „צופה בכרטיסי הבלשים" ו„אליסון".

מקום

פנים חדשות ל„ליקוויד"

מאת אפי שפריר

לפני חמש שנים נוצרה תופעה חדשה בישראל: מועדוני רוק. מדובר בעיקר במועדונים בתל־אביב ובחיפה, ובעצם שלושה מועדונים מפורסמים וכמה מפורסמים פחות. יש המכנים זאת „משולש מועדוני הרוק" — „דן — ליקוויד — פינגווין". חמש שנים, והתהפוכות רבות.

בתחילה הדרך הפריחה כשיאה, להקות כפטריות אחרי הגשם. להקות אחרות מיובאות ארצה במיוחד למועדונים אלה, בתדירות גבוהה. קמה תרבות חדשה, תרבות ההופעות. ופתאום — מהפך כלכלי, הידוק חגורה, הידוק שבעצם לא מותיר לאותם מועדונים אוויר לנשימה. ואז החלה הנפילה. שוב אין הופעות מיובאות בתדירות גבוהה, הלהקות המקומיות מתפרקות, הקהל לא בא.

מה קורה להם היום?

נתחיל במועדון הצעיר ביותר או רב התהפוכות — „ליקוויד". המיקום הישן — מרתף שהיה שייך בעבר למרכז תנועת המושבים. המרתף נצבע שחור, ציוד התאורה וההגברה והשמעות התקליטים היו מן הטובים והמשוכללים בארץ. מועדון שהכיל בימיו הטובים כאלף איש לערב. והופעות (ג'ק ברוס, בוש רוק, תספורת המאה, מאלאס) כאלפיים איש.

והנה לפתע נסגר המועדון. חצי־שנה לאחר מכן נפתח מחדש, במקום חדש — קולנוע „אופיר" לשעבר. הפעם הפתיחה ב„פרופיל נמוך". אין ראוותנות. פתיחה בשקט ובצינעה. ובכן, המועדון פתוח זה שבועיים. כל הציבור עבר דירה. בכל זאת משהו השתנה.

„מועדון ליקוויד במתכונתו הנוכחית הוא מועדון לשכבה בוגרת. לא עוד נערים בגיל העשרה, כי אם בני עשרים ומעלה. זה יהי מועדון כדוגמת מועדוני הניו־יורקים או הלונדוניים. אנשים יגיעו אלינו לבושים במיטב הידורים, ומוטב שיתכוננו היטב בבית. לא לכל אחד ניתן להיכנס. זהו מועדון מוכבר. לא עוד דיסקוטק לבני הנוער", — כך מנהלי המקום.

— זאת אומרת, „ליקוויד" התבגר?

התבגרנו. אנו מעדיפים לראות את המועדון פועל לטווח ארוך, לקבוצת אנשים בגיל מבוגר יחסית. מועדון שיתן שוב טעם לאותם אנשים שאינם יכולים לרקוד בשום מקום אחר, בגלל פער הגילים בינם לבין שאר באי המועדונים. המועדון הזה ילבש ויפשוט צורה, תהיה פה תפאורה מהממת שתשתנה מדי פרק זמן. המועדון יפעיל גם מיצגים, הקרנת סרטי איכות ובעיקר — תצוגות אופנה. בקיצור — לא לטעם של בני העשרה.

— ומה בקשר להופעות?

מי שיופיע פה יהיה בעל שיעור קומה, לא עוד להקות אלמוניות, ללא שום ידע מוסיקאלי. מי שיופיע כאן יצטרך לעבור ועדה מיוחדת שתאשר את הופעתו, והמדובר כמובן בלהקות הקטנות.

אשר ללהקות הייבוא. מתוכננות לנו הופעות חוזרות של ג'ק ברוס בינואר ושל „בוש רוק" באותה תקופה.

בקיצור — „ליקוויד", מועדון ריקודים לקהל בוגר, משולב בהופעות רוק ותוכניות אמנותיות אחרות. נשמע לא רע.

מונתה ועדה לעידוד תיירות בקיבוצים

מאת אבי בניהו, כתב „על המשמר"

שר התיירות אברהם שריר מינה ועדה ציבורית משותפת למשרדו ולאיגוד בתי־ההארחה בקיבוצים. בראש הוועדה יעמוד עדי ניב, יועץ כלכלי במשרד התיירות.

בהגדרת מטרות הוועדה קבע השר שריר, כי לקיבוץ כדרך חיים יש ייחוד ומוניטין ברחבי העולם ולבית־ההארחה שלו יש יחוד בעולם התיירות. על הוועדה יהיה להציג מוצר תיירות ייחודי והוועדה נדרשת להמליץ על דרכים לגיבוש התיירות בקיבוץ מההיבטים השונים.

בבתי ההארחה בקיבוצים יש כיום 20,000 חדרים.

בוועדה חברים אנשים ממיגזרי התיירות השונים. יאיר אלוני, מנהל ההארחה בקיבוצים, שמואל מרום, מנכל יוניתורס, יעקב דובב, ראש אגף שיווק ב„אל־על", משה ברנע מאיגוד המלונאים, פרופ' משולח מאוניברסיטת ת"א ואנשי המשק של התק"ם.

הוועדה אמורה להגיש המלצותיה לשר התיירות תוך ארבעה חודשים.

ספרות ילדים בערבית מיובאת מארצות ערב

מאת ניצה רימון, כתבת „על המשמר"

„ספרות הילדים בערבית בארץ דלה מאוד וניתן לומר שאינה קיימת כלל. מה שניתן למצוא בארץ זו ספרות מיובאת מארצות ערב, אולם היא אינה מתאימה לילדים הערבים בישראל משום שהחווי בארץ שונה מחווי הילדים בארצות ערב".

דברים אלה אמר הסופר והמחנך הערבי, מחמוד אבו־פנה, בכנס מחנכים יהודים וערבים בנושא כיצד ניתן לחנך דרך ספרות הילדים.

הכנס התקיים במכון היהודי־ערבי בבית־ברל והשתתפו בו כמאה סופרים ומחנכים יהודים וערבים. זהו כנס ראשון מסוגו שהמכון יזם במטרה לעודד סופרים ולכתוב בנושא דו־קיום והבלטת החיוב בחיי היהודים והערבים במדינה.

הסופר אהוד בן־עזר ציין, כי בשנים האחרונות מוטלת אחריות כבדה על הסופר נוכח הידרדרות היחסים בין יהודים לערבים בארץ.

טלוויזיה קהילתית בכבלים תופעל בעכו

מאת יהודה צור, כתב „על המשמר"

עליפי תוכנית מיוחדת שהוכנה על־ידי הוועדה לטלוויזיה קהילתית בחברה למתנ"סים, תופעל בקרוב בעכו טלוויזיה קהילתית בערוץ שידור עירוני.

עליפי ההצעה תוקם ועדה שתכלול 15 חברים, ביניהם שמונה נציגי ציבור שאינם ממלאים תפקידים ברשות המקומית, שלושה נציגי הרשות המקומית, נציגי מפלגות ונציגים ממחלקת החינוך, עובדי נוער, רווחה ונציג המתנ"סים. יו"ר הוועדה ייבחר מבין נציגי הציבור.

ראש העיר, אלי דה־קאסטרו, מסר, שהטלוויזיה הקהילתית נועדה לשרת את האינטרסים של אוכלוסיית העיר כדי לסייע לגיבוש מירקם תרבותי, חברתי ובידורי של הקהילה בעכו ותיתן ביטוי לתושבי העיר שנציגיהם ישתתפו בתיכנון, בהפעלה ואף בתהליכי ההפקה והשידור.

מיבצע התרמה למימון מפעלי שיקום לעיוורים

מאת יהושע מרקוס, כתב „על המשמר"

כל עוד אין המימסד יכול להקציב את האמצעים הכספיים הדרושים לטיפול בעיוור, נאלץ לפנות לציבור הרחב ולהתרים אותו למבצע „אור לעיוור", כדי לממן מפעלי שיקום לעיוורים בתעסוקה מוגנת.

זאת אמר הרצל מוכתר, מפעילי המרכז לעיוור בישראל, במפגש פעילים למען העיוור שנערך שלשום, במרכז לשיקום העיוור בהרצליה, בהשתתפות רעיית נשיא המדינה, אורה הרצוג.

רעיית הנשיא הוזמנה לבקר במרכז לשיקום עיוורים בהרצליה לרגל מבצע ההתרמה „אור לעיוור" שיתקיים בחנוכה.

המרכז לעיוורים בישראל פועל בשיתוף עם 20 האגודות המקומיות למען העיוור. בין המפעלים שהוא מטפל בהם — קרן למענקים והלוואות לעיוורים לרכישת ציוד חיוני, כמו מכונות כתיבה ברייל ושעוני ברייל. כן מטפל המרכז לעיוורים ב־500 ילדים עיוורים הלומדים במסגרת חוק חינוך חובה, ודואג לסטודנטים עיוורים לרכישת מכשירים יקרים שאין מקבלים אותם מהמימסד.

הדובר ציין, שהמרכז לעיוורים בישראל רכש לכבדי ראייה 40 טלוויזיות במעגל סגור המגדילות את הכתב פי 49.

יו"ר האגודה למען העיוור בירושלים, אורה מייקלסון, אמרה, שבסניפי האגודה מטפלים בעיוורים מכל הגילים ובילדים שהוריהם עיוורים, וכן עורכים ביקורי בית אצל עיוורים קשישים.

פעילי האגודה למען העיוור ציינו, שקופת חולים ומשרד הבריאות הפסיקו להעניק ריפוי שיניים לעיוורים — לא מתוסר יחס אלא כשל קיצוצים בתקציב.

עיריית אשדוד
הוועדה המקומית לתכנון ולבניה
הודעה פירסום הקלה על־פי הוראות סעיף 149 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה—1965
בהתאם לסעיף 149 (1) לחוק התכנון והבניה תשכ"ה—1965
ניתנת בזאת הודעה כי הוגשה לוועדה המקומית בקשה למתן הקלה מתוכנית מפורטת מספר 3/111/03 (תיק בניה 2290 ג'.3 שם המבקש: גיא אילן, מגרש/ן הגלבוע 13. מהות הבקשה: הקלה בכ־2.75% מהמותרים בחלקה 312 בגוש 2192, ברחוב הגלבוע 13 אשדוד.
כל המעוניין יכול לעיין בבקשה ובתוכנית המצורפת אליה ללא תשלום במשרדי הוועדה המקומית לתכנון ולבניה אשדוד בשעות קבלת הקהל.
כל הרואה עצמו נפגע או עלול להפגע כתוצאה מאישור ההקלה רשאי להגיש התנגדות מנומקת בשני העתקים במשרדי הוועדה המקומית הנ"ל תוך 14 יום מפירסום זה.
א. אזולאי — יו"ר הוועדה המקומית לתכנון ולבניה, אשדוד

ועדת משנה לתכנון ולבניה
חולון
הודעה על פי סעיף 149 (1) לחוק התכנון והבניה תשכ"ה—1965
תיק בנין 305/6
נתנה בזה הודעה, שהוגשה לוועדה בקשה להיתר בניה על חלקה 89 בגוש 7160 רח' החיים מס' 24 חולון, הכוללת הקלה של 6% משטח המגרש (1550 מ"ר) לכל דיירי הבית בשלושת הקומות לפי תכנית מוסכמת.
החלקה הנ"ל נמצאת באיזור מגורים ג'1.
את התכנית אפשר לראות במשרדי הועדה בעיריית חולון, רח' ויצמן, בשעות קבלת קהל.
לכל מי שיש התנגדות יוכל להגישה לוועדה תוך המועד של 14 יום מקרות.
עו"ד חיים שורין, יו"ר ועדת משנה לתכנון ולבניה — חולון

מה ● מתי ● היכן

טלוויזיה

טלוויזיה לימודית

08.15 חשבון מסוט ד': פירוק לגורמים 08.40 בלי סודות: מ־1 09.00 אנגלית ח' 09.20 מדעי הטבע ה'־ו': 70 פעימות בדקה 10.10 אנגלית ז' 10.30 הגיל הרך: רחוב סומסום 11.00 חשבון ה': 11.15 צרפתית 11.30 גיאוגרפיה ז'־ט': גרינלנד – אנטארקטיקה 12.00 ארץ מולדת: היציאה מן החומות 12.25 ספרות (על־יסודי) – אדיפוס המלך: תקופת סופוקלס 13.00 מוסיקה ע"י – העשרה – המיקולש המוסיקלי: שטוקהאוזן וכלי ההקשה 14.00 מצודות הטיט – הסרט מתאר את חיי הטרמיטים, את האדריכלות המופלאה של קיניהם, ואת המשטר המיורקק שחייהם מתנהלים על־פיו. 15.00 רחוב סומסום – קיפי מקנא: קיפי מתנהג כמו חבר טוב. גם לאופניק באים חברים 15.30 קשת וענן – וקקאה לשבת עונג: מהם תענוגות השבת ומהו ניחוחה על כך ועל חשיבותה של השבת במסורת ישראל בתכנית זו 16.00 פרפר נחמד – אם אומרים או מבינים: כן ברוגז עם עוזי, שהבטיח אך שכח, לתקן לו את הצפרדע המכני. עפרה מציעה לבץ להזכיר לעוזי את הבטחתו ואז תפתרנה כל אי ההבנות 16.30 איזיס – פרק 16: ליצן הביתה: רורי מנסה להתחכם על הכל באמצעות בדיחות ותעלולים, אלא שאחד מתעלוליו כמעט מסתיים באסון. איזיה נחלצת לעזרה 17.00 ערב חדש – מגאזין בשידור חי. מנחה: גדעון רייכר.

טלוויזיה כללית

17.30 „הדבורה מאיה" – סידרה לגיל הרך: ותיקן גר בדרך כלל בבתיהם של בני־האדם. אבל פעם אחת הוא מחליט לטעום את טעם החיים בחיק הטבע. 18.00 „באותו עניין" – סידרה שבועית המעלה בעיות של תלמידי תיכון. מנחה: יעקב נאור. 18.32 תכנית דת – הולדת הנביא מוחמד (ערבית). 19.00 „מפגש בין תרבויות" – סידרה. פרק שלישי – „הודו ואירופה". הודו – ארץ של עושי נפלאות. „ההיפיס" של שנות ה־60 ביקשו מפלט במדיטציה ובהגות. ראו בהודו את הארץ המובטחת. 19.30 חדשות. 20.02 „שלושה בדירה אחת". שם הפרק: „ביקור הזוג רופר". סטנלי רופר חוגג את יום נישואיו ה־25 עם הלן ב. משחק כרורת. 20.30 „כולבוטק". 21.00 מבט לחדשות. 21.40 מבט שני 22.20 „המלך ליר" – מחזהו של שייקספיר, בעיבוד לטלוויזיה. בשני חלקים. 23.35 „פסוקו של מקום" – קבר יוסף. חדשות.

רדיו

קול המוסיקה

06.02 „צלילי בוקר" 07.07 „בוקר טוב": היידן: סימפ' מס' 22, במי במול מג'ור, „הפילוסוף" 07.30 „שחרית מוסיקלית" (רשת א'): קלרה שומאן: שלישיה בסול מינור, לפסנתר, כנור וצ'לו. פורה: „פליאס ומליסנדה", – מוסיקה למחזה. שופן: קונצ' מס' 2 בפה מינור, לפסנתר ותז', פרוקופייב: סימפ' מס' 5, בסי במול מג'ור 09.30 „קונצרט בוקר": סזאר פרנק: „תפילה" בדו דיאז מינור, לעוגב. סזאר פרנק: „האאולידים", פואמה סימפונית. שוברט: סונטה בסי מג'ור לפסנתר. בטהובן: רביעיה בפה מג'ור, לכלי־קשת. אופ' 59 מס' 1, „רזומובסקי". בארו המנחה המוסיקלית 11.57 „מגישים שיר" 12.05 „מוסיקה קמרית": ויואלדי: סונטה מס' 3, בפה מג'ור לצ'לו וקונטינואו, היידן: דיברטימנטו, לי"ב אבובים, 2 קרנות ו־2 בסונים מס' 3, בדו מג'ור. בלוך: סוויטה לויולה ופסנתר 13.00 „קונצרט צהריים": ביזה: „משחקי ילדים" – סוויטה קטנה לתז', שפוהר: קונצ' מס' 8 בלה מינור, לכנור ותז', מנדלסון: „וריאציות רציניות", מנואל דה פאיה: סוויטה ספרדית עממית, ורדי: 3 קטעים מתוך האופרה „נשף המסכות", הבוק'ו מחולות סלביים 15.00 „מילון מוסיקלי" 15.05 „מבחר התקליטיה" 16.00 „קונצרט מנחה": פרוקופייב: „אהבת שלושת התפוזים", סוויטה. בורטניאנסקי: סימפ' קונצרטית לנבל, פסנתר וכלי־קשת. גלאזונוב: קונצ' לסכסופון־אלט ותז'. ליאפונוב: רפסודיה על נושאים אוקראיניים, טנייב: רביעית פסנתר, סקריאבין: סימפ' מס' 1, במי מג'ור 18.30 „אתנחתא" – שלישית קמראטה: ק' פ' ע' באך: 4 סונטות, א' גרינקין: פנטסיה כפולה. בטהובן: שלישיה במי במול מג'ור. סלאוין – פסנתרו הצרל: פרלוד וסונטה. ליסט: משחקי מים בוילה ד'אסטה 20.05 „ערב טוב": קרייזלר: רציטטיב וסקרצו־קאפריס. בטהובן: 11 בגטלות 20.27 „מגישים שיר" 20.30 „מאולמי הקונצרטים שלנו": מנדלסון: הפתיחה ל„מערת פינגאל", מוצרט: קונצ' מס' 24 בדו מינור, לפסנתר ותז', ק' 491. שנברג: מוסיקה לואי לראינוע, ברהמס/שנברג: רביעיה מס' 1, בסול מינור 22.25 „מילון מוסיקלי" 22.30 „פעם ועוד" – טיסונו: סטריט ורביעיה לכלי־קשת (1972) (זוכה פרס ההקלטה של ואומבראנ 1973) היצירה תנוגן פעמיים עם מעט הסברים 23.00 „הצרדות יריעו עם שחר" – גוסטאב מאלר „הפוריה" (ש.ח.)

רשת א'

07.30 „שחרית מוסיקלית" (העברה מרשת „קול־המוסיקה") 09.30 „מפגש" – מגזין בשידור חי 10.30 „רדיו קל" 11.10 השידור היומי לבתיה"ס: שירותים לחינוך המיוחד, הפעם: „עצת והסביבון של אמא" – מאת יעל רבון 11.30 „השכלה ודעת לכל": „להיות ישראלי" הפעם: „בוקרה" 12.05 „מעט המדור" – מצעד פזמונים מזרחיים 14.06 „לכת ולבן ולכל המתעניין" – תכניות לילדים: א. „טוב לי בקבוץ" – סדרת ספורים לקטנים מאת נרוריה וולפ; ב. „כיבילון ובקרנה" – מאת הנריק סנקביץ; ג. „גר אצלנו מלאך" – ספור מאת יעקב קביט 14.45 לילדים הגדולים: „התול בעקי" – ילקוט כל־בו 15.25 „השכלה ודעת לכל" „מרחבא" – שעורים בערבית 15.55 „ספר חדש" 16.05 „ביוטכנולוגיה ומדינת ישראל" 17.12 „מגישים שיר" 17.20 „האוניברסיטה הפתוחה" „שיחות על סופרים ישראליים", והפעם: פרופ' הלל ברזל על א.ב. יהושע סיכום ביניים – מוקדם ומאוחר 18.06 „מינחת ערב" – משדר יומי לחובבי דת ומסורת 18.47 פרקי היום בתנ"ך 19.05 „שעור בתלמוד" 19.30 שידורים לעולים 22.05 „בניגון כיחד וכל אחד לחוד" – עורך ומנחה: יובב כץ.

רשת ב'

08.05 „סעו לשלום" 09.05 „כיכר בית", עם חיים קינן 10.10 „כל צבעי הקשת" – מגזין יומי 12.10 „גל פתוח" – חדשות ופזמונים 13.00 „בחצי היום" 14.06 „יש עניין", עם נבי גזית 15.05 „רגעי קסם" – שירים ישנים ואהובים 16.10 „סעו לשלום" – מנחה: גדעון הוד 17.10 „יומן כלכלה" 17.30 „על מספרים ואנשים" – מגזין המשק והחברה 18.06 „אצבע על הדופק" – שבועון בענייני בריאות ורפואה 18.45 היום בספורט 19.00 „היום הזה" 19.15 „עולם חרש" – מגזין חדשותי לענייני האדם וסביבתו 20.05 פרקי חזנות „בבקשתך" 22.05 „שכשבת", עם בני הנדל 23.05 „קפה ראשר" – חידונים מגוונים עם שמוליק רוזן.

רשת ג'

14.06 „לי ולך – שיר וברכה" 15.05 „חדש, חריש ומחורש", עם שוש עטרי 16.05 „מוסיקה לעניך" 17.05 „הצגה יומית" 18.06 „מקום בצמרת" – מצעד הפזמונים הישראלים 21.05 „ארוס עתיק" – שירים שלא נס ליחם 23.05 „פניני ג'אז", עם לאה ליאור.

גלי צה"ל

06.00 באוזן מילולי – מינחר של אבשלום קור 06.10 צלילי בוקר – שירים עבריים 06.30 אוניברסיטה משודרת: גיאולוגיה: עולם של תצפיות ומסקנות. מרצה: פרופ' עמנואל מזור 07.07 שבע אפס שבע – עם איתן ליפשיץ 08.05 בוקר טוב ישראל – שעת אקטואליה יומית 09.05 נכון לעכשיו, עם רפי רשף 11.05 טעם של פעם, עם אורלי יניב 12.05 להיט לתאכון 13.05 בסגנון ישראלי, עם אלי ישראלי 15.05 פסק זמן 15.45 „אלף הימים" – סידרה מחיי הצבא. פרק 13. „הגשר" 16.05 ארבע אחרי הצהריים – שירים עבריים 16.55 באוזן מילולי – פינתו של אבשלום קור 17.00 יומן גלי־צה"ל 17.30 כוונת – מגאזין גלי־צה"ל לעניני צבא ובטחון 17.50 יומן ספורט 18.05 שעה קלה על כלכלה, עם איתן ליפשיץ 18.35 כוכב הערב 19.05 „רדיו רדיו", עם יואב קוטנר 20.05 „לא רק רוק" 21.00 מבט לחדשות 21.30 אוניברסיטה משודרת: גיאולוגיה: עולם של תצפיות ומסקנות (ש.ח.) 22.05 על הדבש ועל הביפאק – שירים שהחבר'ה אוהבים 23.05 ציפורי ערב קלאסיות עם רם עברון 00.05 ציפורי לילה, עם יובל מסקין 02.05 לא רוצים לישון 05.05 צלילי בוקר.

קולנוע

תל־אביב

אורלי: קולונל רדל 9.00 ,6.00
אסתר: שוטר עם כנור 9.30 ,7.15 ,4.30
בית לסין: אפוקליפסה עכשיו — 23.00; יום א' 19.00 מלו לטובה
בן־יהודה: הבו ואיש השלג 9.30 ,7.00 ,4.30
גורדון: צ'או פנטורין 9.30 ,7.15 ,4.30
גת: אהבתו של סואן 9.45 ,7.15 ,4.30
דקל: טוטסי 9.30 ,7.15 ,4.30
דרייב־אין: חף מפשע 9.10 ,7.15; בלכודת לאישה אוהבת 12.00
דור: המטרה אמריקה 9.10 ,7.30 ,4.10
דיזנגוף ת"א: לרקוד עם זר 9.30 ,7.15 ,4.10
סינמה 1: העד 9.30 ,7.15 ,4.30
סינמה 2: עירית אדית 9.30 ,7.15 ,4.30
פאר: רכבת תחתית 9.30 ,7.15 ,4.30
פאריס: ברדי
רב־חן:
חן 1: הגוניס 9.40 ,7.30
חן 2: רומן על בטוח 9.40 ,7.20 ,5.00
חן 3: קאל 9.40 ,7.25 ,5.00
חן 4: בית־ספר לאסירים מתחילים 9.40 ,7.20 ,5.00
חן 5: הנוקם 9.35 ,7.25 ,5.00
צוותא: התמהוני 20.00
שחף: שושנת קהיר הסגולה 9.30 ,7.15 ,4.30
תכלת: יער האזמרגד 9.30 ,7.15 ,4.30
תל־אביב: נינג'ה אמריקאי 9.30 ,7.15 ,4.10
לימור חדש: כבודו של פריצי 9.30 ,7.00 ,4.30

רמת־גן וגבעתיים

אואזיס: הגוניס 9.30 ,7.15 ,5.00
ליליה: כבודו של פריצי 9.30 ,7.15
ארמון: בית ספר לאסירים מתחילים 9.40 , 7.30
רב־גן:
גן 1: שוטר עם כנור 9.40 ,7.20 ,5.00
גן 2: ברדי 9.35 ,7.15 ,5.00
גן 3: יער האזמרגד 9.40 ,7.20; פנטסיה 2.45 ,12.30 ,10.30
גן 4: רומן בהמשכים 9.40 ,7.15 ,5.00

ירושלים

אדיסון: המטרה אמריקה 9.10 ,7.00 ,4.30
בית אגרון: 15.30 מרי פופינס; 18.00 400 המלקות; 19.15 דונה פלור נשאה לשניים; 21.30 מועדון הכותנה; 24.00 פרנקנשטיין הצעיר
בנייני האומה: ברדי 9.00 ,6.00
כפיר: הביזון הגדול 9.30 ,7.30 ,4.30
הבירה: הנינג'ה האמריקני 9.30 ,6.45 ,4.00
אורגיל: בית ספר לאסירים מתחילים 9.50 ,7.15 ,4.30
סמדר: טוסקה 8.50
אדנע: הגונים 9.00 ,7.00 ,4.30; מחיר מוזל ביום ד'
מיטשל: שושנת קהיר הסגולה 9.00 ,6.45

חיפה

ארמון: שוטר עם כנור 9.00 ,6.45 ,4.30
אורה: הכנור של פריצי 9.15 ,7.00 ,4.30
אמפי: הנינג'ה האמריקאי 9.15 ,7.00 ,4.30
אורלי: אמדיאוס 9.00 ,6.45
חן: רמבו 9.15 ,7.00 ,4.30
עצמון: רכבת תחתית 9.15 ,7.00 ,4.30
פאר: הגונים 9.15 ,6.50 ,4.30
רון: המטרה אמריקה 9.00 ,6.45 ,4.00
קרן אור המתחדש: ראסטי ג'יימס 9.15 ,7.30 ,4.30

נתניה

שרון: הנוקם 9.15 ,7.00

חולון

סביר: הבוזוו הגדול 9.30 ,7.15 ,4.30
מגדל: השוטר מגנב סטור 9.30 ,7.15
מתנס קרית שרת: אמדיאוס; א' ב' ג' 9.00 ,7.00 ,4.00
ארמון: נינג'ה בעל תשע הנשמות 9.30 ,7.15

בת־ים

עצמאות: הנינג'ה האמריקאי 9.30 ,7.10

הרצליה

היכל: הנינג'ה האמריקאי 9.30 ,7.15
מלון דניאלה: נירוקין נוסח הוליווד יום ב'; אפוקליפסה עכשיו יום ג', ה'

באר־שבע

חן: תרגיל למרגל מתחיל 9.30 ,7.15

תיאטרון

תיאטרוני ישראל
הערב, יום ג', 26.11
תיאטרון הבימה: המשפט: 20.30; תפרדים: 20.30; אנשים קטנים — בבימורתף: 20.30
התיאטרון הקאמרי: דבש פרא – בכורה; כולם רוצים לחיות – בי"ס

צוותא
לתרבות מתקדמת
הערב, יום ג', 26.11, בשעה 21.00 כמו צועני

שרותים ● עזרה ● תחבורה

תורנות בתי־מרקחת

בת־ים: עזרא — בלפור 135
חולון: המרכז — כיכר וייצמן 12
ירושלים: קופ"ח — מרפאת רוממה, רח' הס"ג 26
נתניה: סורת — ס"ח 76
פתח־תקוה: סוקולסארט — שפירא 43
רמת־גן: רמה — ז'בוטינסקי 65
תל־אביב: הקריה — אבן גבירול 119; קופ"ח כללית — אמסטרדם 7
חיפה: הנשיא — שד' הנשיא 33

תורנות בתי־חולים

תל־אביב והמרכז
● בית החולים ע"ש שיבא תל־השומר — כל המחלקות — כל השבוע.
● בית החולים בילינסון, פתח־תקוה — כל המחלקות — כל השבוע.
● בית החולים ע"ש רוקח, תל־אביב — בימים ב', ה', ו' — כירורגיה ופנימית ילדים — כל השבוע.
● בית החולים איכילוב, תל־אביב — בימים א', ג', ה', שבת — כירורגיה ופנימית.
● בית החולים וולפסון, חולון — כל המחלקות כל השבוע.
● בית החולים אסף הרופא — כל המחלקות — כל השבוע.

נתניה
● בי"ח לניאדו נמצא בתורנות למקרים דחופים — כל השבוע, כולל שבת.

ירושלים
● הדסה ע"כ — ילדים, א.א.ג.
● ביקור חולים — פנימית, נשים.
● שערי צדק — כירורגיה, אורטופדיה, עיניים.

עזרה ראשונה

עזרה ראשונה לשיניים שליד ההסתדרות לרפואת שיניים בישראל
בתל־אביב — בימים א'—ה' בין השעות: 21.00—15.00. בלילות שבת וערבי חג בין השעות: 24.00—18.00. בשבתות וחגים בין השעות: 21.00—15.00. הכתובת: רח' בר־כוכבא 49, טל' 284649.
בחיפה: רחוב הגפן 26 קומה ב', טל' 523566. פתוחה כל יום, כולל ערבי שבתות, שבתות וחגים מ־20.00 עד 23.00 בערב.

מרפאת שיניים לעזרה ראשונה
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים בין השעות 24.00—09.00 אחרי חצות בתאום טלפוני בלבד.
דיזנגוף סנטר שער 3 ליד הסנטר קומה א' טל' 285832, 294869.

מרכז סיוע לקרבנות אונס
לרעצה ואיחוד השיחה, טל' 03-5234819 בימים א'—ה' בשעות 21.00—17.00.

עזרה ראשונה נפשית
ער"ן ירושלים — טל' 02-669911
ער"ן תל־אביב — טל' 03-261111
ער"ן חיפה — טל' 04-538888
ער"ן באר־שבע — טל' 057-41111
ער"ן נתניה — טל' 053-35612

סילוק מטרדים
מוקד עת"א למקרים דחופים — טל' 106

משטרה

ירושלים, תל־אביב, חיפה, רמת־גן, בני־ברק, חולון, פתח־תקוה — טל' 100. באר־שבע, נהריה, נתניה, נצרת — טל' 100. אילת — 2444; חדרה — 22444.

מוקד קופ"ח כללית

המוקד יוסמו מידע טלפוני בימים א'—ה' 20.00—08.00, בימי ו' 15.00—08.00. טלפונים: 03-433500, 03-433500.

מד"א

ירושלים, ת"א, חיפה — טל' 101, רמת־גן, בני־ברק, גבעתיים — טל' 781111; לוד/רמלה — טל' 055-93334 / 08-221822

רכבות

מירושלים לתל־אביב דרום:
בימים א'—ה': 7.30
בימי ו' וערבי חג: 7.30

לבני־ברק ולחיפה:
בימים א'—ה': 16.00
בימי ו' וערבי חג: 11.30

מתל־אביב לירושלים:
מת"א דרום בימים א'—ה': 16.00; מבני ברק 8.18

לחיפה: בימים א'—ה': 6.00, 7.00, 8.00, 9.00, 10.30, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.30, 20.00
בימי ו' וערבי חג: 6.00, 7.00, 8.00, 9.00, 10.30, 12.00, 13.00, 14.00

לנהריה: בימים א'—ה': 6.00, 8.00, 12.00, 14.00, 16.00
בימי ו' וערבי חג: 6.00, 8.00, 12.00, 15.00

מחיפה, בת־גלים:
לירושלים — א'—ו': 7.00
לתל־אביב — א'—ה': 6.00, 6.30, 7.30, 8.30, 10.00, 11.30, 12.30, 13.30, 14.30, 15.30, 16.30, 17.30, 19.30
בימי ו' וערבי חג: 6.00, 6.30, 7.30, 8.30, 10.00, 11.30, 12.30, 13.30

מנהריה לחיפה ולתל־אביב: 6.35, 9.00, 10.40, 14.35, 16.35, 18.38; לירושלים 5.35

הליגה מתחממת: קרית־אתא שואפת לעצור המעפיל

בת־ים ממשיכה לרוץ ללא מכשולים * קבוצות התחתית משפרות יכולתן * העוגן מנסה להתעורר * המעפיל ניצלה היחלשות מטה אשר

● כדורעף

מאת אורי אפק

הליגה הלאומית בכדורעף נכנסה להילוך שני. המאבקים במחזור הקודם היו צפופים יותר. שיא מערכות במחזור הד־6 (22), ושיפור של קבוצות חלק התחתון. קבוצות אלה ראויות למחמאות על שאינן מרפות ונערכות למאבקים הקובעים ביניהן.

קבוצת הפועל שער־העמקים כמעט שנטלה מערכה מהפועל בת־ים, בה חש רז בורר כ„גננת" עם חמשת חבריו הצעירים, בעוד שחמשת הבכירים חיממו את הספסל. קבוצת הפועל עין־שמר/ברקאי, במשחק טוב יחסית, היוותה יריב עיקש להפועל עין־המפרץ. הפועל העוגן, כמעט שהפתיעה את אליצור ת"א, כאשר כבר הוליכה 1:2. נראה שאלדר שלם החל להיזכר בימים טובים בעבר. הפועל שריד, בעידוד קהל ביתי עירני, היתה במרחק של נקודה בלבד מהמהפך, אך בסיום נוצחה בשלוש מערכות על־ידי הפועל כפר־סבא, כשגיל פישל משך בכיסתה את קבוצתו לצמרת.

כדורעפני הפועל קרית־אתא, בנצחון 1:3 על הפועל רמת־אביב, רמזו כי הם מוכנים היטב למיפגש הביתי עם האלופה, הפועל המעפיל, הערב. יריביהם מהמעפיל, שגברו על הפועל חניתה/מטה אשר (1:3) מקווים שיעמוד לרשותם הרכב מלא בקרב המסקרן.

שמטו מערכה ראשונה

גם אחרי המחזור השישי ממשיכה הפועל המעפיל, כצפוי, להוליך בטבלה עם הפרש מערכות מרשים – 1:18. זאת על אף שבמשחק עם חניתה/מטה אשר הורגש חסרונו של עופר ניר. בהמעפיל יודעים היטב כי עבורם תתחיל הליגה רק הערב, במשחק בקרית־אתא, שיפתח רצף של חמישה משחקים עם קבוצות החלק העליון של הטבלה.

במערכה הראשונה זכו כדורעפני הגליל־המערבי בנצחון תודות למשחק טוב בו הפעיל דורון שרמי את כל מערכי הקבוצה. יוחאי בורשטיין הנחית מהשורה הראשונה והשנייה; אלכס רובינשטיין ידע להתגבר על החסימות הלא־מאורגנות של המעפיל, ודוד שטיפט שיחק בפיקחות ליד הרשת.

במערכה השנייה התגבר ארנון עמיר מהמעפיל על כאבי הגב; אבישי קרפובסקי היטיב למסור; איתי דיין היה יעיל מאוד ליד הרשת, ובעיקר בעמדה 2, ויניב בר־נצר הצעיר ביצר את מקומו בהרכב והפעיל את שמאלו בבטחון רב.

בהמשך לא הצליח דורון שרמי לסחוף את חבריו. יוחאי נתקף בתרדמה ובמערכה השלישית, החשובה, נכנס בהמעפיל הצעיר ניר מנור לשורה השנייה, במצב של 4:4. ואחרי שני חילופים נטש כאשר קבוצתו כבר הוליכה 4:12, המעפיל. בסיום מהיר, ותודות לחסימותיו המוצלחות של שמאי גלזר ומשחקו המשופר של מאיר גולן, ניצחה – 1:3.

קבוצת חניתה/מטה אשר היתה מסוגלת ליותר כל עוד לחמו שחקניה וקיבלו היטב את כדורי־הפתיחה, אך בשתי המערכות האחרונות חדלו לתפקד, וללא ספסל לא יכול היה לבוא שינוי לטובה.

על הפועל המעפיל לעשות

מה נראה הערב במחזור 7?

* הפועל חניתה/מטה אשר – הפועל עין־שמר/ברקאי (7.30; אבי ולצברג, עוזי בן־צבי): חזרה כללית לאורחים מעין־שמר/ברקאי לפני משחקם החשוב בתחתית מול העוגן. חניתה טובה יותר באולמה.
* הפועל קרית־אתא – הפועל המעפיל (7.30; דרו רונטל, נתנאל תרום): קרית־איתנים בעקבותיו עלולה המעפיל להחליף מקומות בפיסגה עם הפועל בת־ים.
* הפועל כפר־סבא – הפועל רמת־אביב (7; פיני שמפלינר, סמי ממרן): הביתיות תסייע, קרוב לוודאי, לכפר־סבא להמשיך בשרשרת נצחונותיה.
* הפועל בת־ים – הפועל שריד (7; נסים יהב, מיקי ממרן): דוד כפרי הוא בן שריד, אך מאמן את הפועל בת־ים. הוא יעשה ודאי הכל כדי שקבוצתו תוליך את הטבלה.
* אליצור תל־אביב – הפועל שער־העמקים (7; נתי הר, גבי לוטן): לאחר שלושה נצחונות ושלושה הפסדים תוסיף אליצור נצחון.
* הפועל עין־המפרץ – הפועל העוגן (7; אלכס בוקור, אמנון נשרי): גם בימיה הטובים התקשתה העוגן לנצח בעין־המפרץ.

השבון־נפש: יכולת כמו במשחק זה לא תספיק כדי להמשיך ולהוליך את הטבלה.

שיפוטו של אלכס בוקור היה סביר וסייע לו באופן מצויין הביך לאומי גבי קראוס.

זרקור על חשבת

* צל"ש: לארנון עמיר, שעלה לשחק עם כאבים בגבו וברגלו, אך התעלה וסייע לנצחון המעפיל.
* הבהוב: אדום־צהוב לא ברור של השופט אבי ולצברג בשריד העניק נקודה ונצחון לכפר־סבא.
* המלצה: להפועל בת־ים, אל תגזימו בהושבת הכוכבים המצועים על הספסל. הם עלולים להתקשות לקום כאשר יזדקקו להם.
* 8% לאילון: בהרכב חניתה/מטה אשר שיחקו השבוע חמישה כדורעפנים, בני קיבוץ אילון, מתוך שישה.
* מעברות (מיל): שני בני מעברות בנבחרת המחזור, אך לא במדי הקיבוץ: אלדד שלם בהפועל העוגן ואיתי דיין בהפועל המעפיל.

הטבלה

(לאחר שישה מחזורים)

1.	הפועל המעפיל	1–18	12
2.	הפועל בת־ים	2–18	12
3.	הפ. קרית־אתא	4–16	11
4.	הפ. כפר־סבא	6–14	10
5.	הפ. מטה אשר	9–15	10
6.	הפ. עין־המפרץ	10–13	10
7.	אליצור ת"א	12–10	9
8.	הפ. רמת־אביב	13–10	8
9.	הפועל שריד	14–7	8
10.	הפועל העוגן	18–2	6
11.	הפ. עין־שמר	18–1	6
–	הפ. שער־העמקים	18–1	6

שישיית המחזור

* עמדה מספר 1 – אורן עמרמי (הפועל עין־המפרץ).
* עמדה מספר 2 – אלדד שלם (הפועל העוגן).
* עמדה מספר 3 – אופיר בר־אברהם (הפועל עין־שמר/ברקאי).
* עמדה מספר 4 – גיל פישל (הפועל כפר־סבא).
* עמדה מספר 5 – איתי דיין (הפועל המעפיל).
* עמדה מספר 6 – עמוס פרס (הפועל קרית־אתא).

העתון האוסטרי קרונן כתב:

פרשה כמו זו של קירט עדיין לא היתה...

פרשיות כאלה, המפורסמות בחוץ־לארץ, פוגמות בשמה של ישראל * שונאי ישראל עטים עליהן כמוצאי שלל רב * קירט סיפק להם תחמושת

מאת יואל כץ. מיוחד ל„על־המשמר"

מי אמר שהכדורגל הישראלי אינו זוכה לתשומת־לב באירופה? זוכה – ועוד איך. לא תמיד לחיוב. אבל זוכה. כשהגעתי לווינה וקניתי את העתון הנפוץ קרונן־צייטונג, שאינו מצטיין באהדה רבה לישראל, נתקלתי בכתבה ב... פרשת־קירט.

כתב העתון בפאריס, ג. דרסהאנדט, דיווח (ואני מבטא זאת בתרגום חופשי...):

„האווירה הטובה בקבוצת כדורגל חשיבותה, כידוע, עליונה. זאת יודע כל אחד מאתנו. אבל לעתים אנו שומעים כי לא הכל שפיר במסגרת צרה זו. אך אווירה כה קפואה כמו בנבחרת ישראל כנראה שלא היתה אף פעם בשום מקום".

„שלוש הם הדמויות הבולטות בכל הסיפור: האדומים שלמה קירט, ריפעת טורק וזאהי ארמלי. הראשון בחבורה הוא אוהד מושבע של התנועה הימנית קיצונית של הרב מאיר כהנא, „כך". השניים האחרים הם אזרחי ישראל ממוצא ערבי. „אישית, אמר שלמה קירט, אין לי שום דבר נגד ריפעת וזאהי' – אמר ועזב את החדר בו התגורר עם טורק. אחר־כך הודיע לעתונאי שאין להם, לערבים, מה לחפש בנבחרת ישראל. שחקני הנבחרת הישראלית חייבים לייצג את העם היהודי. כאשר שחקנים אחרים רואים את הערבים בשורות הנבחרת הם מאבדים את התחושה שעליהם ללחום עבור המדינה והעם. על כן צריך להרחיק את הערבים מהנבחרת".

העתון הווינאי ממשיך: „אבל המאמן הישראלי יוסף מירמוביץ זרק את שלמה קירט מהנבחרת ולא את השחקנים הערבים, באמרו: „זו בושה; לשחקן כמו קירט אין מקום בנבחרת! יש להניח כי אין קשר בין צעדו של המאמן לבין העובדה שלקירט היתה הופעה חיוורת בנבחרת הישראלית במשחקים המוקדמים על הגביע העולמי. בעוד ארמלי היה חלוץ מצטיין וטורק הבולט במרכז השדה".

עד כאן נוסח הכתבה בעתון האוסטרי. בכתבה משובצות תמונות שלושת המעורבים בפרשה כאשר תמונתו של ארמלי מלוות בכיתוב: „השחקן הישראלי הטוב והמושלם ביותר". מתחת לתמונתו של טורק נאמר: „במאי מרכז השדה". והכתובת לתמונתו של קירט: „כל זאת לא נעם לשלמה קירט, אוהד תנועת „כך"".

כדאי שלא נחשוב שכל מה שקורה בארץ אכן נשאר בבית. בארצות העולם מחפשים סיפורים כאלה, ישנם מספיק אנשים שמבקשים חומר כדי להשמיץ את ישראל. שלמה קירט סיפק לאלה את התחמושת.

פנומן בן 40

מאת שלמה גלזר

כל קבוצה בארבעת הבתים בליגת האן.בי.איי. (מזרח, מרכז, דרום ומערב) מקיימת בעונה רגילה 82 משחקים. קבוצות הליגה המזרחית והמרכזית מתמודדות ביניהן שש פעמים ופעמיים נוספות נגד כל קבוצה בליגות הדרומית והמערבית. אותו דבר אמור לגבי הליגות המערבית והדרומית: שש פעמים ביניהן ופעמיים נגד המזרחית והמרכזית.

שמונה קבוצות מכל שתי ליגות עולות לפליי־אוף האזורי. בהמשך יש, כמובן, שלבי רבע־גמר, חצי־גמר וגמר לכל אזור, ובסיום השיא: האלופה המערבית־דרומית נגד האלופה המזרחית־מרכזית. כך, למשל, לא ייפגשו בוסטון ופילדלפיה לעולם בגמר הסופי, אלא במקרה הטוב – בגמר האזורי.

אחרי שפירטתי ברשימה קודמת על קבוצות המזרח והמרכז הגיע תור קבוצות הדרום והמערב.

ליגה דרומית

* דנוור נגטס: הפתיעה לפני שנה כשהגיעה לגמר האזורי נגד לוס־אנג'לס לייקרס. באותה עונה החליפה את כוכבה, קיקי ונדוואי, בשלושה שחקני חמישייה של פורטלנד. עם השלושה השתפרה מאוד. השנה צירפה שחקן־ציר אלמוני מהמכללות, בגובה של 2.15 מ', ויש להניח שתשחק היטב. כוכבי הקבוצה, קלווין נט ואלכס אנגליש. בקבוצה זו משחק היהודי דני שייס (2.12), בנו של אחד מגדולי השחקנים בהיסטוריה, דולף שייס.

* יוסטון רוקטס: קבוצת־העתיד של האן.בי.איי. עם רכש נכון של שחקני־חוץ מסוגלת להתעלות לצמרת. לקבוצה צמד ענקים: הניגרי אקים אלג'ואן ורלף סימפסון. העונה צירפה את סטיב האריס, שחקן־חוץ מצטיין.

* דאלאס מבריקס: קבוצה מעולה, שחסרה שחקן ציר טוב כדי ליהפך לקבוצה דומיננטית ב־אן.בי.איי. השנה יצאה עם „דראפט" גדול מהמכללות. שחקן נבחרת גרמניה, דטלף שרמפף (2.06). המשחק בחוץ, מכונה „מג'יק הלבן". לקבוצה שני ענקים: ביל ווינינגטון (2.14) מסט. ג'ונס והגרמני אובה בלאב (2.18). אגב, שרמפף ובלאב שיחקו בחודש יוני בנבחרת גרמניה, נגד ישראל, באליפות אירופה – ונוצחו! דאלאס היא קבוצה טובה, כשבשורותיה מארק אגוויר ורולאנדו בלקמן.

* סן־אנטוניו ספרס: קבוצה בירידה, שמתחילה תהליך בנייה. מאמן חדש. הקבוצה מכרה את ותיקיה: גרווין הגדול, דון ברואר. ועדיין אין לה רכש משמעותי מהמכללות. היא קיבלה את גרינווד כתמורה לגרווין, ספק אם תגיע לפליי־אוף.

* יוטה ג'אז: קבוצה צנועה המפיקה מעצמה את המכסימום. מאמן מעולה ואוסף שחקנים טוב. קלע גדול, אדריאן דנטלי. אין רכש משמעותי.

* סקרמנטו קינגס: קבוצה חלשה, ללא כוכבים זוהרים. רכשה „סנטר" מעולה, ג'ו קליין (2.12), ומקווה לטוב.

הליגה המערבית

ליגה זו התחזקה מאוד השנה ומספר קבוצות יקראו תגר על הלייקרס.

* לוס־אנג'לס לייקרס: האלופה רכשה את מאריוס לוקס, אחד השחקנים החזקים בליגה מקניקס, ותתבסס על רוב ההרכב מהשנה שעברה, בתוספת גרין, שחקן מצטיין מהמכללות. היא שיחררה את הוותיקים בוב מקאדו וג'מאל ווילקס. החתימה לעונה נוספת את גדול כדורסלני האן.בי.איי., קארים עבדול ג'אבר, בן ה־40. זו עונתו ה־18 באן.בי.איי. מכונה גופנית הוא פנומן. מופיע בכ־100 משחקים בעונה. בכל אחד משחק כ־35 דקות. החוזה החדש שלו: 2 מיליון דולאר לעונה הבאה!

* פורטלנד בלייזרס: אחת הקבוצות הטובות באן.בי.איי. לפני שנה החליפה שישה שחקנים וגיבשה צוות חדש. להערכתי חרוץ העונה חזק, כוכביה הם: סם בואי, שחקן־ציר, ענק (2.15), ג'ים פאקסון דרקסלר, שחקן בעל ניתור אדיר וקיקי ונדוואי.

* פיניקס־סאנס: סבלה בעונה שעברה מפציעות רבות. נהנתה מרכש מעולה מהמכללות: אד פינקני (2.08), כוכב אלופת המכללות, וילאנובה, שחקן פינה חזק וגבוה וניק ונוס (2.18), שחקן־ציר ענק, הצטרפו.

* לוס־אנג'לס קליפרס: במשך שנים קבוצת תחתית: ביצעה בשנתיים האחרונות מהפך בהרכב שחקניה. מרבית הכדורסלנים הוחלפו. השנה מסוגלת לרוץ היטב עם הרכב מאוזן מאוד של צעירים וותיקים. בתוספת לשחקן־ציר ענק (2.15) מהמכללות, בנויט בנג'מין קיבלה גם את מקסוול מבוסטון תמורת ביל וולטון. בניצוחם של נורמן ניקסון ומרקוס ג'ונסון עשויה לעשות חיל.

* סיאטל סופרסוניקס: קבוצה בתהליך בנייה מחודש. מאמן חדש. קבוצה גבוהה מאוד. שלושה שחקנים בגובה של 2.12 מטר. בראשותו של ג'ק סיקמה. נטלה מהמכללות את אחד השחקנים הטובים, קסביר מקדניאל. זקוקה לזמן כדי להתחשל.

* גולדן־סטייט ווריורס: לאחר עונה חלשה מאוד החזירה לשורותיה את שחקן־הציר שלה, ג'ו בי. קרול, וצירפה מהמכללות את שחקן החוץ הטוב ביותר, כריס מולין מסט. ג'ונס. לקבוצה אחד הקלעים הטובים בליגה, פרביוס שורט, אבל לא נראה שתסכן את שאר הקבוצות בבית.

אסור לשכוח שהליגה ארוכה, ויתכנו הפתעות. הפציעות, שטרם החלו, עלולות לגרום לשינויי הרכב ומיקום.

ענק סימפסון – האם יעלה את יוסטון לפיסגה?

קירט בא לחיפה וארמלי יישב בחוץ...

הכדורגלן משפרעם מודה לצעירי מפ"ם: „אנשים נפלאים שהוכיחו לי שיש רצון לעזור" * „מכבי חיפה עדיין אינה בשיאה" * „בית"ר ירושלים, הפועל ת"א ומכבי נתניה נראות לי כיום היריבות הרציניות שלנו לאליפות"

מאת יצחק ויסהוף

אם זאהי ארמלי, כוכבה של מכבי חיפה ונבחרת ישראל, היה זקוק לפירסום הרי שפרשת שלמה קירט באה בזמן... הצהרותיו הגזעניות של קירט הפכו את ארמלי לכוכב כלל־התקשורת והציבור הזדהה עימו. הראיה, עצומות ומכתבי עידוד שהגיעו לביתו בשפרעם, מכל חלקי הארץ הביעו תמיכה ואהדה.

זאהי ארמלי החמיץ בשבת את משחק קבוצתו, מכבי חיפה, בכפר־סבא, (2:3). עובדה שקטעה רצף של פעילות במשך שנתיים וחצי, שבמהלכה לא החמיץ הכוכב משפרעם משחק ליגה אחד במדי קבוצתו האלופה, מכבי חיפה.

זאהי מתנהג ככוכב אמיתי. מי שמסוגל להרוויח סכום של 88 אלף דולר לעונה יכול להרשות לעצמו להתעורר ב־1 לפני־הצהריים. שלשום, ב־10 בבוקר, כשהתקשרתי לביתו בשפרעם אמרה רעייתו: „תתקשר בעוד שעה; זאהי עדיין לא התעורר".

התקשרתי אחר־כך וזאהי כבר היה מוכן להשיב.

— כיצד חשת בשקיבלת את העצומה והפרחים מצעירי מפ"ם?

ארמלי: זה היה רגע־של־אמת. התרגשתי מאוד, ואני עדיין נרגש. האנשים הנפלאים האלה, ואנשים נוספים, הוכיחו לי שיש רצון לעזור. ולכן אני משוכנע כי רוב הציבור בארץ עומד לצידי ולצד חבריי שהושמצו.

— איך זה לשבת על הספסל, כמו בכפר־סבא?

ארמלי: שנתיים וחצי לא הייתי בחוץ. זה עיצבן אותי. אני לא יכול לראות משחק מהספסל.

— כשהתוצאה היתה 2:2 חשבת שאתה יכול לעזור?

ארמלי: לא ידעתי מה לעשות עם עצמי. בטח שרציתי לעזור, אך לא הייתי מסוגל. זה היה נורא.

— האם לדעתך, מכבי חיפה שיחקה היטב בלעדיך?

ארמלי: היה משחק מצוין, היו טעויות פה ושם. מכבי חיפה עדיין לא בכושר מלא, אבל אם נתייחס לתנאים הקשים של המגרש בכפר־סבא, הרי שה־הישג מעולה.

— האם מכבי חיפה רצה לאליפות שלישית?

ארמלי: אנו לא חושבים על אליפות. הקבוצה חיה ממשחק למשחק. המטרה כיום היא להשתלב בצמרת. יש עדיין הרבה מחזורים עד לסיום הליגה ובקרוב נציג יכולת גבוהה הרבה יותר.

— כיצד אתה מסביר את העובדה שלמרות שאינכם משכנעים אתם מנצחים?

ארמלי: מכבי חיפה היא קבוצה מיוחדת במינה. גם במצבים קשים היא יודעת להתעלות. אנו לא משחקים כיום עם שחקנים שהם בריאים במאה אחוז. האחים רוזנטל, ליאור ורוני, עדיין לא מתפקדים, ואם בכל זאת אנו מנצחים זה מראה שאנחנו מספר 1.

— מי היריבות העיקריות של מכבי חיפה השנה?

ארמלי: בית"ר ירושלים, הפועל תל־אביב ומכבי נתניה נראות כיום כקבוצות המסוגלות לאיים עלינו, אך יתכן שעוד קבוצה או שתיים יצטרפו למאבק.

— בשבת הקרובה ישחק שלמה קירט נגדכם בחיפה. אתה לא תהיה על כר־הדשא? האם זה עושה לך משהו?

ארמלי: אמרתי שאינני רוצה להתייחס לפרשה הזאת. מכבי חיפה תהיה במגרש גם בלעדי.

לאוואן מרסר
אחד כמוך היינו באמת צריכים

מרסר שלט בנצחון הנבחרת ביוון — 86:91

שרף: משחק אימון טוב ● מיקי קלע 27 נקודות ● היום משחק נוסף נגד היוונים

● כדורסל

מאת דאן כהן,
כתב „על המשמר" ביוון

יכולת נפלאה של לאוואן מרסר הובילה אמש את נבחרת הכדורסל של ישראל לנצחון 86:91 על נבחרת יוון במשחק מבחן לקראת הופעתה של הנבחרת מחרתיים בלונדון נגד נבחרת אנגליה במסגרת מוקדמות הגביע העולמי.

מרסר הלהיב את 3000 הצופים בשש חסימות „מעולם אחר", בקליטת 12 כדורים חוזרים וב־22 נקודות שקלע. הוא היה היחיד ששיחק לאורך כל 40 הדקות והבליט טוב עד כמה היתה הנבחרת זקוקה לשחקן ברמתו.

יכולת טובה גילה גם מיקי ברקוביץ שקלע 27 נקודות, מהן בסל אחד של שלוש נקודות.

כוכב הנבחרת היוונית, גאליס, שהיה גבור הנצחון בשבוע שעבר 126:130 מול הנבחרת הצרפתית שיחק רק ב־10 הדקות הראשונות והוחלף. מאמן נבחרת יוון, קוסטאס פוליטיס סיפר כי גאליס פצוע בצווארו והוא מעדיף לשמורו למשחק ביום חמישי נגד בולגריה גם כן במסגרת מוקדמות הגביע העולמי.

מי שהרשים בשורות נבחרת יוון היה יאנקיס שקלע 36 נקודות.

הנבחרת הישראלית פתחה את המשחק עם לאוואן מרסר, מיקי ברקוביץ, מוטי ארואסטי, דורון ג'מצ'י וג'ון ויליס. בהמשך שותפו גם פרישמן, שלכטר, לאסוף ושפע, רק עופר יעקובי לא שיחק כלל.

בדקה החמישית הובילה יוון 8:12 ואז קלעה הנבחרת שלנו 12 נקודות לעומת 2 בלבד של יוון ובדקה העשירית היתה התוצאה 14:20 לישראל. בדקה ה־15 עדיין שמרה ישראל על יתרונה — 28:33 ואולם במחצית הוכילו היוונים 41:41.

המחצית השניה היתה שקולה. 57:57 בדקה ה־25. 72:72 בדקה ה־30 ו־78:80 בדקה ה־35. דקות הסיום התנהלו ללא מיקי ברקוביץ שיצא בחמש עבירות בדקה ה־30 וללא דורון ג'מצ'י שיצא מאותה סיבה בדקה ה־36. למרות זאת דאג מרסר לנצחון 86:91.

הנבחרת התקבלה בצורה אוהדת מאד ביוון ולאחר סיום המשחק כשנותרו הישראלים על המשטח באימון קליעות הם סחפו יוונים רבים למחיאות כפיים סוערות. היו אלה קליעות ראווה מטווחים שונים.

בסיום המשחק אמר לי המאמן צבי שרף: „היה זה משחק אימון טוב. אני מקווה שגם המשחק הבא (היום) יסייע לנו לקראת המשחק נגד אנגליה".

המאמן היווני, קוסטאס פוליטיס אמר: „התוצאה לא חשובה לי ניסיתי שיטות משחק ואיפשרתי לכמה שחקני ספסל ליטול חלק. לא שיחקנו תחת לחץ ואני מודע לכך שהמשחק לא התעלה לרמה גבוהה".

את הנקודות לישראל קלעו: ברקוביץ 27, מרסר 22, ג'מצ'י 13, לאסוף 11, ויליס 6, ארואסטי 5, פרישמן 3, שלכטר 2 ושפע 2.

ליוון קלעו: יאנקיס 36, קאמבוריס 10, קריסטודולו 9, גאליס 8, ליאנדרוס 6, פילפו 6, פאטוראקס 5, אנדריצוס 4 וקוקלאקיס 2.

לאוואן מרסר קלט 12 כדורים חוזרים, לאסוף 4, שפע 2, ויליס, ג'מצ'י ושלכטר 1 כל אחד.

מיקי ברקוביץ קלע 10 נקודות מקו העונשין, לאסוף 9, מרסר 4, ג'מצ'י 3 ושלכטר 2.

שלושה שחקנים קלעו סל אחד של שלוש נקודות: עמוס פרישמן, דורון ג'מצ'י ומיקי ברקוביץ.

היום, ב־8.30 בערב, תקיימנה שתי הנבחרות משחק אימון נוף ומחר בבוקר תמריא הנבחרת ללונדון לקראת משחקה מחרתיים.

הולנד־הונגריה 62:76

נבחרת הכדורסל של הולנד ניצחה בבודאפשט את הונגריה 62:76. במסגרת מוקדמות הגביע העולמי בבית ב'. באותו בית הביסה יוגוסלביה את [illegible] 78:107.

בבית ג' ניצחה בולגריה את פולין 67:70.

בשפרעם: סולחה קירט־ארמלי
עמוד 2

הצעה שהתבטאויות קירט לא יחזרו

מאת יוסי חכם

חבר הנהלת ההתאחדות לכדורגל יצחק פרנקל, העלה אתמול בישיבת סיעת הפועל את הדרישה שהנהלת ההתאחדות לכדורגל תטיל על היועץ המשפטי של ההתאחדות להוסיף סעיף לתקנון ושכו שחקן כדורגל שיתבטא כפי שהתבטא שלמה קירט כלפי השחקנים הערביים לא יוכל לשחק כדורגל במסגרת ההתאחדות.

הנוער והעתודה יקדמו למשחק ישראל־אנגליה

מאת ראובן חנניה

במשחק מוקדם למשחק בין נבחרת ישראל הלאומית ונבחרת אנגליה שיתקיים ב־26 בפברואר יתמודדו נבחרות הנוער והעתודה של ישראל. זאת לפי בקשתו של מאמן נבחרת הנוער גדעון כהן.

מההתאחדות נמסר כי במקרה שמשטח הדשא יהיה רטוב בעקבות גשמים יבוטל המשחק כדי לא לפגוע במשטח לקראת המשחק בין ישראל ואנגליה.

גיורא שפיגל מנהל הנוער

כדורגלן העבר גיורא שפיגל, מונה אתמול במנהל נבחרת הנוער של ישראל בכדורגל. זאת לאחר שמאמן הנוער גדעון כהן הביע את הסכמתו.

מזכירות ההתאחדות אישרה את מינויו של שפיגל ובפגישה בינו לבין יו"ר שאול סוורי וממלא מקומו יוגדרו תפקידיו וחוד הפעולה שלו עם המאמן.

חוצפה קוריאנית

כאשר הן זקוקות לתמיכה רחבה, גם מדינות המקפידות מאוד להחרים אותנו בכל ימות השנה מסכנות להתקפל.

הפעם הייתה זו צפון־קוריאה, שערכה מיבצע גיוס קולות בוועד האולימפי הבינלאומי למען תביעתה לאירגון משותף של משחקי סיאול על־ידי שתי הקוריאות.

הבקשה הגיעה במעטפה צבעונית וצעקנית, כתצלום למעלה. תיאור השולח: הוועד האולימפי של הרפובליקה הדמוקרטית העממית של קוריאה, פיונגיאנג. המען: יצחק אופק, יו"ר הוועד האולימפי בישראל, תל־אביב.

הבקשה נכתבה בצרפתית ופירטה את נימוקיה של צפון־קוריאה לאירגון משותף של האולימפיאדה הבאה.

אילו הייתה לישראל זכות הצבעה, קשה מאוד להאמין שזו הייתה מורמת לטובת מדינה שאינה מרשה דריסת רגל של ספורטאי ישראלי על אדמתה.

גביעים לצעירי השנה

לרגל „שנת הצעיר" תורם הוועד האולימפי הבינלאומי גביעים לספורטאי ולספורטאית השנה בישראל.

ועדת ההסברה של הוועד האולימפי בישראל תתכנס בימים הקרובים כדי להמליץ על המועמדים לזכייה בגביעי „שנת הצעיר" בישראל.

200 מיליון שקל לספורטאים מצטיינים

הקרן לעידוד ספורטאים מצטיינים אישרה את תקציבה לשנת 1985/86 בסך של כ־200 מיליון שקל.

כ־100 מיליון שקל יוקצו לכ־180 סטודנטים־ספורטאים.

כ־30 מיליון שקל יינתנו כסיוע לכ־100 צעירים הפועלים במסגרת היחידה לספורט הישגי.

כ־160 מיליון שקל יועדו לסיוע לכ־20 ספורטאי צמרת המהווים את שלד המשלחת העתידה לקחת חלק במשחקי סיאול 1988.

כ־10 מיליון שקל הקציבה הקרן לכ־100 ספורטאים צעירים המגלים כשרונות מבטיחים המהווים את עתודת הספורט האיכותי.

שיא עולמי באופניים

רוכב האופניים האמריקני רורי אוריילי, קבע בלה פז, בוליביה, שיא עולמי למרחק ק"מ על מסלול בשטח פתוח בזמן של 58:61 שניות.

השיא הקודם היה שייך לאנגלי שאון וואלאס מיולי השנה 59:505 שניות.

1:7 ו־0:6 בליגה הבולגרית

במחזור הי"2 בליגה התורכית בכדורגל השיגה גאלאטאסריי איסטנבול, אותה מאמן הגרמני יופ דרוואל, נצחון חוץ על טרבזונספור 0:1 ומדורגת שניה בטבלה אחרי סאמסונספור בשלשתיהן אותו מספר נקודות (17) אולם לגאלאטה משחק חסר.

בורסה ופנרבחצ'ה נפרדו בתיקו 1:1 ותיקו דומה היה בין בשיקטאש וגנצ'לרבירליגי.

בבולגריה הכניסה סלביה סופיה את צ'רנו מורה 1:7 וויטושה את ספארטאק פלוון 0:6. בראש צועדת בארו עם 18 נקודות מ־13 משחקים. היא מקדימה בשתי נקודות את טראקיה וסרדטס. שתיהן נוצחו. טראקיה על ידי ספארטאק וארנה 2:1 וסרדטס ע"י אקרמיק 1:0.

ביוון גברה אריס סאלוניקי על אולימפיאקוס פיראוס המדרדרת 0:1 ובאותה תוצאה ניצחה האלופה פאאוק סאלוניקי את דוקסה. פאנאתינאייקוס אתונה מוליכה עם 16 נקודות מעשרה משחקים, לאחר התיקו 2:2 עם אפולון קאלאמאריאס. פאניוניוס שניה עם 15 נקודות בעקבות נצחון על אפולון אתונה 0:1.

פלומיננזה — בוטאפוגו 0:2

בדרבי העירוני של ריו ניצחה פלומיננזה את בוטאפוגו 0:2 ואמריקה גברה על ושקו־דה־גמה 0:1.

באנגו שגברה 0:1 סיימה ראשונה בשלב השני של ליגת ריו עם 18 נקודות לפני פלמנגו (17) שגברה על וולטה רדונדה 0:1.

פלומיננזה סיימה שלישית עם 16 נקודות לפני אמריקה (14) וושקו (12).

בליגת סאו־פאולו מוליכה פ.צ. סאו פאולו עם 27 נקודות לפני פורטוגזה 24. סאו פאולו גברה על נורדוסטה 0:2 ובאותה תוצאה ניצחה סנטוס את באוליסטה.

דוקלה וספארטה כבשו 12 שערים

שתי הקבוצות מפראג, השיגו נצחונות גבוהים במחזור הי"13 בליגה הצ'כית.

דוקלה הכניעה את זלינה 2:7 וספארטה הביסה את אינטר ברטיסלבה 0:5.

עונש מינימלי לדייגו מארדונה

הכדורגלן הארגנטיני, דייגו מארדונה, שהורחק שלשום במשחק התיקו 1:1 בין קבוצתו נאפולי ואודינזה לאחר שהבקיע בדקה התשעים את השער לזכות קבוצתו יושעה ככל הנראה למשחק אחד או לשניים.

מאראדונה הורחק בדקה ה־37 לאחר שנראה בגלוי בשיחזור הסרט כי הוא דחף את אנטוניו קריסקימאני, לאחר שזה ביצע בו עבירה.

גזית הפתיעה את צרופה 0:2

● ליגות אזוריות

הפתעה במחזור הי"8 בליגת הכדורגל האזורית חוף־הכרמל/מגידו המוליכה, צרופה, נוצחה על־ידי גזית – 0:2. אסף וסרמן כבש את שני השערים.

הגליל־התחתון עלתה לפיסגה בעקבות נצחון על אלונים 0:2.

במשחק המרכזי גברה רמות־מנשה במגרשה על גבע — 2:3, לאחר 1:1 במחצית. משה לוי, רוני ורנר ואיתן פרידמן כבשו לרמות־מנשה: חיים בקיש ויותי כספי הבקיעו לאלונים.

תוצאות נוספות: נוחיים — התותרים 2:5; מגרים — תל־יוסף 2:1; מעגן־מיכאל — גבעת־עוז 0:3.

צמרת הטבלה
(אחרי שמונה מחזורים)

1.	גליל־תחתון	11:20	14
2.	צרופה	5:38	13
3.	נוחיים	14:30	13
4.	רמות־מנשה	14:30	13
5.	גזית	16:15	8

העסקת מאמן כדורגל זר

יו"ר ועדת הספורט של ההסתדרות נחום סטה, הציע כי ועדת הספורט תקיים בקרוב דיון מיוחד בנושא מאמן זר לנבחרת ישראל בכדורגל. דיון שישתתף בו גם שאול סוורי, יו"ר ההתאחדות לכדורגל.

זאת על מנת לאפשר נקיטת עמדה באשר להעסקת מאמן לאומי זר בתנאים של המשבר הכלכלי והחברתי המוקדי היום את הספורט ואת המדינה.

הנושא עלה לדיון לבקשת חבר ועדת הספורט חיים הברפלד.

מזכ"ל „הפועל" יצחק אופק, אמר כי לדעתו יש להעזר בכוחות מקצועיים ובמומחים הטובים ביותר שאפשר להביא לארץ, תוך שמירה על רמת שכר סבירה, בכדי לא לגרום להגרלה, והתשלומים במסגרת הספורטיביות.

האליצוריות הנחילו הפסד ראשון למכבי ת"א — 69:88

מאת יוסי חכם

במוקד משחקי המחזור התשיעי בליגה הלאומית בכדורסל לנשים הנחילה האלופה, קבוצת אליצור תל אביב וקרית־אונו הפסד ראשון העונה תל־אביב 69:88 לאחר 31:45 במחצית.

בכך נותרה אליצור היחידה שטרם נוצחה העונה במשחק שנערך באולם בכפר הירוק. קלעו לאליצור: דרייגור 23, ליטני 18, כרודה 13, גרוסמן 13, חריף 11, גושן 6 ודורית כהן 4. למכבי: קסטן 14, ינצקי 14, גיסטנר 12, שרף 12, איילון 10 ואדמון 5. שפטו: שי שטריקס וזאב נוימן.

● בראשון לציון גברה הפועל חיפה על אליצור ראשון לציון 64:89 (41:47). להפועל הירבו לקלוע שירלי לב 20 ורונית רימגט 19. לראשון לציון דניאלה גורון 28.

● באולם בית ברבור בתל אביב גברה בני יהודה תל אביב על הפועל חיפה 37:66. לבני יהודה הירבו לקלוע איריס מימרן 20, אורית ברבוט 15 ועמית הילה 14.

● באולם בכפר המכביה גברה מכבי דרום/רמת חן על הפועל קישון 65:87 (26:37). למכבי הירבו לקלוע רוויטל ביטון 25 וורדית אגאי 14. לקישון דבורה פרישברג 20.

● באולם צניין בקרית אונו ניצחה קבוצת הפועל תל אביב את אליצור קרית אונו 56:64 (24:32). בהפועל בלטה חנה רבינוביץ שקלעה 22 נקודות.

● בירושלים הפתיעה קבוצת הפועל המקומית בנצחון בית על הפועל גבעת חיים 74:84 (33:30).

● באולם בית ברבור בתל אביב גברה בני יהודה ת"א על הפועל גליל תחתון 37:66. לבני יהודה הירבו לקלוע איריס מימרן 20, אורית ברבוט 15 ועמית הילה 14.

גליקשטיין ניצח במלבורן

● טניס

אלוף ישראל בטניס, שלמה גליקשטיין עלה בקושי לסיבוב השני באליפות אוסטרליה על מגרשי הדשא במלבורן, כשגבר על הבריטי סטיוארט בייל, שעלה ממשחקי המבחן, 3:6, 6:7, 6:8.

משחקו של עמוס מנסדורף מול הטניסאי האוסטרלי הותיק פיטר מקנאמרה, הופסק במערכה השניה במצב של 6:4, בגלל גשם. האוסטרלי ניצח במערכה הראשונה 6:7.

האוסטרלי פיטר דוהאן הכניע בקלות את התקווה הסובייטית אנדריי צ'סנוקוב 0:6, 1:6, 2:6 והאוסטרלי רוג'ר ראשיד גבר על האמריקני טוד נלסון 4:6, 1:6.

היפאנית אטסוקו אינקו ניצחה במפתיע את האוסטרלית אליזבת מונטר 4:6, 6:7.

בגמר הטורניר בוינה גבר השבדי יאן גונארסון על הצ'כי ליבור פימק 6:7, 6:2, 1:6, 6:5. תואר הזוגות נפל בידי הצמד האמריקני מייק דה פלמר וגרי דונלי. שניהם ניצחו את הספרדים סרג'יו קאסאל ואמיליו סאנשז 6:4, 6:3.

השבדית קאטארינה לינדקוויסט והאמריקנית ברברה פוטר, היו המדורגות הראשונות שעלו לסיבוב השני.

לינדקוויסט המדורגת עשירית ניצחה את הצ'כית רגינה מארקשיקובה 7:5, 6:2, ופוטר (11) גברה על בת ארצה, נורטון, 6:3, 6:2.

נצחון יפני נוסף השיגה מאסקו מאנאגי על האמריקנית אליסיה מולטון 7:5, 6:2.

שתי האחיות מאולייבה מבולגריה עלו אף הן לסיבוב הבא. מנואלה גברה על ליאה אנטונופליס מארה"ב 6:1, 6:1. קאטארינה ניצחה את שרון פיט מארה"ב 7:5, 6:4.

מאמן נבחרת הכדוריד לאחר פרסום הבית בדרגה ג'

הגרלה נוחה אך אנו עסוקים בבניה

● כדוריד

מאת יוסי חכם

משחקי אליפות העולם דרגה ג בכדוריד יחלו ב־6 בפברואר ויסתיימו ב־16 בפברואר 1986 בפורטוגל. נבחרתנו, שירדה בתחילת השנה מדרגה ב' לדרגה ג', תשחק בבית א'.

וזה סדר המשחקים: 6 בחודש נגד יוון, למחרת נגד בלגיה, ב־9 בחודש נגד תורכיה, למחרת נגד איי פארו וב־12 בחודש נגד הולנד.

בבית ב' ישחקו נבחרות צרפת, אוסטריה, לוכסמבורג, אנגליה ופורטוגל.

בתום האליפות תעלה נבחרת אחת בלבד למשחקי אליפות העולם דרגה ב', שייערכו בתחילת שנת 1987.

מאמן נבחרת ישראל, איגור ביאליק, אמר אמש, כי עקרונית ההגרלה היא נוחה, אך הסיכויים נראים לו קלושים משום ש„אנו בונים נבחרת צעירה לקראת משחקי אליפות העולם דרגה ג' שייערכו בתחילת שנת 1988".

ועדת החמישה תגיע לאירופה

מאת ראובן חנניה

לפי בקשת ועדת החמישה שמונתה כדי לבדוק את כשלונה של הנבחרת הלאומית בכדורגל, יבקש מנכ"ל ההתאחדות, יעקב אראל, חוות־דעת מקצועית וניהולית מהתאחדויות כדורגל באירופה בנושא „הכנת נבחרות לאומיות בכדורגל".

אמש נמסר כי המנכ"ל ישלח מכתבים להתאחדויות הצרפתית, הגרמנית, הבלגית, הספרדית וההולנדית.

הדתיים הצליחו להזיז את מכבי ת"א מר"ג
עמוד 2

אתיופיה — מינסק 0:1

נבחרת הכדורגל של אתיופיה ניצחה באדיס אבבה את קבוצת דינאמו מינסק הסובייטית 0:1.

נבחרות הכדורגל של קאטאר וסוריה נפרדו בתיקו אפס במשחק שהיה בדובאי. לסוריה היה זה משחק מבחן לקראת המפגש עם עיראק ביום שישי שיקבע מי תזכה בכרטיס ה־23 לגמר גביע העולם במקסיקו שיתקיים [illegible].

כדוריד רומניה בגמר הסופר־קאפ

נבחרת הכדוריד של רומניה, שתשחק בארץ בחודש פברואר לפי הזמנת ראשון לציון, תשחק בגמר הסופר־קאפ, לאחר שהשלמה את המקום הראשון בבית ב'. היא צברה חמש נקודות והקדימה בשתי נקודות את מזרח גרמניה.

רומניה ניצחה במשחק האחרון בבית את שבדיה 23:26 (7:15) ומזרח גרמניה נפרדה בתיקו 23:23 מיוגוסלביה.

מערב גרמניה תפסה את המקום הראשון בבית א'. כשניצחה את ברה"מ 16:25 (10:13). צ'כיה הכניעה את דנמרק 20:30 (7:15).

נגנים מהתזמורת הפילהרמונית וזמרי אופרה ניגנו אתמול בפני קהל יוצא דופן – עשרות נערות ונערים הסובלים מפיגור. האירוע, הראשון מסוגו בארץ, התקיים במוסד למפגרים „אבן חן – אומנה" בנתניה. את האירוע ארגן „הנוער המוסיקלי" – גוף הפועל ליד התזמורת הפילהרמונית הישראלית. בפני הנערים המפגרים הופיעו נגני קשת מהתזמורת הפילהרמונית, שלישית זמרי אופרה „בת שחר" ותזוג בוכמן – נגני חליל ונבל. (צילום: רימון)

ספר חדש בארה"ב שפורסם אתמול:

הודו, קוריאה, פקיסטאן, ישראל ודרא"פ — אזורי סכנה גרעינית

וושינגטון. — הסכנה של התפשטות נשק גרעיני גברה מאז 1984, והודו, צפון־קוריאה, פקיסטאן, ישראל ודרום־אפריקה, הן האזורים העיקריים המעוררים דאגה, נאמר בספר שפורסם אתמול.

„המדינות הגרעיניות החדשות", שנכתב ע"י המומחה לענייני גרעין לנרד ספקטור, עבור מכון קרנגי הפרטי, גם מוסר, כי מהנדס איטלקי שטען כי ברשותו נשק גרעיני, נשא־ונתן ב־1982 עם קניינים במזרח־התיכון, וכי שוודיה פיתחה בשנות ה־1960 תוכניות, אשר לדעת מרענים שוודיים איפשרו לייצר נשק גרעיני יעיל.

הספר, המבוסס בחלקו הגדול על מקורות גלויים, סוקר את התקופה בין אמצע 1984 ואמצע 1985 ומוסר כי מאמצים בין־לאומיים לבלום את התפשטות הנשק האטומי, נפגעו על־ידי „סחר מחתרתי" בציוד ובחומרים גרעיניים".

5 אזורי סכנה

חמשת „אזורי הסכנה" הם, לפי הספר:

● ישראל: הספר מצטט מתוך מסמכים של משרד המשפטים האמריקני הטוענים, כי ישראל עסקה בהברחה נרחבת של פריטי טכנולוגיה־מתקדמת מארה"ב, כדי לסייע בתוכנית ליצור נשק גרעיני, וסבורים, כי יצרה 20־25 מצצות־גרעין.

הספר מוסיף, כי לפי היומון לענייני תעופה וחלל, „אירוספייס", שהוא בדרך כלל מהימן, יש לישראל הרבה יותר מאשר 20־25 כלי־נשק גרעיניים, כולל טילי יריחו־2 מצויידים בראשי־נפץ גרעיניים, ופגזי תותחים גרעיניים.

הספר מצטט את הכתב ריצ'רד סייל של העיתון „אירוספייס", שטען, כי הכתבה בעיתון אומתה על־ידי מספר מקורות אמריקניים רשמיים ופרטיים, אך מחבר הספר לא הצליח לקבל אישור על האומדן הגבוה יותר, ממקורות בלתי־תלויים.

● הודו: בתגובה על המשך המאמצים של פקיסטאן לייצר נשק גרעיני, רמזה הודו, שפוצצה ב־1974 התקן גרעיני שלדבריה היה מיועד למטרות שלום, וכי היא תשקול מחדש את מדיניותה לא לייצר נשק אטומי.

הודו הודיעה באוגוסט, כי היא מקימה כור גרעיני, ולדברי הספר, יוכל כור זה לייצר פלוטוניום מועשר מהסוג הדרוש לפצצות־גרעין.

● פקיסטאן: הספר מוסר, כי פקיסטאן המשיכה להתקדם לקראת הפיכתה למדינה בעלת נשק גרעיני, ב־18 החודשים האחרונים, אך ניראה, כי לפי שעה אין היא מייצרת די פלוטוניום כדי לייצר נשק גרעיני.

● צפון־קוריאה: הספר מוסר, כי מאמצע השנה שעברה, התקדמה מדינה זו במאמציה לבנות כור גרעיני גדול, שיוכל להפיק פלוטוניום לנשק גרעיני, אך ציין, כי היא עדיין רחוקה מיכולת לייצר נשק גרעיני.

● דרום־אפריקה: הספר מצביע על ראיות המעידות, כי דרום־אפריקה, המשתמשת זה שנים מספר בכורים גרעיניים משלה ואולי גם במקורות חיצוניים, רכשה די פלוטוניום עבור 15—30 כלי־נשק גרעיניים.

„לא ברור אם דרום־אפריקה אכן כבר יצרה נשק גרעיני", הוסיף הספר. בציינו כי מומחים מסויימים משערים כי לפרטוריה 10 עד 15 פצצות־אטום.

„התקציב הממשלתי מוביל לאבטלה ולמיתון עמוק"

דוד כהן, חבר הועדה המרכזת של ההסתדרות (מטעם מפ"ם) הזהיר בדבריו בדיון בוועד הפועל של ההסתדרות שלשום מפני חציית הקו האדום של האבטלה. „אם לא נעצור בזמן, אין לדעת אם לא תהיה רעידת אדמה שתזעזע את החברה הישראלית כשמאורעות ואדי סליב יהיו משחק ילדים בהשוואה למה שעלול לקרות" אמר. את דבריו מסר דובר מפ"ם בהסתדרות.

בדבריו תקף דוד כהן את הפיטורים במגזר הממשלתי — וכן את תקציב הממשלה אשר מוביל להחרפת האבטלה ומביא למיתון עמוק.

דוד כהן האשים את הממשלה בדבר מתן העדפות ליהודה ושומרון על חשבון עיירות הפיתוח וציין לדוגמה את מתן המשכנתאות המועדפות למשתכנים ביהודה ושומרון.

(שעיה)

שערי מטבע־חוץ בנק הפועלים — 25.11.85

	היחידה	בנקנוטים קניה	בנקנוטים מכירה	העברות והמחאות קניה	העברות והמחאות מכירה	שערים יציגים
דולר אמריקני	1	1445.72	1510.78	1469.83	1488.16	1479.3
לירה שטרלינג	1	2117.57	2218.19	2155.50	2182.40	2167.5
מרק גרמני	1	563.50	590.27	573.59	580.74	576.3
פרנק צרפתי	1	182.58	193.70	188.22	190.57	189.29
גילדן הולנדי	1	499.55	523.29	508.50	514.84	512.28
פרנק שוויצרי	1	688.42	721.13	700.75	709.49	704.26
כתר שבדי	1	187.05	195.94	190.40	192.78	191.56
כתר נורווגי	1	187.54	196.45	190.89	193.28	192.08
כתר דני	1	155.86	163.26	158.64	160.62	159.67
מרק פיני	1	261.92	274.37	266.61	269.93	268.33
דולר קנדי	1	1049.24	1099.10	1068.03	1081.36	1074.8
דולר אוסטרלי	1	1000.64	1054.26	1015.87	1028.54	1022.2
ראנד דרום אפריקני	1	486.34	559.55	552.65	559.55	556.22
פרנק בלגי	10	275.46	292.63	283.53	287.06	285.08
שילינג אוסטרי	10	801.31	839.39	815.66	825.84	820.58
לירה איטלקית	1,000	832.13	884.72	849.11	859.70	853.51
ין יפני	1,000	718.92	753.09	731.80	740.93	737.16

סניף מפ"ם ברעננה — לידי הצעירים

מאת יהושע מרקוס. כתב „על המשמר".

באסיפת חברי סניף מפ"ם ברעננה, שהתקיימה ביום ראשון, נערכו חילופי משמרות בבחירת מוסדות הסניף. למזכירות נבחרו 11 חברים ביניהם 7 צעירים וארבעה חברים ותיקים, שקיבלו בברכה הצטרפותם של צעירים לפעילות בסניף. כן נבחר צבי נרב למזכיר הסניף במקום דן ברזו, שכיהן כמזכיר משך 20 שנה. בדברי הפרידה מסר דן ברזו על המספר שנערך בסניף והדגיש שלסניף הצטרפו חברים צעירים שהביעו רצון לקדם את מפ"ם במפלגה עצמאית.

2 חיילי צה"ל נפצעו ממטען ברצועת הבטחון

מאת יהודה צור, כתב „על המשמר"

שני חיילי צה"ל נפצעו אתמול באשר רכבם עלה על מיטען דומי נפץ ליד בית־יאון באיזור בינת ג'ביל ברצועת הבטחון.

המקרה אירע סמוך לשעה חמש אחה"צ. אחד החיילים טופל במקום והשני פונה לבית־החולים בנהריה. כוחות צה"ל וצד"ל פתחו בסריקות באיזור. יש לציין שלפני כמה ימים נפצעו שני חיילי צה"ל נוספים בהתיתקלות עם חוליית מחבלים ברצועת הבטחון.

ארגונו של אבו־נידאל

אבו־נידאל, הודיע לפני כחודשיים על הקמת ארגון „מהפכני מצרים" אותו ארגון שנטל על עצמו את חטיפת המטוס המצרי. בראיון בעיתון הכוויתי „אל קבס" אשר פורסם ב־21 בספטמבר השנה, אמר אבו־נידאל כי ארגון זה ילחם למען ביטול הסכמי קמפ־דייוויד.

האופוזיציה: לפטר שר־ההגנה

כלי־התקשורת המצרים נקבו אמש במפורש בשמה של לוב כאחראית לחטיפת המטוס. סגן מפלגת האופוזיציה המצרית „הופ"ד" יצא אתמול בקריאה לפטר את שר ההגנה המצרי עבד אל חלים אבו ע'זאלה, כאחראי למה שכינה „הכשלון" במאלטה. אבו־ע'זאלה עצמו קיבל אתמול בשדה־התעופה של קהיר חלק מחיילי הקומנדו המצרי. להם קשרו אתמול כלי התקשורת המצרים כתרים.

מצרים מצטערת על הקורבנות

הנשיא מובארק פירסם אתמול הודעה בה מסר כי מצרים מצטערת על הקרבנות החפים מפשע שנפלו בפעולת הטרור ותשלם פיצויים למשפחות. הנשיא המצרי הדגיש כי מצרים תמשיך במאבקה בטרור. בינתיים התבררו במאלטה, במהלך יום אתמול, ממדי השואה. דובר ממשלת מאלטה פול מיפסוד אמר אמש כי 60 בני־אדם ניספו בתוך המטוס המצרי. במסיבת עיתונאים אמר הדובר כי 58 גופות נתגלו בתוך הריסות המטוס השרוף, אליו פרצו אנשי הקומנדו המצרי. ממשלת מאלטה, הוסיף הדובר, מביעה את צערה העמוק ואת אכזבתה הגדולה נוכח תוצאות פעולת החילוץ. אחד מהמצוצעים שאושפזו במאלטה מסר כי לאחר שהטרוריסטים ירו בשתי הישראליות הם התחילו לירות באמריקנים. הם כבלו את ידי כולם בעניבות והעבירו אותם למושב הראשון. הנוסע האמריקני מסר כי מאוחר יותר לקחו אותו הטרוריסטים וירו בראשו. האמריקני שנפצע השים עצמו כמת, וכך ניצל.

חסן השני

(המשך מעמוד ראשון)

„אין זה סוד שלפרס היו קשרים אישיים טובים, כולל פגישות חשאיות עם המלך חסן, ב־1978 וב־1981, כשהוא היה מנהיג האופוזיציה, והוא יקדם בברכה המשך קשרים אלה". אמר אתמול אחד מראשי מפלגת העבודה, שביקש לשמור על עילום שמו. הדובר אמר עוד, כי אם תצא פגישה גלוייה לפועל, תהיה זו „התקדמות חשובה".

בראיון בן 90 דקות עם שבעה עיתונאים צרפתים, אשר שוחרר לפירסום הלילה, אמר חסן, כי ראש־הממשלה פרס ביקש לקבל הזמנה למרוקו, כדי לשוחח עימו בתוקף תפקידו כנשיא הליגה הערבית.

רק הצעות רציניות

„פרס העביר אלי בקשה כי אזמין אותו לפגישה", אמר חסן. „השבתי לו, כי אשמח להיפגש עימו, אם יש לו הצעות רציניות להציע לי". חסן הדגיש, כי מוכרח להיות בסיס רציני לשיחות כאלה. „ביום שפרס יגיד לי, יש לי הצעות רציניות להציע לך', אזי אין סיבה שלא ניפגש".

חסן אמר עוד כי אם תיערך פגישה כזאת, ואם יתברר שהצעותיו של פרס „הן מגוחכות או אוטופיות", או לא יהסס להפסיק את פגישתם באמצע.

חסן לא אמר איזה הצעות יראה כרציניות. אבל, הוא הדגיש, כי תוכנית הפסגה הערבית משנת 1983, כדבר ריבונות פלשתינית בגדה המערבית והכרה הדדית בין ישראל למדינות ערב, היא עדיין התכנית המונחת על השולחן. עם זאת, אמר כי אין לשלול גם גישות אחרות, בתנאי שיביאו לתוצאות המקוות. הוא הוסיף, כי מלבד עמדה זו אין כל תנאים מוקדמים נוספים מן הצד הערבי.

הצרפתים שיגרו יחידה מיוחדת למלחמה בטירור — אך המצרים לא המתינו

מאת ארנון יפה, כתב „על המשמר" בצרפת

פאריס — צרפת שיגרה יחידת לוחמה נגד טרור למאלטה על־מנת לסייע למצרים, אך הנשיא מובארק לא המתין שיגיעו. מטוס היחידה הצרפתית ג'י המנוסה בהשתלטות על חוטפי מטוסים נחת במאלטה בדיוק ברגע בו המצרים ריססו את המטוס בצרורות ללא הבחנה. מקורות ממשלתיים מסרו כי המומחים הצרפתים הביאו עמם ציוד מיוחד, כגון רובים עם כוונות לייזר לראיית לילה. מפקד היחידה הצרפתית אמר כי המצרים והמאלטים עשו את כל השגיאות האפשריות בפעולה כזו, כמו כיבוי האורות בשדה־התעופה כמה דקות לפני ההתקפה.

חרף הטבח והשלומיאליות מביעים בצרפת תמיכה מלאה בפעולת הקומנדו המצרי ובנשיא מובארק.

ארה"ב תובעת

(המשך מעמוד 2)

ישראלים המנהלים מגעים שיג־רותיים בענייני בטחון ומודיעין.

ישראל, המכינה דיווח מלא על פרשת המרגל ג'ונתן פולארד למימשל האמריקני, חוקרת, האם מישהו מבין עובדי שגרירותה בוושינגטון חרג מסמכותו ברכישת המסמכים האמריקניים — כך אמרו אתמול פקידים ישראלים לכתב איי.פי. בירושלים.

הפקידים, שביקשו לשמור על עילום שמם, אמרו כי ישראל מקווה להשלים את הדו"ח המלא על הפעולה בהקדם האפשרי ולשלחו למימשל האמריקני.

הופעל ללא אישור

„דבר אחד ברור: הדרג הפוליטי לא ידע דבר על הפרשה". אמר אחד הפקידים.

הפקידים אמרו, כי ישראל בודקת, האם הפעלת המרגל בוצעה משגרירותה בוושינגטון בלא קבלת אישור מירושלים. אולם, אין להם כל הסבר כיצד ייתכן ששולם סכום כה גבוה לפולארד ללא אישור תפקיד בכיר ביותר.

אחד הפקידים אמר, כי ישראל בודקת אפשרות, שפולארד סיפק מידע על פעילות צבאות ערביים.

מורת־רוח בוועדת החוץ והבטחון

חברי ועדת החוץ והבטחון הביעו אתמול מורת רוח ואכזבה מכך, ששר החוץ לא דיווח לוועדה על פרשת המרגל בארה"ב. ממלא מקום יו"ר הוועדה, מיכה חריש, אמר שיבקש מרה"מ לדווח את פרטי המקרה לוועדת המשנה של ועדת החוץ, לעניין שירותי המודיעין.

שר־החוץ, יצחק שמיר, אמר, שהדיווח לוועדה יימסר רק בתום החקירה שהממשלה עורכת. „אלה הם ימים לא קלים, אך אני מקווה שנתגבר" — אמר שמיר.

לכתבנו נודע, כי לפני הופעתו בוועדה תיאם יצחק שמיר את עמדותיו עם ראש הממשלה שמעון פרס.

התנהגות מגושמת

גולדשטיין (ליכוד) אמר שהממשלה התנהגה בצורה מגושמת. היא אמרה מעט מדי ומאוחר מדי. יש לדבר במלים ברורות, כדי שהנושא לא יתגלגל ויהפך ל„עסק ביש". דוד מגן (ליכוד) תבע משמיר למסור דיווח מיידי, ולחדול מדיסאינפור־מציה.

ח"כ שבח וייס אמר, שצריך לסיים מהר את הפרשה, אבל האמינות חשובה מן המהירות, ולכן בגלל החשש מטיח, מוטב לנקוט בשיטת אל־פתו. שריד (רצ) אמר שאין דבר חמור יותר מאשר התרחשות רגישה בקהילת הביון, מבלי שהדרג ידע עליה. מעשה זה, נוסח פרשת לילהמר בנורבגיה, אסור שיסתיים מבלי שהאחראיים לכך יתנו את הדין.

ישראל, ארה"ב ובריטניה — תומכות בפעולה המצרית

ירושלים. — מדינאי ישראלי בכיר הביע אתמול תמיכה בהחלטת מצרים לפרוץ למטוס המצרי החטוף במלטה, על אף מספר הקורבנות הרב בפעולה זו.

המדינאי שביקש שלא להזדהות, אמר: „אנו מצטערים צער רב על קורבנות הטרור. הרבה אנשים תמימים נהרגו. אולם אנו מבינים את החלטת מצרים להילחם בטרור".

ארה"ב ובריטניה תומכות

ארה"ב שבה והכריזה אתמול על תמיכתה בהסתערות של אנשי הקומנדו המצריים לתוך המטוס החטוף, למרות אובדן החיים הרבים כתוצאה מכך.

„פעולות חילוץ כגון זו שבוצעה במלטה הם עניינים מסוכנים, ונוקטים בהן רק בנסיבות קיצוניות", אמר דובר משרד החוץ האמריקני צ'ארלס רדמן לעתונאים.

הוא הוסיף כי ארה"ב אינה נסוגה מהצהרה שפירסמה ביום ראשון בלילה, לפיה היא תומכת „בהחלטה הקשה" להסתער לתוך המטוס, למרות שהדבר גרם לאובדן של חיים רבים.

גם בריטניה שיבחה ביום שני את העמדה התקיפה שנקטו מלטה ומצרים בהסתערות על המטוס החטוף, אך הוסיפה כי היא מצטערת על אובדן החיים. לעומת זאת העלה שר הפנים האיטלקי, אוסקר סקאלפארו, פי.פוקים לגבי הטיפול של מצרים ומלטה בעניין המטוס.

יוון הגנה ביום שני בתוקף על אמצעי הבטחון הנקוטים בנמל התעופה של אתונה, ומתחה ביקורת על מלטה על שלא הודיעה ליוון, כי אנשי קומנדו מצריים מתכוננים להסתער על המטוס. (ע"ר וע"צ)

נטורי קרתא יוזמנו להשתתף בממשלה פלשתינית גולה

מאת בצלאל עמיקם, כתב „על המשמר" בירושלים

נציגות של נטורי־קרתא תוזמן להשתתף בממשלה פלשתינית גולה אם וכאשר זו תוקם. הזמנה להצטרף לגוף פוליטי זה הגיעה בימים אלה לסניף של נטורי קרתא בלונדון. בהזמנה נאמר כי מועצת אש"ף המתכנסת בבגדד מעיינת בהכללת יהודים בממשלה פלשתינית גולה כדי שהללו ייצגו את האינטרסים של היהודים בשטחים, הכבושים על־ידי הציונים.

הרב משה הירש, „שר־החוץ" של נטורי קרתא אמר אמש לכתבנו כי אין הוא רואה כל קושי לשרת כחבר בממשלה ערבית כנציג העם היהודי, זהו אתחלתא הגאולה — אמר.

טלקס

● **הדולר הידרדר לשפל בשווקי הכספים של אירופה ויאן**

פרנקפורט. — הדולר ירד קשות באירופה אתמול והידרדר לרמה הנמוכה ביותר כנגד המארק זה 20 חודשים.

הירידה באירופה היא המשך לצניחת הדולר במזרח־הרחוק וירידתו אל מתחת ל־200 יאן, שפל שלא היה כמותו זה חמש שנים.

הסוחרים בפרנקפורט אמרו, כי הדולר יורד בגלל צפיות לירידה בשער הריבית בארה"ב וסימנים של ניצני מיתון במשק האמריקני.

שער הדולר נקבע ב„פיקס" של פרנקפורט בשעות הבוקר ל־2.564 מארק, ירידה של 12.2 פניג לעומת ה„פיקס" של יום שישי. (ע"ר)

● **איראן השתלטה על אניית־משא כוויתית**

כוויית. — ספינות מלחמה איראניות שפעלו הרחק מבסיסם, השתלטו על אניית־משא הרשומה בכוויית ועליה צוות של 43 ימאים. האנייה נתפסה בעת ששטה במפרץ עומאן – מסרו בעלי האנייה אתמול.

חברת הספנות הערבית המאוחדת הודיעה, כי האנייה, „איבל אלבייטר", במעמס של 23,800 טון יורטה ביום ראשון. „הקפטן הודיע, כי עולים על האנייה, אולם לאחר מכן נותק הקשר", נאמר בהודעה.

האנייה היתה במרחק של 30 ק"מ ממוסקאט, בירת עומאן, בעת שנתפסה על־ידי האיראנים. (ע"ר)

● **20 מחנות לאימון טרוריסטים בלוב**

בגדאד. – למעלה מ־20 מחנות לאימון טרוריסטים קיימים בלוב. מוסר העיתון „אלדסתור" הלונדוני, המסתמך על מקורות אופוזיציה הלובית.

העיתון מוסיף, כי בין המדריכים – סוכנות לשעבר של המודיעין האמריקני. (ע"מ)

● **שני אנשי הצי הספרדי נהרגו בהתקפת טרור**

סאן־סבסטיאן, ספרד. – שני אנשי הצי הספרדי נהרגו ושניים אחרים נפצעו, כאשר הותקף הרכב בו נסעו ביריות טרוריסטים באסקים אתמול בבוקר ליד עיר נמל זו בחבל הבאסקי.

איש לא טען בינתיים לאחריות על התקפה זו. אולם המשטרה מסרה כי היו לה כל הסממנים של התקפה מצד ארגון הטרור הבאסקי תאאבק להקמת ממשל נפרד בחבל זה. (ע"צ־ע"ר)

● **ניסוי גרעיני צרפתי נוסף באוקיינוס־השקט**

וולינגטון. – מדענים בניו־זילנד הודיעו אתמול, כי צרפת פוצצה מתקן גרעיני בעוצמה של 7 קילוטון באתר הניסויים שלה באיי מורורואה.

מחלקת המדע בממשלת ניו־זילנד הודיעה, כי הפיצוץ נרשם בשעה 1601 לפי שעון גריניץ ביום ראשון.

היה זה הניסוי הגרעיני השביעי במהלך השנה הנוכחית והניסוי ה־74 שצרפת ביצעה מתחת לפני הקרקע באיי אלמוגים אלה בדרום האוקיינוס השקט. (ע"ר, ע"צ)

● **„קשיים בייצוא הנפט העיראקי"**

לונדון. – ייצוא הנפט העיראקי דרך נמל ינבוע שבסעודיה ביום־סוף נתקל בקשיים – מוסר העיתון „אל־עאלם" הלונדוני.

לבד מהקשיים הטכניים, שאין עיראק מצליחה להתגבר עליהם, עושה סעודיה קשיים, מאחר שהיא מתנגדת לכך שעיראק תגדיל את תפוקת הנפט יותר מכפי שנקבע על־ידי אופ"ק.

משקיפים סבורים, כי ביקור הפתע של שר הנפט העיראקי, קאסם אחמד, בריאד ופגישתו עם אחמד זאכי יאמאני, היה קשור בנסיון לפתור את הבעיות האלה. אולם הוא העלה חרס בידו. (ע"מ)

כוננות בנמלי־תעופה עקב סכנת טרור ערבי

לפי ידיעות מלונדון, מתכוננת קבוצת טירוריסטים, בחסות איראן, שברשותה כ־400 דרכונים מזוייפים, לבצע פיגועי והתאבדות נגד מטוסי נוסעים ● ארגון מהנדסי־הטיס הצרפתיים: חטיפת המטוס המצרי הבליטה את חוסר התועלת בהצבת אנשי־ביטחון במטוסי נוסעים

לונדון. — כוננות הוכרזה בנמלי־התעופה הבין־לאומיים הגדולים, עקב ידיעות שלפיהן מכינים טרוריסטים ערביים פיגועי־פיצוץ נגד מטוסי־נוסעים, כמסר אתמול ה„טיימס" הלונדוני.

מקור בנמל־התעופה לונדון־היתרו אמר, כי שירותי הביטחון בנמל מגלים עירנות, אך נראה שלא ננקטו צעדים מיוחדים. הסקוטלנד־יארד סירב למסור תגובה כל שהיא.

נעצרו טרוריסטים ערביים

השבועון הבריטי „מייל און סאנדיי" כתב כבר ביום ראשון, כי הוכרזה כוננות לאחר שבחודש שעבר נעצרו ברומא שני טרוריסטים ערביים, מצוידים בדרכונים מזוייפים, אשר הובילו חומרי־נפץ במזוודות שתוכננו במיוחד כדי שקרני רנטגן לא יוכלו לגלות את תוכנן.

לפי ידיעות אלה, מתכוננת קבוצת טירוריסטים, בחסות איראן, שברשותה כ־400 דרכונים מזוייפים, לבצע פיגועי־התאבדות נגד מטוסי נוסעים, אולי אמריקנים.

אין תועלת באנשי ביטחון

ארגון מהנדסי־הטיס הצרפתיים מסר אתמול בפאריס, כי הטראגדיה של חטיפת המטוס המצרי הבליטה את חוסר התועלת בהצבת אנשי ביטחון בתוך מטוסי נוסעים.

בהודעה של הארגון נאמר, כי נוכחותם של שומרים מזוינים בתוך מטוסים היא „בלתי מתאימה לחלוטין, ואפילו מסוכנת".

עוד נאמר בהודעה, כי האסון הבליט את הצורך לשפר את אמצעי הביטחון בנמלי־התעופה ואת הבדיקות של מטענים של נוסעים־במעבר.

ארגון מהנדסי־הטיס הודיע, כי הוא ממתין לתוצאות של החקירות בעניין האסון, בטרם יחליט אם לדרוש צעדים נגד התעופה של אתונה. יו"ר איחוד הטייסים של צרפת אמר, כי ארגונו שוקל אם לדרוש כינוס של הפדרציה הבין־לאומית של איגודי הטייסים (איפלפ"א), כדי לארגן חרם על נמל התעופה של אתונה. (ע"ר, ע"צ)

מפקד דרוזי הרג חיילו שהפר את הפסקת־האש

ראשי הדרוזים והשיעים כפו על אנשיהם הפסקת־אש ● המפקד הדרוזי ירה באיש המיליציה שלו ארבעה כדורים מטווח קצר ואחר־כך ציווה להיפטר מהגופה ● סוריה שיגרה אגרת האשמה חריפה לג'ונבלט, ובה הוא מואשם באחריות להתנגשויות הדמים בביירות

ביירות. — ראשי המיליציות הדרוזיות והשיעיות בלבנון כפו אתמול על אנשיהם הפסקת־אש, לאחר חמישה ימי לחימה במערב־ביירות. אחד ממפקדי המיליציה הדרוזית ירה למוות באחד מאנשיו, לאחר שהלה הפר את הפסקת־האש.

המנהיג השיעי נביה ברי אמר לכתבים: „נשתמש בכוח כנגד כל הפרה של הפסקת האש".

צלם של סוכנות איי.פי., שהיה עד להוצאתו להורג של איש המיליציה הדרוזית, סיפר, כי המפקד הדרוזי, עיסאם ענתרזי, ירה בחייל שלו, שסירב לנצור את נשקו. לאחר שלוחם שיעי נהרג.

ארבעה כדורים

המפקד הדרוזי ירה באיש שלו ארבעה כדורים מטווח קצר ולאחר־מכן ציווה על אנשיו להיפטר מהגופה.

המשטרה מסרה אתמול, כי בקרבות שהיו בחמשת הימים האחרונים נהרגו 68 בני־אדם ונפצעו קרוב ל־300. רוב הנפגעים היו אזרחים.

אגרת חריפה מדמשק

מקור במערב־ביירות גילה, כי דמשק שיגרה איגרת האשמה חריפה למנהיג הדרוזים ואליד ג'ונבלאט. באיגרת מואשם ג'ונבלאט באחריות להתנגשויות הדמים שהיו בימים האחרונים בביירות.

סוריה רואה בהחלטת ג'ונבלאט להחליף את דגל לבנון בדגל המפלגה הסוציאליסטית צעד פלגני המכוון לטרפד את נסיונות סוריה להביא להסכם בין הצדדים בלבנון.

דמשק ציינה, כי האירועים בביירות התחוללו פחות מיומיים לאחר העימות האווירי בין סוריה לישראל. דמשק גם רואה בסיוע הצבאי שקיבלו הדרוזים מפלשתינים במחנות במערב־ביירות ומכמה ארגונים שונים, הוכחה ליד מכוונת שנועדה לפגוע במאמצי הסורים להביא ליישוב המחלוקת בלבנון. (איי.פי., ע"מ)

צרפת שוקלת הטלת סנקציות על ניו־זילנד

לאחר הודעת ר"מ ניו־זילנד, כי אין בכוונתו לשחרר את שני הסוכנים הצרפתיים שנטלו חלק בהטבעת אניית המחאה באוקלנד

מאת ארנון יפה, כתבנו בצרפת, וסוכנויות הידיעות

וולינגטון. — ניו־זילנד אינה מתכוונת לגרש את שני הסוכנים הצרפתיים שנידונו ל־10 שנות מאסר על החלק שנטלו בהטבעת אניית המחאה „ריינבאו וריור".

צרפת הגיבה בתדהמה, ובפאריס שוקלים הטלת סנקציות כלכליות על ניו־זילנד.

ראש־ממשלת ניו־זילנד, דוד לאנגה, אמר כי ממשלתו תמשיך ותחזיק בסוכנים הצרפתים, אפילו תערים צרפת מכשולים על הסחר בין ניו־זילנד לשוק האירופי המשותף.

„אנחנו לא מתכוונים למכור את שני האסירים, זה פשוט מאוד, יהיה זה דבר רע אם נעשה זאת", אמר לאנגה במסיבת עיתונאים.

„שאלתם אותי, אם בתקופת כהונתה של ממשלה זו, שני אלה יגורשו, התשובה היא — „לא", אמר. לאנגה אמר, כי „לא יהיה שום שיקול מחדש לגבי שני הסוכנים, עד אשר יגיע הזמן המקובל לדיון בשחרורם, על תנאי, אחרי חמש שנים".

ראש ממשלת צרפת, לורן פאביוס, אמר אתמול, כי צרפת תמשיך לפעול להחזרתם של שני הסוכנים החשאים.

בראיון בטלוויזיה אמר פאביוס „עתה לאחר שהסתיימו ההליכים המשפטיים, הגענו לשלב של מגעים בין ממשלה לממשלה, שלב פוליטי".

פאביוס אמר את הדברים לאחר הצהרתו של ראש ממשלת ניו־זילנד.

דבריו של ראש ממשלת ניו־זילנד גרמו הלם בצרפת. הצרפתים עדיין מקווים להשיג שחרור מוקדם של הסוכנים, אולם בפאריס נמסר כי שוקלים להטיל סנקציות כלכליות על ניו־זילנד.

מלחמת חורמה בנהגים שיכורים בכבישי צרפת

[illegible]

שיעי בארץ מאלבורו. איש מיליציה שיעי נראה בזמן מלחמה עם אנשי המיליציה הדרוזית. על ראשו כובע קאבוי וברקע „מתבונן" בו הקאבוי של מאלבורו. (צילום: איי.פי.)

חשוד בריגול לבריה"מ נעצר בארה"ב

וושינגטון. — עובד לשעבר של סוכנות הבטחון הלאומי בארה"ב נעצר אתמול בחשד שריגל למען בריה"מ — מסר משרד החקירות הפדראלי (אפ־בי־אי).

היתה זו פרשת הריגול השלישית שזיעזעה את וושינגטון בחמשת הימים האחרונים.

רונאלד פלטון, 44, שעבד בשביל סוכנות הבטחון הלאומי כמומחה לקשר מ־1965 עד 1979 נעצר על־ידי סוכנים פדראלים במלון בעיר אנאפוליס במדינת מרילנד, מסר מנהל משרד החקירות הפדראלי, ויליאם וובסטר, בהודעה שפירסם בעניין זה.

פלטון חשוד באיסוף מידע בטחוני והעברתו לממשלה זרה, נאמר בהודעת האפ־בי־אי. אם יורשע בריגול, הוא צפוי לעונש עד מאסר עולם.

פלטון עבד בשביל אחת הסוכנויות החשאיות ביותר בארה"ב, סוכנות הבטחון הלאומי, זרוע של משרד ההגנה. סוכנות זו עוקבת אחר שדרים ברחבי העולם בשביל הביון האמריקני וגם מתמחה בפיענוח צופנים. (ע"ר־ע"צ)

טלוויזיה בתא — מתנת חג המולד לאסירים בצרפת

מאת ארנון יפה, כתב „על המשמר" בצרפת.

פאריס. – „טלוויזיה בתא", זו מתנת חג המולד של שר המשפטים היהודי, רוברט בדינטר, ל־45 אלף האסירים הפליליים בצרפת.

בתי־הכלא הצרפתיים, השוכנים בטירות או מבצרים מפוייחים מימי־הביניים, ידועים כקשים ביותר. בדינטר חותר לשפר את תנאי האסירים על־מנת למנוע מרי.

המתנה אינה ניתנת בחינם. האסירים יידרשו לשלם דמי חשכרה תמורת הצפייה בטלוויזיה.

בדינטר, הכבשה השחורה של הימין, הולך שוב נגד הזרם בהומניזציה של בתי־הסוהר. הימין מבטיח לחדש מה את שיטות האינקביזיציה נגד פושעים.

הצלחה ל„שבוע מפ"ם" בקהילת יהודי מילאנו

מאת אהרון ניר, כתב „על המשמר" באיטליה

רומא. — שבוע שלם היתה מילאנו היהודית בסימן המסר הפוליטי־חברתי של מפ"ם. המפלגה הסוציאליסטית של סניף מילאנו העמידה לרשות מפ"ם למשך השבוע את בית־התרבות המפואר שלה על־שם הסופר דה־אמיצ'יס, מחבר „הלב", ודאגה לצד הלוגיסטי של הכנס.

המנהיג הסוציאליסטי אלדו אניאסי, לשעבר סגן יו"ר הפרלמנט האיטלקי, בא אישית לברך את הכנס, והסימפוזיון על הנושא „היחסים בין השמאל הישראלי והאיטלקי" השתדל להרגיע את סערת־הרוחות של היהודים בעקבות עמדות ממשלת קראקסי בפרשת אש"ף.

ערבים חשודים בפיצוץ בחנות הצבא האמריקני

פרנקפורט — מקורות במשטרת פרנקפורט מסרו אתמול, כי נערכים חיפושים אחר שני אנשים, כנראה ערבים, החשודים בקשר לפיצוץ שאירע במרכז קניות של הצבא האמריקני, שבו נפצעו 36 בני־אדם, רובם אמריקנים.

מיד לאחר ההתפוצצות, ביום ראשון, מסרו מקורות גרמניים, שהפיצוץ הוא מעשה ידיהם של טירוריסטים גרמנים שמאלניים.

המשטרה הפיצה תיאור של שני החשודים במעשה וביקשה להסתייע בעדויות אזרחים. (איי.פי.)

טלקס

ועידת הנשיאים תתכנס בשבוע הבא בירושלים

מאת יוסף גלילי, כתב „על המשמר"

יחסי יהדות אמריקה וישראל ויחסי ממשלות ישראל וארה"ב, במיוחד לאחר פגישת הפיסגה בז'נווה, בעיות הכלכלה של ישראל ובעיות מדיניות וצבאיות באיזור — יידונו בוועידת הנשיאים של האירגונים היהודיים בארה"ב.

הוועידה תתכנס ביום ראשון הקרוב במלון „הילטון" בירושלים, זאת הפעם השלישית מאז הקמת ועידת הנשיאים לפני 30 שנה. 75 נשיאים יגיעו לישראל בראשותם של קנט ביאלקין, ומנכ"ל הוועידה, יהודה הלמן, המכהן גם כסגן־נשיא.

העובדה שכינוס הוועידה מתקיים השנה בירושלים ולא בארה"ב, מעניקה לו משקל יתר, מאחר וכדרך־כלל הוא מתכנס בניו־יורק או בעיר מרכזית אחרת בארה"ב.

בוועידת הנשיאים 40 אירגונים, ראשיה מקיימים קשר הדוק עם הממשל בארה"ב, ובמיוחד עם הנשיא. כל בקשה של ראשי הוועידה להיפגש עם הנשיא או עם שר־החוץ (בעיקר בימי משבר ביחסי ארה"ב־ישראל) נענית בחיוב.

עקב שנמחץ שוחזר בניתוח

אשה שעקב רגלה השמאלית נמחץ כליל בתאונת־דרכים לפני שנה וחצי, תוכל בימים הקרובים לעמוד ולהלך על רגליה, בזכות ניתוח מסובך שבמהלכו שוחזר העקב בעזרת שריר שנלקח מגבה של המטופלת.

האשה, פטמה עלקם, תושבת כת 24 מכפר בית־חנינא ליד ירושלים, נותחה במחלקה לכירורגיה פלסטית במרכז הרפואי „שערי צדק".

פטמה, אם לחמישה ילדים וסבתא לנכדים, מתפרנסת מתפירת שמלות לפרוטות באיזור מגוריה.

ביום 12 ביוני 1984 חצתה בכביש באור ירוק בשכונת נווה־יעקב בירושלים, ומשאית מסחרית פגעה בה בחוזקה. בתאונה נמחץ כליל עקבה השמאלי והיה חשש שיהיה צורך לקטוע את כף הרגל.

לפני כשלושה שבועות עברה ניתוח לשיחזור העקב. הניתוח נעשה על־ידי שני צוותי רופאים, בראשותם של ד"ר בנימינה רוזנברג־זהן, ונמשך כעשר שעות. במהלך הניתוח הועבר שריר שאינו חיוני, מהגב לכף הרגל, תוך חיבור כלי הדם והעצבים בשיטה מיקרו־כירורגית, בעזרת מיקרוסקופ. כיום, כשלושה שבועות לאחר הניתוח, נראה כי השריר נקלט היטב ובעוד זמן קצר תשוב פטמה להלך על רגליה.

ניתוח מסוג זה נקרא: „העברת מתלה חופשי". והוא מבוצע במקרים של חוסר רקמה רכה בגוף. ניתוחים מעין אלו מקובלים במרכזים רפואיים גדולים בארה"ב. אך בישראל רק מרכזים רפואיים מעטים הם בעלי הציוד והצוות המיומן לניתוחים כאלה. (עתים)

איש־ציבור, סופרים ועיתונאים — במשלחת היום לפולין

משלחת מטעם הפדרציה העולמית של יהודי פולין, בראשות יו"ר הפדרציה, סטיפן גראייק תצא היום לפולין.

המשלחת הוזמנה לאירועים יהודיים לציון 35 שנה לקיום התיאטרון היהודי הממלכתי בוארשה, על־שם אסתר רחל קאמינסקה, ולציון 40 שנה לקיום הוועד היהודי בפולין. האירועים יימשכו שבוע ימים.

במשלחת משתתפים, בין היתר, חיים צדוק, אהרון מגד, עוזי נרקיס, גבריאל מוקד, העיתונאים מאיר עוזיאל ונוח קליגר ואחרים, השחקנית הישראלית לאה שלנגר, תופיע בוארשה בערב שירים בעברית וביידיש.

אחרי ביקור המשלחת, תתקיים פגישה של הוועדה המשותפת של נציגי הקונגרס היהודי העולמי, הפדרציה של יהודי פולין והארגון העולמי של פרטיזנים יהודים ואסירי המחנות, עם מזכ"ל המפלגה הקומוניסטית ונשיא פולין, ויצ'אק יארוזלסקי, ושרי ממשלתו.

מארה"ב יגיעו לפגישה זו ארגאר ברונפמן, נשיא הקונגרס היהודי העולמי, קלמן סולטניק וד"ר ישראל זינגר, מישראל ישתתפו בפגישה סטיפן גראייק, אברהם גיבלכר ואברהם כהן.

סטיפן גראייק ידון, בשיחותיו עם שלטונות פולין, גם בחילופי הנציגויות בין פולין וישראל.

„גיבתעילוק" — מיתקן חדשני למיגון רכב מפני גניבות

מאת יוסף שמי, כתב „על המשמר"

קיבוץ נתיב הל"ה פיתח מיתקן למיגון חיצוני של רכב מפני גניבות. המיתקן רשום כבר כפטנט במדינות רבות והוזמנו דוגמאות ממשטרת ניו־יורק, משטרת ישראל ומתנהל מו"מ עם עיריית חיפה — ומתוך כוונה להשתמש בו לנעילת גלגלי רכב חונה שלא כחוק.

המיתקן דומה חיצונית לסנדלי דנוור, אך שוקל 3.5 ק"ג בעוד שסנדלי דנוור שוקלים למעלה מ־17.5 ק"ג.

המיתקן, שכינויו „גיבתעילוק", מורכב ממשולש (ראה תמונה) המולבש על גלגל ונסגר במנעול. המנעול מוגן בצורה מיוחדת מפני פתיחה ע"י פורץ, גם אחרי שבירת המנעול, יש צורך במפער כדי להוריד את המיגון.

המיתקן אמור להרתיע כל פורץ, שכן אין כל הפעולות הוא חייב לעשות מחוץ למכונית, הוא קל להפעלה, להרכבה ולקיפול. המכשיר נמצא כבר בשוק ונמכר במחיר מבצע של 79,800 שקל כולל מע"מ.

בתחילת דיצמבר יוצע המיתקן למכירה במסגרת יריד התעשייה הקיבוצית.

מנהיגי האתיופים: הרבנים הבטיחו והפרו את ההסכם

דורשים טבילה עוד לפני ההרשמה לנישואים ● „חשבנו שדברי הרבנים הראשיים הם דברי קודש" ● הראשון לציון חיתן יליד הארץ עם אתיופית

טענות קשות נגד הרבנים הראשיים ונגד הסוכנות היהודית וראשיה, העלו אתמול אנשי הנהלת ארגון יהודים יוצאי אתיופיה, במסיבת עיתונאים בבית־סוקולוב בתל־אביב.

יו"ר הארגון, אדיסו מסלה, הדגיש, ש„באתיופיה היו הזקנים מכהנים כראשי העדה. פה זו מנטליות אחרת ושפה אחרת. נבחרנו להנהיג את העדה שלנו, וזאת על־ידי 95 אחוז מכלל 15 אלף בני העדה, ואפילו אנו צעירים". עוד אמר, כי „בחרנו לבוא אל העיתונות להגיב על הגישה של הרבנים הראשיים כלפינו ולהתריע ברבים על הפרת ההסכם שנעשה בינינו לבינם".

התמרמרות גדולה

הדובר הזכיר, כי הוא ואנשי עדתו שבתו במשך 32 יום בירושלים ובמהלך השביתה התנהל מו"מ עם הרבנים הראשיים שיבטלו את ענין הטבילה. לדבריו, הוסכם, כי רק לגבי מי שיש ספק ביהדותו — ידרשו הרבנים טבילה וגיור. עכשיו, זוג צעיר עמד להינשא ודרשו מהם טבילה, עוד לפני שנרשמו לנישואין.

„יש התמרמרות גדולה בקרב העדה שלנו. כיום ישנם כ־200 צעירים שמבקשים להינשא, ואלה לא התחתנו מעולם. יש אלמנים ואלמנות שרוצים להינשא ודורשים מהם תעודות אלמן או אלמנה. המאבק שלנו הוא, שתישמר זכותנו להיות יהודים כמו היהודים שעלו לארץ ממדינות אחרות", אמר הדובר.

מזכיר הארגון, שלמה אקלה, יצא נמרצות נגד ראשי הסוכנות, ש„מכנים אותנו מרקסיסטים, קומוניסטים, אלימים ומסיתים. אנו לא אלימים ולא מרקסיסטים. יצאנו מאתיופיה לפני המהפכה שם. המאבק שלנו אינו נגד השלטונות או הסוכנות או הדת. כל מה שאנו מבקשים שיכירו בנו כיהודים מושלמים".

„אין לנו כוח"

רחמים משה, חבר הנהלת הארגון, האשים את הרבנים הראשיים בהפרת הסכם. „כל הזמן חשבנו שדבריהם של הרבנים הראשיים הם דברי־קודש. זה לא היה מו"מ פוליטי אלא עניין־שלידות. הם הבטיחו והפרו את ההסכם. מה שקורה הוא, שאין לנו כוח — אנו יכולים רק לבכות או לצחוק ולהפגין. לכן, כשיעורים או חושבים שאנו חלשים — תוקפים אותנו ולא נסכים לכך".

פסיקה לפי ההלכה

הראשון לציון, הרב הראשי מרדכי אליהו, חיתן לפני שבועיים בחור יליד הארץ עם בחורה ילידת אתיופיה. „אנו רוצים לשלב את כל היהודים ביחד ואנו רוצים לעשות מתנה אחד של עם ישראל", אמר הראשון לציון, כאשר סיפר על כך בהופעתו ביום א' בערב לפני סטודנטים הלומדים במכון הגבוה לתורה של אוניברסיטת בר־אילן וסטודנטיות שישבו בעזרת הנשים.

„בשאלת האתיופים, הרבנות הראשית אינה מחמירה ואינה מקילה", אמר הראשון לציון, בתשובה לשאלה מדוע הרבנים הראשיים מביעים דעה מחמירה בקשר ליהדותם של עולי אתיופיה, בעוד שהרבנים הראשיים שכיהנו בתפקיד לפני כן, הרבנים גורן ויוסף, לא החמירו בבעייה. הראשון לציון אמר, כי הרבנות הראשית, כגוף שהוא מוסמך לטפל בעניין, פסקה כפי שפסקה לפי ההלכה.

הראשון לציון אמר, כי חלק מרבני הארץ אומרים שהאתיופים הם גויים. מאידך, יש רבנים שפעם אמרו אחרת והיום הם אומרים שהאתיופים הם יהודים. יש דברים בהלכה שהאתיופים מסכימים איתם, כמו שמירת שבת ששמרו עליה היטב. אבל יש דברים בהלכה שהם לא ידעו. מתברר שרוב הקייסים מבינים זאת יפה מאוד.

„הרבנות הראשית לא הקלה ולא החמירה", קבע הרב הראשי, וציין, כי הרבנות הראשית רוצה שהאתיופים יקבלו חינוך יהודי מסורתי על־מנת לשלב אותם בתוך העם היהודי. אומנם יש בעיות קשות, אך יש לנהוג לפי הרדב"ז (ר' דוד בן זמרה).

הרב הראשי ציין, כי אילו הרבנות הראשית רצתה חיים קלים, הייתה אומרת או שהם יהודים או שהם גויים. הוא סיפר, כי ח"כ מרים תעסה־גלזר, הבינה שהרבנות צודקת בעמדתה בעניין האתיופים וכן הבינה זאת תמר אשל, שאמרה כי הרבנות הולכת בדרך הנכונה.

עוד אמר, כי האתיופים יבינו שאנו לא רוצים את רעתם ורובם מבינים זאת. אם כי יש שם גם מדיחים ומסיתים. „הם ישתלבו בעם ישראל", הביע הרב הראשי את אמונתו. (עתים)

שר התקשורת המערב גרמני, ד"ר כריסטיאן שוורץ־שילינג ביקר במפעל חברת אי.סי.איי. טלקום. הביקור נערך על פי בקשתו של השר, שרצה להתרשם מהחברה הישראלית, שסיפקה מערכות כבל דיבור למשרד התקשורת המערב גרמני.

● דודו גבע, אבנר כץ וחתני פרס נחום גוטמן לספר המאוייר ברוח יצירתו של נחום גוטמן, טקס חלוקת הפרס יערך בשבוע הבא בספריית שער ציון — בית אריאלה בתל־אביב.

● במבצע ביקורת גדול, שנערך בימים אלה באילת ע"י היחידה לביקורת של משרד־התיירות, מצאו המבקרים, כי כל מלונות אילת ושרותי התיירות ממלאים אחר הוראות חוק ההודעה את מחירים כנדרש.

עיתונאי תובע 10 מיליון שקל מהרב כהנא ומדוברו

מנהיג תנועת „כך" מאיר כהנא, ודובר התנועה, גד סטורמן, נתבעים לשלם פיצויים בסך 10 מיליון שקל, לעיתונאי גדי בלטיאנסקי, בטענה שהשתמשו שלא כדין במאמר מפרי עטו. על תביעה זו טרם הוגש כתב־הגנה.

בכתב התביעה שהוגש השבוע לבית־משפט השלום בתל־אביב, טוען בלטיאנסקי, באמצעות עורך־הדין מיכי מור, כי ביום 21.12.84 פירסם בעיתון „קול ירושלים" מאמר תחת הכותרת „גן הילדים של תנועת ,כך'". במאמר ריווח בלטיאנסקי על מנגנון הקיים בתנועת „כך", שמטרתו לאמץ ילדים של בני זוג מעורבים, יהודים וערבים, ולהעבירם למשפחות אומנות.

עבודת־מחקר

המאמר עצמו, טוען בלטיאנסקי, היה פרי עבודת־מחקר ונכתב תוך שמירה על אובייקטיביות מירבית.

זמן קצר לאחר פירסום המאמר, נטלו אנשי „כך" את המאמר בשלימותו והדפיסו אותו, ללא רשות וללא זכות, על גבי „פמפלט", שבצידו האחר הופיעו דברי תעמולה הקוראים לבנות ישראל לשמור על טוהר הגזע ולבני ישראל להצטרף ל„משמר הככור היהודי".

עיתונאי עצמאי

צירופה של הכתבה ביחד עם דברי התעמולה הגזעניים, מהווה, לטענת העיתונאי, הוצאת לשון הרע עליו, בכך שהם מציגים אותו כעיתונאי המזדהה עם עמדותיה של תנועת „כך", בעוד שהוא יודע ומציג עצמו כעיתונאי עצמאי ובלתי־תלוי.

בכתב התביעה מתבקש בית־המשפט לחייב את הנתבעים לשלם לתובע סך 10 מיליון שקל כפיצויים על הנזק שנגרם לו, וכן לאסור על הנתבעים ועל באי־כוחם להמשיך ולהשתמש בכתבה זו או בכל כתבה אחרת פרי עטו, לכל מטרה שהיא. (עתים)

ב„הדסה" ייערכו בדיקות־פה לחשודים שלקו במחלת „איידס"

החל מ־1 בדצמבר, ייערכו בשירות לרפואת הפה בבית־ח „הדסה" בירושלים, בדיקות־פה למקרים החשודים שלקו ב„איידס", כך הודיע אתמול פרופ' ארי גרפונקל, מנהל השירות לרפואת הפה בביה"ח האוניברסיטאי „הדסה" בירושלים.

לדברי פרופ' גורפונקל, הוירוס המוכר כגורם למחלת ה„איידס", מצוי כנראה ברוק בשלבים המוקדמים של התפתחות המחלה, אך אין כל הוכחה שהוירוס מועבר באמצעות הרוק.

„סימנים מוקדמים של „איידס" עשויים להתגלות דווקא בפה, בצורת פטרת קשה ושינויים במבנה רירית הפה", אומר פרופ' גורפונקל. „רופאי השיניים נדרשים לזהות את הסימנים המוקדמים ולהפנות את החולים לבדיקות מעמיקות יותר".

הגנה כמו בצהבת

לדבריו, אם ינקטו באמצעי הגנה בדוקים, יכולים רופאי השיניים לטפל במקרים החשודים ב„איידס" ללא כל חשש הידבקות. אמצעי ההגנה הנדרשים מהמטפלים במקרים „איידס" אינם שונים מהאמצעים הנדרשים מהמטפלים במקרים של צהבת נגיפית. כן יש אפשרות להשתמש בחומרי חיטוי לאחר הטיפול, כדי להבטיח מניעת העברה של המחלה.

בביה"ח „הדסה" מאושפז כעת חולה אחד שהממצאים בפיו עשויים להתאים גם לאיבחון של מחלת „איידס", אך עדיין לא נעשו בדיקות המאשרות או שוללות את האבחנה. (עתים)

עזרה־הדדית בין מושבים הצילה עופות מכלייה

מאת יוסף גלילי, כתב „על המשמר"

חמישה מיליון עופות פטימים ומטילות במושבי גבול לבנון, ניצלו מכלייה בעקבות מחווה של ארגון קניות מושבי הצפון ומושב נהלל.

הללו נחלצו לעזרת מושבי הגליל ושלחו להם 1,000 טונות גרעינים (ששווים 250 אלף דולר) להצלת העופות, לאחר שהמשביר המרכזי הפסיק את אספקת הגרעינים לחמישים מושבי הגליל, בגין חוב של 4 מיליון דולר.

לדברי רחמים יקוטי, מנכ"ל מושבי הגליל, החלו אתמול מאות עופות למות בלולים מחוסר מזון, ולולא מחווה זו של מושבי הצפון ומושב נהלל, היה הענף העיקרי בישובי הגליל מתמוטט.

לדבריו, הבטיח שר החקלאות אריק נחמקין, כאשר נפגש עימם בהפגנה שהייתה בסוף השבוע בתל־אביב, להורים לאלתר כ־6 מיליון דולר למושבי הגליל, אבל עד כה לא העביר האוצר את הסכום שהובטח. (עתים)

שוטר ומתנדב משא"ז נקנסו על הכאת אזרחים והתזת גז מדמיע

פרשת של אזרחים שהותקפו באלימות ע"י איש משטרה ומתנדב משא"ז הגיעה אתמול לסיומה בבית־משפט השלום בת"א, שם הורשעו השניים בדין ונדונו לקנסות ולמאסר על תנאי.

הנאשמים הם זאב ניסים מירושלים, ששירת כסמל שני במשטרה, ויוסף לחר בן 19 מחולון, שהיה מתנדב במשמר האזרחי.

במהלך המשפט אמר הנאשם ניסים, כי הוא נאלץ להתפטר מן המשטרה מכיוון שהגיע להכרה שאינו מסוגל למלא תפקידו כהלכה. נוכח החשש שבמהלך פעולותיו נגד עבריינים הוא עלול להיות מואשם שוב. גם הנאשם לחר ציין, כי הוא ביקש להתגייס למשטרה אך הדבר נמנע ממנו.

השופט אליעזר כהן הטיל על הנאשם ניסים קנס בסך רבע מיליון שקל קנס ומאסר 4 חודשים על תנאי, ועל הנאשם לחר הטיל קנס בסך 200 אלף שקל ומאסר 3 חודשים על תנאי.

הנאשם ניסים הורשע בכך שהטיח מכת אגרוף בפניו של אזרח שגרמה לשבר באחת משיניו ולפגיעות נוספות בפניו ואילו לחר הורשע בהתזת גז מדמיע על פני אזרח אחר והכאתו.

הפריעו למהלך התנועה

בדיון נמסר, כי המותקפים היו אחים שנסעו עם אדם נוסף במכוניתם בכת"ים. אחריהם נסע רכב משטרה מוסווה שבו נהג הסמל ניסים ולצידו ישב מתנדב המשא"ז לחר, ואילו מאחור ישבו קצין משטרה ובתו, שנסעו מבית־חולים וולפסון. צורת נסיעתם של האחים הפריעה למהלך התנועה, ציין השופט בפסק דינו. והנאשם ניסים ביקש לעקוף אותה כדי להעיר לנוסעיה. אולם המכונית הפרטית מנעה את העקיפה ויושביה אף עשו תנועות מתגרות כלפי הנאשמים.

הנאשם סבר שמדובר בעבריינים הנוסעים במכונית גנובה. המכונית הפרטית נעצרה ליד ביתם של האזרחים ואז יצאו שני הנאשמים שהיו בלבוש אזרחי. השופט מציין כי הם יצאו בחטף, לא הזדהו כשוטרים ותוך כדי כך פגע נסים באגרופו באחד האחים ואילו השני התיז את הגז המדמיע והיכה את האח השני.

השופט כהן הטעים, כי יש לשקול את סבלם של אותם האזרחים שהותקפו לפתע בעוצמה ע"י אנשי החוק, שלא הזדהו בפניהם, אך עם זאת הוא הביא בחשבון גם את אמונת הנאשמים שהם פועלים נגד עבריינים. בהתחשב בכל הנסיבות הטיל השופט על הנאשמים עונשי מאסר על תנאי וקנסות כספיים. (עתים)

● 120 עובדי משרד התחבורה באיזור תל־אביב, כולל עובדים בכירים ביותר, יתנדבו לשמש כפקחים במבצע פיקוח רב היקף על התחבורה הציבורית בתל־אביב, אשר יימשך שבוע ימים.

צו מניעה זמני נגד הריסת חומת המסגד בבאר־שבע

מאת שלי יחימוביץ', כתבת „על המשמר"

בית־משפט השלום בבאר־שבע הוציא שלשום בשעת ערב מאוחרת צו מניעה זמני, האוסר על עיריית באר־שבע לפגוע בחומת המסגד בעיר. ההכרעה נדחתה עד לדיון שיתקיים מחר.

אתמול שיגרה האגודה לסיוע והגנה על זכויות הבדואים מברקים לשר־הדתות ולשר עזר וייצמן, בהם נאמר: „נודע לנו כי עיריית באר־שבע עומדת להרוס את החומה סביב המסגד. אנו דורשים התערבותך לביטול מזימה זו. כמו־כן אנו חוזרים ודורשים כי המסגד יימסר לשימוש הציבור המוסלמי, במקום לשימוש העירייה".

יגנו בגופם

המסגד בבאר־שבע נבנה על־ידי נכבדים בדואים לפני 100 שנה וכעת הוא ברשות העירייה. הבדואים מנהלים מאבק ממושך להחזיר את המסגד לרשותם. בימים אלה החלה העירייה להרוס את חומת המסגד והבדואים הודיעו, כי ינסו למנוע את הרס החומה בכל האמצעים העומדים לרשותם. „אם לא יעזרו האמצעים המשפטיים נגן על המסגד בגופנו", אמרו לכתבת „על המשמר".

כתבתנו מציינת, כי כבר לפני 11 שנה ענה שר הדתות, יצחק רפאל, לשאילתה, כי „המסגד בבאר־שבע מוחזק על־ידי העירייה, משרדי ביקש מהעירייה למסרו כדי שנוכל לשפצו ולהעמידו לרשות המתפללים".

אתמול נפגשו שייח'ים, נכבדים ויו"ר האגודה לסיוע והגנה על זכויות הבדואים, נורי אל־עוקבי, עם ראש העיר אליהו נאווי. נאווי אמר לשייח'ים, כי במקום יש זנות, פשע, וחשיש וכי בכוונת העירייה להרוס את החומה, להתקין תאורה במקום וייתכן שגם לבנות שם מגרש חניה. הבדואים הציעו כי במקום זאת ישופץ הגן והם יעמידו שומר על חשבונם, אולם ראש העיר לא נעתר לפנייתם. מחר יוכרע העניין סופית בבית־משפט השלום בבאר־שבע.

בפלילים

התיירת שנאנסה באילת טעתה במיסדר הזיהוי

מאת בצלאל רובין, כתבנו באילת

יונתן המוזיג בן 34 מאילת, שהיה עצור במשך 12 יום כחשוד באונס תיירת מאנגליה, שוחרר אתמול לאחר שהתברר למעלה מכל ספק שהוא חף מפשע.

שלשום נעצר בירושלים סמי ג'יאברין בן 30 מכפר סעיר שבנפת חברון, והודה בחקירתו בביצוע האונס. מעצרו הוארך אתמול בשישה ימים בבית־משפט־השלום בבאר־שבע. התיירת האנגליה זיהתה אתמול במסדר זיהוי את החשוד באונס.

המוזיג טען כל העת שהוא חף מפשע ואין לו כל שייכות למקרה, על אף שהוא זוהה במסדר זיהוי על־ידי הצעירה כאיש שביצע את האונס. הוא הודה ששהה בחברתה, אך לא יותר מכך. בהמשך החקירה גילו החוקרים בחדרה שבמלון טביעת אצבע במפתח לדירה. החקירה גילתה שטביעת האצבע והמפתח שייכים לסמי ג'יאברין שנעלם מאילת למחרת המקרה.

התברר שהצעירה האנגליה היתה בגילופין בעת שנאנסה ובשל סערת הרגשות שפקדה אותה לאחר המקרה טעתה והצביעה על יונתן המוזיג כעל האיש שביצע את האונס.

נאשמים במכירת 70 ק"ג חשיש לסוכן משטרתי

מאת שלי יחימוביץ', כתבת „על המשמר"

כתב אישום נגד מוסה אל־אסר (31), שאחדה אל־אסר (25) ועבד אבו ג'אהב (33), תושבי העיירות לגיה ורהט, הוגש אתמול בבית־המשפט המחוזי בבאר־שבע. השלושה חשודים כי מכרו חשיש לסוכן משטרתי.

בכתב־האישום נאמר, כי לפני שבועיים הבטיח מוסה אל־אסר 60 ק"ג חשיש לסוכן המשטרתי עדנן חג'ג', תמורת 45 אלף דולר. כמה ימים אח"כ, בעיסקה אחרת, הבטיחו מוסה ושאחדה אל־אסר 60 ק"ג חשיש תמורת 50 אלף דולר.

שלושת המואשמים מכרו 70 ק"ג חשיש לסוכן, תמורת 50 אלף דולר. הם נתפשו במארב משטרתי בעת ביצוע העיסקה.

הטור השבועי

נמשך המשפט נגד גביית מס הכנסה מקיצבאות הביטוח הלאומי –
כידוע חוגשה עתירה לבג"ץ לעבודה נגד גביית מס הכנסה מקיצבאות הביטוח הלאומי ע"י קרנות הפנסיה בדיון ראשון ניתן צו זמני האוסר על חקירות לגבות חמס עד לפס"ד סופי. חזיון המשפטי נמשך ומקווים שיסתיים בקרוב.
בו זמנית מתקיים דיון סוער בוועדת הכספים של הכנסת ורוב חברי הוועדה הביעו דעתם נגד חטלת המס על קיבצאות, למרות איומיו של שר האוצר ודרישתו התקיפה לבצע החלטת האוצר. ברור שאם וועדת הכספים לא תאשר תקנות האוצר, לא יוכלו לגבות המס כבר בחודש נובמבר ויצטרכו להחזיר את הגבייה מחודש אוקטובר.

חולון –
במכללה לגימלאים – שחודשה את לימודיה ונוספו מקצועות וחוגים חדשים, נוספו תלמידים חדשים, נוסף לפעולת המכללה מתקיימות פגישות „עונג שבת" קבועות תמרצות קהל גדול.
טיולים – הסניף פתח עונת טיולים ופעולת חוג לידיעת הארץ והדרכתו של מרכז מחלקת התרבות חח' עמנואל אהרוני.

מחוז חיפה –
קרית־ביאליק – אסיפת יסוד של ותיקי התנועה ב־14 בנובמבר ש.ז. לאחר דברי הסברה של חח' מ. זילברשטיין נבחר ועד בהרכב א. פינק, א. שורצנברג ו. שטראוס.
קרית חיים – אסיפת גימלאים בהשתתפות יו"ר המחוז חח' י. בלושטיין תתקיימה ב־20 בנובמבר ש.ז. תתקיים דיון בהשתתפות החברים על נושאים ארגוניים והברתיים.
יום אבות התנועה – יתקיים ב־8 בדצמבר ש.ז. באוהלו תמארגנים; תמרכז לתרבות מועצת פועלי חיפה והמועצה האיזורית עמק הירדן, בתוכנית; מירוץ לפיד תחסתדרות במסלול חיפה – „אוהלו" רב שיח בהשתתפות מזכ"ל החסתדרות י. קיסר, יעקב חזן, נחום פסה, מיקי צור, ד"ר יעקב גולדשטיין.

ארגון גימלאי קופ"ח –
מועצת הארגון – של גימלאי קופת־חולים תתכנסה בראשות נובמבר ש.ז. לדיון בבעיות האקטואליות של ציבור הגימלאים. לאחר דברי פתיחה של יו"ר הארגון ומסירת דו"ח פעולות נסקרו העניינים הבוערים של ציבור הגימלאים. חברים רבים השתתפו בדיון ונתקבלו החלטות שהועברו למוסדות החסתדרות והסתדרות הגימלאים.

בארגון ותיקות „נעמת" –
ותיקות „נעמ"ת" – בתל־אביב ארגנו שוק זוטא „בבית מאשה" שהצליח מאוד והכניס במשך יום וחצי סך ½ מיליון שקל.
קריבגת – התקיים מפגש ותיקות בהשתתפות 80 חברות. חח' רחל סונס הרצתה על בעיות הגימלאים וענתה לשאלות החברות.
באגף לרווחה – אסיפות דיירי בתי אבות התקיימו ברמת־אביב ובחולון. בבית האבות ברמת אביב השתתף מנהל המוסד חח' חיים ברנשטיין. פתח והנחה אסיפה חח' אברהם צורף. חח' מ. סמולר היכך בשם מרכז הגימלאים.
בחולון – התקיימה אסיפה של דיירי בית האבות – פתח והנחה האסיפה חח' יצחק ענבי. הירצה על בעיות הגימלאים חח' מ. סמולר.

הופיעו עלונים חדשים –
עלונים חדשים של חטיבות וארגונים שונים הופיעו והגיעו ל„טור השבועי" ואלה הם: דף לגימלאי, מס' 1 הוצאת המחוז חיפה. התוכן: סקירה על פעולות המחוז לפני סניפיו והודעות לחברים ותמפעילים. עלון מס' 27 לגימלאי ערד; בתוכן: שפע מידע על פעולות המועדון והחוגים בוועדות. צעירים וקריקטורות „סניור, ספקטור" (באנגליה) עלון של ארגון גימלאים יוצאי ארה"ב קנדה ובריטניה. העלון מכיל שפע אינפורמציה על פעולות ועל תוכניות לחבא. עלון גימלאי רשות השידור כרגיל גדוש חומר רשימות קטעי עיתונות קריקטורות אמרות. אורת לחבר –
מטעם סניף גימלאי חולון.
ניב גימלאי חדרה –
מס' 6 מכיל חומר על עניינים מקומיים ואחרים דיווחים על אסיפות פגישות פעולות וחוגים. העורך ישראל שיוו. חברי המערכת – יהושע הורך, יעקב הולצמן, חוה גרנוך וברוריה הר ציון.

המועצה האיזורית מגידו וישוביה
מתאבלים על מותו הפתאומי של ידידנו
יוסף רבינוביץ ז"ל
ומשתתפים באבלם של בני המשפחה ומשרד השיכון
יוסף שטרן, ראש המועצה

למשפחת רבינוביץ
משתתפים באבלכם במות
יוסקה רבינוביץ
קיבוץ רמות־מנשה

אנו משתתפים באבלם של המשפחה ומשרד השיכון על מותו של
יוסקה רבינוביץ'
ידיד ביתנו
קיבוץ שריד

למשפחת רבינוביץ' ולמשרד השיכון והבינוי
משתתפים בצער ובכאב במותו הפתאומי ללא עת של
יוסקה רבינוביץ'
ידיד ביתנו
קיבוץ רוחמה

למשפחת רבינוביץ' ולמשרד השיכון
אתכם באבלכם במות
יוסקה רבינוביץ' ז"ל
קיבוץ שער־העמקים

למשפחה
למשרד השיכון
משתתפים באבלכם במות
יוסף רבינוביץ'
קיבוץ דן

לתמר ושעיה אורן והמשפחה
משתתפים בצערכם במות האח
בנימין יפה
קיבוץ אילון

לאסתר ומשפחתה ולקיבוץ להבות־הבשן
משתתפים בצערכם במות
יהודה שליין
קיבוץ אילון

לעליזה ז'ינו והמשפחה
תנחומים במות
האב
עובדי „הדפוס החדש" וההנהלה

לדבי ואבי אשל ולמשפחה
אתכם באבלכם על מות
האב
בית נור עין